

T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ALİ ULVİ KURUCU HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

Kadriye CİĞA
15915005

Danışman
Prof. Dr. Kemal Timur

Diyarbakır 2018

T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ALİ ULVİ KURUCU HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

Kadriye CİĞA
15915005

Danışman
Prof. Dr. Kemal Timur

Diyarbakır 2018

TAAHHÜTNAME
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Ali Ulvi Kurucu Hayatı Sanatı ve Eserleri” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece Dicle Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☒ Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/projemin tamamı her yerden erişime açılabilir.

01/03/2018

Kadriye CİĞA

KABUL VE ONAY

Kadriye CİĞA tarafından hazırlanan “Ali Ulvi Kurucu Hayatı Sanatı ve Eserleri” adındaki çalışma, 01.03.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği / ~~oyçokluğu~~ ile kabul edilmiştir.

(İmza)

Prof. Dr. Kemal TİMUR (Başkan)

Prof. Dr. Murat KACIROĞLU

Doç. Dr. Ahmet TANYILDIZ

ÖN SÖZ

Türk edebiyatında hayatı, sanatı ve eserleri üzerine çalışmalar yapılmış birçok önemli şahsiyet vardır. Bu tür çalışmalar, bilgi edinmek istediğimiz yazar veya şairle ilgili birincil kaynak olma özelliğini taşır. Böyle bir çalışmayı hak eden şahsiyetlerden biri de Ali Ulvi Kurucu'dur. Hakkında yazılmış üç tane Lisans Tezi olmasına rağmen; hayatı, sanatı ve eserleriyle ilgili geniş bir çalışmanın eksikliğini hissettik. Bunun sonucunda 1950'li yıllardan bu yana şiirleri, nesirleri, çevirileri ve son zamanlarda hatıralarıyla ön plana çıkan Ali Ulvi Kurucu'nun hayatı, fikirleri, eserleri ve sanatçı kişiliği üzerine bu çalışmayı hazırlamayı uygun gördük.

Ali Ulvi Kurucu'nun hayatı ve eserleri, Cumhuriyet sonrasında yaşanan siyasî ve sosyal olayların izlerini taşımaktadır. Ali Ulvi Kurucu, o günün Türkiye'sindeki inkılâplara, maneviyattaki çözülmelere, çeşitli mağduriyetlere şahid olmuş ve bunları eserlerinde yansıtmıştır. Edebî anlayışında; yaşadığı dönemin, yetiştiği aile ve muhitin, aldığı eğitimin ve seksen senelik hayatı boyunca tanıştığı önemli âlimlerin etkisi vardır.

Çalışmamızı oluştururken, Ali Ulvi Kurucu hakkında yazılmış kitapları ve nesirleri okuyup fişlemelerimizi yaptık. Bu kaynaklar içerisinden Mehmed Ertuğrul Düздаğ'a ait "Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar" adlı dört ciltlik eseri, esas kaynak olarak belirledik. Hayatına yer verdiğimiz birinci bölümü ve ikinci bölümün "Fikir Dünyasına Yön Verenler" adlı başlığını oluştururken bu eserden diğerlerine nazaran daha çok yararlandık.

Ali Ulvi Kurucu'nun "İslâmın Nuru Mecmuası"nda çıkmış şiirlerini, "Nurdan Sesler", "Gümüş Tül", "Gümüş Tül ve Alevler" adlı şiir kitaplarını inceledik. İnceleme esnasında aynı şiirin farklı şekillerde basıldığını fark ettik. Bazı şiirlerin başlıklarının, beyit sayısının ve beyit yerlerinin değiştirildiğini gözlemledik. Birkaç

şiiirden alıntılar yapılarak yeni şiirlerin oluşturulduğunu tespit ettik. Bu konuyla ilgili bilgiye, çalışmamızın üçüncü bölümünde bulunan “Şiirlerindeki Yayım Problemleri” başlıklı kısımda yer verdik. Ali Ulvi Kurucu’nun şiirlerindeki bu yayım problemlerine, Mehmed Ertuğrul Düzdağ da “Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar” adlı eserinde dikkat çekmiştir.

İslâmın Nuru Mecmuası”nı incelerken derginin 24. sayısında yazarı belli olmayan “Zafer” ve “Uyan” adlı iki şiir dikkatimizi çekti. Şiirlerdeki üslup Ali Ulvi Kurucu’nunkini andırdığından bu iki şiiri, şiir kitaplarındakilerle kıyasladık. Sonuç olarak yazarı belli olmayan “Zafer” adlı şiirin, “Nurdan Sesler” adlı şiir kitabının 54. sayfasında “Ey Zafer Kartalı!..” adıyla ve bazı farklılıklarla yer aldığını tespit ettik. “Uyan” adlı şiirin de “Nurdan Sesler”in 52. ve 53. sayfalarında “Uyanmak Çağıdır” başlığıyla ve bazı farklılıklarla yer aldığını tespit ettik. Ali Ulvi Kurucu’nun bu iki şiiri de dâhil, “İslâmın Nuru Mecmuası”nda çıkmış on yedi şiirine çalışmamızın “Ekler” kısmında yer verdik. Böylelikle şiir kitaplarında farklı şekillerde bulunan on yedi şiirinin orijinal hâllerine ilk defa bu çalışmada yer vermiş olduk. Ali Ulvi Kurucu’nun şiirlerinde, kullanılan aruz vezinlerine uyumla ilgili bazı eksiklikler olsa da buna müdahale etmedik. Yararlandığımız kaynaklara sadık kalarak şiirlerin orijinalliğini koruduk.

Çalışmamız giriş, üç bölüm, sonuç ve eklerden oluşmaktadır. Birinci bölümünde, Ali Ulvi Kurucu’nun hayatına yer verdik. Hayatını Konya, Kahire ve Medine olmak üzere üç ayrı başlıkta ele aldık. Konya hayatında; doğumu ve ailesini, ilk tahsilini, hafızlığını ve hicretini konu edindik. Kahire hayatında; Kahire’ye gidişine, Camiü’l-Ezher’deki eğitimine ve Kahire’deki münasebetlerine yer verdik. Medine’deki hayatında ise; Medine’ye gidişini, evliliğini, iş hayatını ve Medine’deki münasebetlerini ele aldık. Ayrıca çalışmamızın birinci bölümünde Ali Ulvi Kurucu’nun yurtdışı seyahatlerine, vefatına ve ardından yazılanlara da değindik.

İkinci bölümde, Ali Ulvi Kurucu’nun fikirleri ve eserleri yer almaktadır. Fikir dünyasının gelişmesinde katkıları olan Hacı Veyis Efendi, Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi, Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi, Müderris Yozgatlı İhsan Efendi, Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, İbrahim Sabri Bey ve Mehmed Akif gibi önemli isimlere yer verdik. Bu bölümde Ali Ulvi Kurucu’nun ilme ve kitaplara verdiği

öneme değindik. Dinî ve siyasî yönlerini ele aldık. Ali Ulvi Kurucu'nun hayatında büyük öneme sahip olan gençleri ve onlara bakışını konu edindik. Eserlerini şiir, çeviri ve diğer nesirleri olarak başlıklara ayırdık. “Nurdan Sesler”, “Gümüş Tül” ve “Gümüş Tül ve Alevler” adlı şiir kitapları; “Asırlar Boyunca Parlayan Nur”, “Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbâl”, “Zulmeti Yıkan Nur” ve “Yirminci Asır Mütefekkirlerinin Hakkı Arayışı” adlı çevirileri ve “Gecelerin Gündüzü” adı ile kitap hâline getirilen nesirleri hakkında bilgi verdik.

Üçüncü bölümde, Ali Ulvi Kurucu'nun sanatçı kişiliğini konu edindik. Sanat anlayışını, edebi kişiliğini ele aldık. Şiir ve şair hakkındaki görüşlerine, ilk şiir denemesine yer verdik. Şiirlerini tematik olarak başlıklara ayırıp inceledik. Şiirlerin din, siyaset, tarih, komünizm, sosyal duyarsızlık, tabiat, Mehmed Akif ve Muhammed İkbâl ile ilgili olduğunu tespit ettik. Şiirlerinin yayım problemlerine değindik. Ali Ulvi Kurucu'nun nâsirliğini ve nesir hakkındaki fikirlerini ele aldık. Nesirleri ve ön sözleri hakkında bilgi verdik.

Çalışmamızın son kısmında bütün bölümlerin genel bir değerlendirmesini yaptık ve “İslâmın Nuru Mecmuası”ndan aldığımız on yedi şiirine, dinî konularla ilgili birer çeviri ve nesrine yer verdik.

İlim camiasına faydalı olacağını düşündüğümüz çalışmanın hazırlanmasında emeği geçenlere, öncelikle konunun belirlenmesine vesile olan ve bu süreçte yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Kemal Timur'a saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışma süresince tecrübelerinden yararlandığım Dr. Abdulhakim Tuğluk ve Dr. Özkan Cığa'ya teşekkür ederim.

Kadriye CİĞA
Diyarbakır 2018

ÖZET

Bu çalışmada Ali Ulvi Kurucu'nun hayatı, fikirleri, eserleri ve sanatçı kişiliği ortaya konulmuştur. Çalışmanın amacı Ali Ulvi Kurucu'nun hayatı, fikirleri ve eserleri doğrultusunda sanat anlayışını ve sanatçı kişiliğini belirtmektir.

Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Ali Ulvi Kurucu'nun hayatına yer verilmiştir. İkinci bölümde fikirleri ve eserleri, üçüncü bölümde ise sanatçı kişiliği konu edinilmiş, şiirleri tematik olarak sınıflandırılmıştır. Sonuç kısmında ise bölümlerin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Çalışmanın sonunda Ali Ulvi Kurucu'nun “İslâmın Nuru Mecmuası”nda çıkmış on yedi şiirine, bir çevirisine ve bir de nesrine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Ali Ulvi Kurucu, Hayatı, Eserleri, Sanatı.

ABSTRACT

This study is to reveal the life and thoughts and works and artistic performance of Ali Ulvi Kurucu. The aim of the study is to indicate the artistic and artistic way of Ali Ulvi Kurucu via his life and thoughts and works.

Consisting of 3 parts; the first part of this paper gives the life of Ali Ulvi Kurucu. The second and third parts are about his thoughts and works; besides his poems are categorized thematically. In the conclusion part, all of the study is evaluated.

In the end of this study, there are 17 poems published in the journal named İslâmın Nuru and one translation and one prose.

Keywords

Life of Ali Ulvi Kurucu, Ali Ulvi Kurucu's Works, Ali Ulvi Kurucu's art.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM HAYATI

1.1. KONYA HAYATI.....	4
1.1.1. Doğumu ve Ailesi	4
1.1.2. İlk Tahsili	6
1.1.3. Hafızlığı.....	7
1.1.4. Hicreti.....	8
1.2. KAHİRE HAYATI	9
1.2.1. Kahire'ye Gidişi	10
1.2.2. Camiü'l- Ezher'deki Eğitimi.....	10
1.2.3. Kahire'deki Münasebetleri.....	11
1.3. MEDİNE HAYATI	13
1.3.1. Medine'ye Gidişi.....	13
1.3.2. Evliliği.....	13
1.3.3. İş Hayatı	14
1.3.3.1. Medine Hatırası Mendil İmalatçılığı	14
1.3.3.2. Başkâtipliği ve Öğretmenliği	15
1.3.3.3. İnşaat ve Sicillât Dairesi Müdürlüğü	15
1.3.3.4. Kütüphane Müdürlükleri.....	16
1.3.4. Medine'deki Münasebetleri	16

1.4. MEDİNE DIŞI SEYAHATLERİ.....	18
1.5. VEFATI.....	19
1.6. HAKKINDA YAZILANLAR	20
1.6.1. Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar I-II-III-IV	20
1.6.2. Bir Ömürden Sayfalar-Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar	23
1.6.3. Medine Notları	24
1.6.4. Medine İkliminden Esintiler-Ali Ulvi Kurucu	24
1.6.5. Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından	25
1.6.6. 11. Yıldönümünde Ali Ulvi Kurucu	25
1.6.7. KURUCU, Ali Ulvi (1922-2002).....	26

İKİNCİ BÖLÜM FİKİRLERİ VE ESERLERİ

2.1. FİKİR DÜNYASINA YÖN VERENLER.....	27
2.1.1. Dedesi Hacı Veyis Efendi	27
2.1.2. Amcası Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi.....	28
2.1.3. Babası Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi	30
2.1.4. Müderris Yozgath İhsan Efendi	32
2.1.5. Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi.....	33
2.1.6. İbrahim Sabri Bey	35
2.1.7. Mehmed Akif Ersoy	39
2.2. MÜTEFEKKİR ALİ ULVİ KURUCU	41
2.2.1. İlme ve Kitaba Verdiği Önem	41
2.2.2. Dinî Yönü.....	43
2.2.3. Siyasî Fikirleri.....	45
2.2.4. Gençlere Bakışı	48
2.3. ESERLERİ	51
2.3.1. Şiirleri.....	51
2.3.1.1. Nurdan Sesler	51
2.3.1.2. Gümüş Tül.....	51
2.3.1.3. Gümüş Tül ve Alevler	52
2.3.2. Çevirileri	52
2.3.2.1. Asırlar Boyunca Parlayan Nur	52
2.3.2.2. Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbal	52

2.3.2.3. Zulmeti Yıkan Nur	53
2.3.2.4. Yirminci Asır Mütefekkirlerinin Hakkı Arayışı	54
2.3.3. Diğer Nesirleri.....	54
2.3.3.1. Gecelerin Gündüzü.....	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SANATÇI KİŞİLİĞİ

3.1. SANAT ANLAYIŞI.....	56
3.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ.....	56
3.2.1. Şairliği	59
3.2.1.1. Ali Ulvi Kurucu'ya Göre Şiir ve Şair	59
3.2.1.2. İlk Şiir Denemesi	64
3.2.1.3. Şiirlerinin Tematik Yapısı.....	67
3.2.1.3.1. Dinî Konular	67
3.2.1.3.1.1. Allah Sevgisi	67
3.2.1.3.1.2. Peygamber Sevgisi	71
3.2.1.3.1.3. Cihad	74
3.2.1.3.1.4. İslamiyetten Uzaklaşma	81
3.2.1.3.2. Komünizm.....	87
3.2.1.3.3. Siyasî ve Tarihî Konular	90
3.2.1.3.4. Sosyal Duyarsızlık	94
3.2.1.3.5. Tabiat.....	97
3.2.1.3.6. Mehmed Akif	98
3.2.1.3.7. Muhammed İkbâl	100
3.2.1.3.8. Sanat.....	101
3.2.1.4. Şiirlerindeki Yayım Problemleri	103
3.2.2. Nâsirliği.....	104
3.2.2.1. Ali Ulvi Kurucu'ya Göre Nesir	104
3.2.2.2. Kitap Hâline Getirilmiş Nesirleri	105
3.2.2.3. Ön Sözleri	105
SONUÇ.....	110
KAYNAKÇA	113
EKLER.....	116

KISALTMALAR

<i>A.</i>	Ali
<i>bkz.</i>	bakınız
<i>C</i>	Cilt
<i>çev.</i>	Çeviren
<i>Dr.</i>	Doktor
<i>Ed.</i>	Editör
<i>M.</i>	Mehmed
<i>s.</i>	Sayfa
<i>S.</i>	Sayı
<i>TDV</i>	Türkiye Diyanet Vakfı

GİRİŞ

...
“Uyanırsan küçücük katreler ummân olacak,
Şu harâb ülkeler artık bütün ümrân olacak...”¹
...

Bir eser, yazarının duygu ve düşüncelerini, yaşam tarzını, eğitimi yansıttığı gibi; yazıldığı dönemin siyasî ve sosyal durumunu, inanç boyutunu ve tarzını, kültürünü, gelenek ve göreneklerini, sevinçlerini ve hüznlerini kısacası ortaya konulmasına vesile olan her şeyin izini taşır. Ele alınan eserin yüzeysel değil de tam anlamıyla idrak edilebilmesi için yazıldığı dönem ve yazar hakkında yeterli bilgiye sahip olmak gerekir.

Ali Ulvi Kurucu, 1922-2002 yılları arasında yaşamış ve o yıllarda meydana gelen önemli siyasî ve sosyal durumlara şahit olmuştur. Siyasete hiçbir zaman müdahil olmamış olsa da siyasî olayların sonuçlarından etkilenmiştir. Ali Ulvi Kurucu, o dönemlerde yapılan inklâpların, hac yasağının Müslüman Türk’ü diğer Müslümanlardan ayırma amaçlı olduğunun farkındadır. Bundan dolayı yazının, tarihin, kıyafetin, kanunun, takvimin, cumanın ve ezanın değiştirilmesiyle ayrılığın gerçekleştirildiğini düşünmektedir.²

Muhafazakâr bir aileye mensuptur. Kendisi de bu şekilde yetiştirilmiştir. Ancak gençlik yıllarında dinî eğitim alırken birçok engellerle karşılaşmıştır. Bu açıdan ailece zor günler geçirmişlerdir. Dedesinin elli sene camide maaşsız imamlık yapması, babasının jandarmalar tarafından sürekli basılmasından dolayı Kur’an öğretmez hâle gelmesi, yaşanan sıkıntılardan sadece birkaçıdır.

O yıllarda dinî eğitimin sağlanmasında engeller olduğunu gören Ali Ulvi Kurucu’nun babası Hacı Veyiszade İbrahim Efendi, çocuklarının eğitimi için

¹ Ali Ulvi Kurucu, “İlham Saatleri”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 12, Nisan 1952, s. 29.

² M. Ertuğrul Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, Kaynak Yayınları, İzmir 2016, s. 250.

ailesiyle 1939 yılında Medine'ye hicret etmiştir. Ali Ulvi Kurucu, Kahire'de beş yıl eğitim görmüş ve babasının vefatı üzerine Medine'ye annesinin ve kardeşlerinin yanına dönmek zorunda kalmıştır. Uzun yıllar memleketinden uzakta kalmışsa da değerlerini samimiyetle yaşatmış, her zaman milletimizin ve Türkiye'nin duacısı olmuştur.

Ali Ulvi Kurucu, hayatını sürdürdüğü Konya, Kahire ve Medine'de dinî, siyasî ve edebî alanda çok önemli kişilerle tanışma ve onlardan feyz alma imkânını yakalamıştır. Bu kişilerle olan hatıraları sayesinde yakın tarihimiz, dilimiz ve edebiyatımız hakkında bilgilere ulaşabilmekteyiz.³ Bu açıdan Ali Ulvi Kurucu'nun hayatı önem arz etmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, hayatı boyunca İslamiyet için çalışmıştır. Yanlış Batılılaşmanın genç nesillere verdiği ve vermeye devam ettiği zararlarla mücadele etmekten asla pes etmemiştir. Tarihini unutan, İslamiyetten uzaklaşan, değerlerine yabancılaşan milletin acısını her zaman içinde hissetmiş ve bunu eserlerinde yansıtmıştır. İnsanlarda cihad anlayışının yeniden oluşmasını tüm kalbiyle istemiştir. 1947 yılında hac yasağının kaldırılması, imanlı gençlerdeki artış, dine yönelişin başlamış olması onu heyecanlandırmış ve bu mutluluğunu yazdığı şiirler ve yaptığı sohbetlerle dile getirmiştir.

Ali Ulvi Kurucu, İslamî uyanışın gerekliliği üzerinde durmuş ve buna hizmet eden şiirler, nesirler kaleme almış ve çeviriler yapmıştır. Mehmed Akif'ten sonra islam şairi diyebileceğimiz Ali Ulvi Kurucu, gerek sohbetlerinde gerekse de nesirlerinde duygularını daha iyi ifade edebilmek için şiirlerine yer vermiştir. Nesirlerinde kullandığı üslup, hem edebî hem de akıcıdır.

Ali Ulvi Kurucu, hayatındaki zorluklara rağmen iyi bir eğitim almış, kendini geliştirmiş, geçmiş ile bugünün mükayesesini her açıdan yapabilen değerli bir kişidir. Hayatı, kişiliği, sohbetleri ve eserleriyle adeta gönülleri feth etmiştir. İlk kez gördüğü

³ Ayrıntılı bilgi için bkz.:

M. Ertuğrul Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, Kaynak Yayınları, İzmir 2016.

M. Ertuğrul Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II**, Kaynak Yayınları, İzmir 2016.

M. Ertuğrul Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III**, Kaynak Yayınları, İzmir 2016.

M. Ertuğrul Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-IV**, Kaynak Yayınları, İzmir 2016.

kişilere bile gösterdiği yakınlık ve samimiyeti, şiirlerini ve nesirlerini okuyunca da hissetmek mümkündür.

Vefatı ile birçok insana hüznü vermiş ve “keşke daha önce tanışaydım” pişmanlığını hissettirmiştir. Birçok sevilen şair gibi onun da ardından yazılar yazılmış ve büyük bir kültür hazinesi olan hatıraları kitaplaştırılmıştır. Ali Ulvi Kurucu gibi önemli bir kişinin hatıraları üzerine en geniş çalışmayı Mehmed Ertuğrul Düzdağ yapmıştır. Bu çalışma “Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar” adlı dört ciltten oluşmaktadır. Yine Mehmed Ertuğrul Düzdağ, Ali Ulvi Kurucu’nun gazetede çıkmış nesirlerini “Gecelerin Gündüzü” adıyla kitap hâline getirmiştir. Ali Ulvi Kurucu’nun kızı olan Sare Kurucu tarafından kaleme alınmış “Bir Ömürden Sayfalar-Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar”, damadı Dr. Hayrettin Bulut’a ait “Medine Notları”, Ahmet Yüter’in kaleminden “Medine İkliminden Esintiler-Ali Ulvi Kurucu, Ali Ulvi Arıkan tarafından hazırlanmış olan “Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından” adlı kitap onun hakkında yapılmış diğer çalışmalardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYATI

1.1. KONYA HAYATI

1.1.1. Doğumu ve Ailesi

Ali Ulvi Kurucu, 3 Mart 1922 tarihinde Konya'nın Sakyatan köyünde doğmuştur. Babaannesinin isteği üzerine Ali ismini almıştır. Ulvi'yi sonradan kendisi beğenerek ismine eklemiş ve şiirlerinde mahlas olarak benimsemiştir.⁴

Konya'nın ilim, irfan ve fazilet ailesi olarak bilinen Veyiszâde ailesine mensuptur.⁵ Hacı Veyis Efendi'nin torunudur. Hacı Veyis Efendi Konya'nın Şatır köyünde doğmuştur. On beş yaşında Cevizaltı Medresesi'nde tahsile başlayıp kısa bir sürede icazetini almış ve okuduğu medresenin müdürü olmuştur.⁶ Babasından kalma tarlasıyla geçimini sağlayan Hacı Veyis Efendi, Konya'da Dolav Mahallesi Ulu Camiinde elli sene maaşsız imamlık yapmıştır. Ali Ulvi'nin deyimiyle Hacı Veyis Efendi; takva, fazilet, ahlâk ve dürüstlük itibariyle hayatta pek rastlanmayan kimselerdendir.⁷

Ali Ulvi Kurucu'nun amcası olan Hacı Veyiszade Mustafa Efendi, Hacı Veyis Efendi'nin büyük oğludur. Konya'da Islah-ı Medaris adında bir akademinin kurulmasını sağlamış ve bu akademiye dekan olmuştur.⁸ Ali Ulvi Kurucu'ya; "İmam Hatipleri açacağız, talebeler yetiştireceğiz." diyerek o dönemin zor siyasî şartlarına

⁴ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 27.

⁵ Sare Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar*, Marifet Yayınları, İstanbul 2010, s. 7.

⁶ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar*, s. 9.

⁷ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s.101, 102.

⁸ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar*, s. 20,21.

rağmen bunu gerçekleştirmiştir.⁹ Amcası; “bir talebenin yetişmesi uğruna, bin münafığın kahrını çekebilen”¹⁰ bir kişiliğe sahiptir. Hacı Veyiszade Mustafa Efendi’nin eğitim dışında da önemli icraatları olmuştur. Bunlardan biri de köylülerden buğday toplayarak o buğdayların parasıyla Konya’da bir verem hastanesinin açılmasına önayak olmasıdır.¹¹

Hacı Veyis Efendi’nin diğer oğlu olan Hacı Veyiszade İbrahim Efendi, Ali Ulvi Kurucu’nun babasıdır. Zeynelabidin, Ziya ve Fahri gibi hocalardan ders almıştır. Babası ve ağabeyi gibi talebe yetiştirmiştir. İmamlığının yanında Islah-ı Medaris’te gramer hocalığı yapmıştır.¹² Ali Ulvi Kurucu’ya göre bütün ömrü okumak, okutmak, adam yetiştirmek ve vaaz etmekle geçmiştir. Babasının bütün işinin halkın irşadı, evladının okutulması, ahlâkının tezhibi olduğunu söylemektedir.¹³

Ali Ulvi Kurucu’nun annesi ise Konya’nın Göçü köyünden Sâre Hanım’dır. Yazdığı maniler ve okuduğu ilahiler, kasideler ile tanınmıştır. Sâre Hanım, Mustafa adındaki diğer oğlunu doğurduktan sonra lohusalığı sırasında, henüz yirmi yaşında iken vefat etmiştir. Bu durum Ali Ulvi Kurucu’nun bir buçuk yaşında¹⁴ öksüz kalmasına sebep olmuştur. Bunun üzerine babası Ali Ulvi Kurucu’nun teyzesi olan Aliye Hanım ile evlenmiştir. Teyzesi onu kendi çocuğu gibi büyötmüş ve bu sayede Ali Ulvi Kurucu anne hasreti çekmemiştir. İkinci annesi olan Aliye Hanım’dan Muhammed Nuri ve Ahmed Ziya adında iki kardeşı olmuştur.¹⁵

Evlerini bir akademiye benzeten Ali Ulvi Kurucu; evdeki sohbetlerin ilim, irfan, edebiyat, sanat, hadis ve ayet üzerine olduğunu dile getirmektedir. Dedesi, amcası ve babası herhangi bir meselenin çözümü için sürekli fikir alışverişinde bulunduklarını görmekteyiz.¹⁶ Aslında Ali Ulvi Kurucu; “Dedem ağacın kökü,

⁹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 223.

¹⁰ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 232.

¹¹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 229.

¹² Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar*, s. 37.

¹³ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 70.

¹⁴ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar*, s. 7’de Ali Ulvi Kurucu’nun dört yaşında iken annesini kaybettiği bilgisi bulunmaktadır.

¹⁵ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 28-30.

¹⁶ Ali Ulvi Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, Marifet Yayınları, İstanbul 1990, s. 382.

ailemizin temeli, amcam, babam o ağacın dalları idiler. Bu ağacın altında, gölgesinde yetiştik.”¹⁷ diyerek aile ortamını özetlemektedir.

1.1.2. İlk Tahsili

Küçük yaşta öksüz kalan Ali Ulvi Kurucu, hem anne tarafından hem de baba tarafından büyük ilgi görmüştür. Aile bireyleri onun sevgi ve rahmet duygularıyla yetişmesi hususunda gösterdikleri hassasiyeti, ilim öğrenmesi konusunda da göstermişlerdir.¹⁸

Babasının Konya’ya bağlı Göçü köyünde imam olduğu sıralarda Ali Ulvi Kurucu, 1928’de ilkokul için Konya’ya gitmiştir. Konya’nın Köprübaşı semtinde ikamet eden dayısının yanında kalmaya başlamıştır.

Ali Ulvi Kurucu, Osmanlıca yazıyı mektebe gitmeden önce yazısı çok güzel olan Hatice halasından öğrenmiştir. Okulun ilk gününde tahtaya yazdığı “Manada pederim, kemalde rehberim, aziz ve muhterem üstad-ı ekremim”¹⁹ cümlesi sayesinde okula ikinci sınıftan başlamıştır. Ancak harf inkılâbından dolayı ilk iki aydan sonra altı ay Latin alfabesiyle okuyup yazmıştır.

Okul binası çok eski olduğu için eğitim ve öğretimin başlamasından iki ay sonra öğrenciler Cevizaltı’ndaki Mahmud Şevket Paşa mektebine geçmişlerdir. Ali Ulvi Kurucu’nun yeni okulu, dedesinin evine yakın olduğu için onlarda da kalmaya başlamıştır. Ancak buradaki tahsili kısa sürede sona ermiştir.

Dedesi Hacı Veyis Efendi bir gün okulun önünden geçerken bahçede kızılı erkekli beşinci sınıf öğrencilerle öğretmenlerin voleybol oynadığını görmüş ve bu durum onu üzmüştür. Ali Ulvi Kurucu’dan da ders programında Kur’an dersinin olmadığını sadece dördüncü ve beşinci sınıfta olduğunu öğrenince ağlayarak eşine şunları söylemiştir: “Muhsine, bu çocuk pınarın başında susuzluktan ölecek... Yazık yahu, ben neslimden, hafız-ı Kur’anlığın bu kadar çabuk kesileceğini tahmin etmezdim. Çok erken oldu. Yahu Muhsine, sinesinde Kur’an olmayan bir insan kabirde gibi karanlıktadır. Kur’an nurdur, ışıktır, feyizdir. Kur’ansız bir okul

¹⁷ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 212.

¹⁸ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar*, s. 41.

¹⁹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 31.

zulmettir, karanlıktır; bu karanlık mektep çocuğa ne verecek?”²⁰ Bu şekilde düşünen dedesi oğluna mektup yazıp durumu izah etmiştir.

Ali Ulvi Kurucu tahsilinin ilk yıllarında anne, baba hasreti çekmektedir. Anneannesinin ve teyzesinin at arabasıyla köye gittiklerini görünce peşlerinden on kilometre kadar koşmuş ve fark edilince de arabaya alınmıştır. Köye vardığında babası ona dedesinin duasının kabul olduğunu söylemiş ve onu hafızlığa başlatmaya karar vermiştir.²¹ İlk ve orta tahsilini ise hıfzını tamamladıktan sonra yapmıştır.²²

1.1.3. Hafızlığı

Ali Ulvi Kurucu, babasından hafızlık dersleri almıştır. Babasının teşvikleri ve verdiği manevi şerefler sayesinde hafızlığı sevmiştir. Sesini beğenen babası, onun sadece hafız değil Kur'an bülbülü olacağını söyleyerek, Ali Ulvi Kurucu'nun aynı zamanda cesaretlenmesini sağlamıştır.²³

Harf inkılâbının şiddetle devam ettiği 1930 yılında, jandarmaların baskınlarından dolayı babası köyde Kur'an okutamaz hâle gelmiştir. Bunun üzerine köyden ayrılıp Konya'nın Tekke mahallesindeki mescitte imamlığına devam etmiştir. Ali Ulvi Kurucu da hafızlık eğitimini burada sürdürmüştür. On bir yaşında babasının himmeti ile hafızlığının çok sağlam olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, yanılmadan okuyanlardan, yani demir hafızlardan olmuştur.

Babası Hacı Veyiszade İbrahim Efendi onu, güzel Kur'an okumayı öğrenmesi için Kadirşeyh-zade Ali Efendi'nin Kur'an-ı Kerim Medresesi'ne göndermiştir. Bu medrese o zamanlarda “Hafız Mektebi” adıyla Diyanet tarafından resmi olarak açılmış tek Kur'an mektebidir. Ali Ulvi Kurucu, hocası olan Hafız Ali Efendi'nin çocuk psikolojisinden anladığını, çok nazik, hassas ve derin biri olduğunu dile getirmektedir.²⁴ Bu hocasından bazı ilahiler öğrenmiş olsa da hafızlıktan sonra sarf ve nahiv dersleri aldığından dolayı nota öğrenmeye vakti olmamıştır.²⁵

²⁰ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 32.

²¹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 31-33.

²² Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 382.

²³ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 34,35.

²⁴ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 41-44.

²⁵ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 49.

1933 yıllarında hocası Hafız Ali Efendi'nin müftüden rica ederek öğrencilerin Kapı Camiinde mukabele okumalarını sağlamıştır. Ali Ulvi Kurucu da bu öğrenciler arasında başhafız olarak yerini almıştır.

1.1.4. Hicreti

Ali Ulvi Kurucu'nun babasını hicrete teşvik eden ilk kişi Fahri Efendi'dir. Fahri Efendi, babasının hocası ve mürşididir. 1935 yılında tarla almak için kendisine danışmaya giden babasına, tarlaya vereceği para ile hicret edip oğullarını okutmasını önermiştir. Böylece onlar için hicret yılı olan 1939'a kadar babasının dilinden hicret lafzı düşmemiştir.²⁶

1937 yılının ortalarında, babası imamlığını yaptığı Tekke mahallesindeki mescitte Ali Ulvi Kurucu'ya ve Vanlı Murat Hoca'ya İbü'l- Hâcib'in Arapça dilbilgisi kitabı olan "Kâfiye" yi okuturken polisler tarafından basılmıştır. Arapça harfleri okutuyor diye mahkemeye götürülmüştür. Hâkimin insafı ile davadan beraat etmiş olsa da bu olaydan sonra derslere ara vermek zorunda kalmıştır.²⁷ Ayrıca imamlığını yaptığı mescidin vakıf dükkânlarını belediye zapt ettiği için maaşı kesilmiştir. Bunun üzerine ortaklık teklif eden komşuları Kara Mustafa Efendi'nin bakkalına ortak olmuştur. Ali Ulvi Kurucu da bu bakkalda 1938-1939 yıllarında bir buçuk sene kadar çalışmıştır. Ancak babası Ali Ulvi Kurucu'nun bakkalda çalışmasından pek hoşnut değildir. Sarf, nahiv derslerini almış, başhafız olmuş oğlunun ilim yolunda ilerlemesini beklerken, ilminin kesilip bakkalda çalışır olmasına gönlü razı olmamıştır.²⁸ Bu durumlar babasının hicret düşüncesini güçlendirmiş ve bu konuda kesin karar almasına vesile olmuştur.²⁹

Fahri Efendi ve Vanlı Murat Hoca gibi şahsiyetler Veyiszade İbrahim Efendi'yi hicrete teşvik etmiş ve bu fikri desteklemişlerse de bunun doğru olmadığını düşünenler de olmuştur. Konya'nın zenginlerinden olan Samedzade Hacı Mehmed Ağa, onun için verdiği bir veda yemeğinde Hicaz'ın zorlu yaşam şartlarından

²⁶ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 84, 85.

²⁷ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 94, 95.

²⁸ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 86, 87.

²⁹ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 95.

bahsetmiş ve parası bittiği zaman sıkıntıya düşeceğini dile getirmiştir. Bu şekilde Veyiszade İbrahim Efendi'yi ikna etmeye çalışmışsa da başarılı olamamıştır.

Çocuklarının okumasına büyük önem veren Veyiszade İbrahim Efendi, onu hicret fikrinden caydırmak isteyenlere; çocuklarını hafız yaptığını ancak âlim yapamadığını, “Kafiye”ye kadar getirmiş olsa bundan polis eliyle mahkeme kararıyla men edildiğini söylemiştir. Çocuklarının eğitime, parası bitse dahi hacılara su taşıyıp sakalık yaparak devam edeceğini söyleyip hicret konusundaki kararlılığını göstermiştir.³⁰

Ortakları Kara Mustafa Efendi, müşterileri olan komiser İbrahim Bey'e onların hicret etme isteğini dile getirmiştir. İbrahim Bey, Emniyet Müdürlüğünde Kısm-ı Siyasi Müdür olarak görev yapmaktadır. Yurt dışına çıkmak için verilen dilekçelerin vali tarafından ona yönlendirildiğini ve bu konuyu halledebileceğini söylemiştir. Bunun üzerine Ali Ulvi Kurucu, Kahire'deki Camiü'l- Ezher'deki Türk revâkında ilim tahsili için gideceğini belirttiği dilekçesini vermiştir. Babası ise dilekçesinde aslen Konyalı olup Şam'da bulunan Hafız Tahir Efendi'den alacağını tahsil etmek için yurt dışına çıkacağını belirterek pasaport talebinde bulunmuştur.³¹ Böylece hicret için önemli bir adımı atmışlardır.

1939 yılının Eylül ayında³² Konya'dan temelli ayrılmış, Adana'dan vize alamayınca İstanbul'a gidip Mısır ve Suudî Arabistan vizelerini almışlardır. Vize sayesinde Ali Ulvi Kurucu yıllardan beri hayran olduğu, hasretini çektiği İstanbul'u ilk defa görmüştür. İstanbul'dan da ayrılma vakti gelince Romanya'ya ait “Bükreş” isimli vapurla Cidde'ye yol almışlardır. Cidde'ye vardıklarında annesi hastalanmışsa da kamyonla Mekke'ye doğru yol alınca iyileşmeye başlamıştır. Mekke'ye vardıklarında Konya delili eş-Şeyh Abdüllâtif Efendi'nin evinde kalmış ve ilk Umrelerini gerçekleştirmişlerdir.³³

1.2. KAHİRE HAYATI

³⁰ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 98, 99.

³¹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 87-90.

³² Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar*, s. 44'te hicret tarihini 25 Eylül 1939 olarak verirken yine aynı eserin 8. sayfasında 24 Şubat 1939 olarak belirtmiştir.

³³ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 245- 254.

1.2.1. Kahire'ye Gidiş

Konya'dan Medine'ye ailesi ile daha önceden hicret etmiş olan Mustafa Runyun, Hac mevsiminde eğitim gördüğü Kahire'den Mekke'ye geldiğinde Ali Ulvi Kurucu'yu bulmuş ve ilim için onun da Kahire'ye gelmesi gerektiğini söylemiştir. Böylece babasının rızasını alarak Kahire'ye gitmeye karar vermiştir. Ailesi onun için gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra Medine'ye hareket etmişlerdir. Medine'ye vardıklarında Bâbul-Mecîdî mahallesinde bir ev kiralamış ve oraya yerleşmişlerdir.

Ailesinden ayrılan Ali Ulvi Kurucu, 1940 yılının Şubat ayında Mısır'a gitmek için vize alamamış olsa bile bundan vazgeçmeyerek Cidde'den vapura binip Süveyş'e gitmiş ve buradan Mustafa Runyun'a telgraf çekmiştir. Süveyş'te, Mısır'a girmek için vizesi olmadığından yakalanıp polis merkezine götürülmüştür. Ali Ulvi Kurucu polis merkezinde olduğu süre zarfında gözyaşları eşliğinde dualar etmiştir. Mustafa Runyun ise onu Kahire'ye alabilmek için uğraşmaktadır. Pasaportunu Ezher'de tahsil için aldığından dolayı vize verilmesinde bir sakınca görülmemiş ve Mustafa Runyun izin kâğıdıyla gülerek Ali Ulvi Kurucu'nun yanına gelmiştir. Pasaportunda Mısır'a giriş damgası gören Ali Ulvi Kurucu, adeta cennete berat almış gibi sevinmiştir.

Süveyş'ten Kahire'ye portakal bahçeleri arasından geçerek güzel bir yolculuk yapmışlardır.³⁴ Kahire'ye vardıklarında Ezher'in yurdu olan Ravaku-l Etrak'a geçmişlerdir. Bu yurttaki Türkiye'den, Arnavutluk'tan, Bosna'dan ve Makedonya'dan gelen öğrenciler vardır.³⁵ Bu öğrencilerin arasına katılan Ali Ulvi Kurucu, Mustafa Runyun ile aynı odayı paylaşmıştır.³⁶

1.2.2. Camiü'l- Ezher'deki Eğitimi

Ali Ulvi Kurucu, Mustafa Runyun ve Kahire'deki ilk ziyaretçisi olan Ali Yakup'un okumakta olduğu "kısm-ı âmm" bölümüne girmiştir. Dersler, eski Fatih medreseleri gibi camilerde yapılmaktadır. Ali Ulvi Kurucu burada iki sene eğitim

³⁴ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 261- 268.

³⁵ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar*, s. 50.

³⁶ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 268, 269.

aldıktan sonra bu tarz kaldırılmış yerine fakülte usulü getirilmiştir. Durum böyle olunca Mustafa Runyun “Şeriat Fakültesi”ne, Ali Yakup Bey ise “Usûliddin- İlâhiyat Fakültesi”ne geçmiştir. Ali Ulvi Kurucu ise hocaları olan İhsan Efendi’nin kendisinin de feyzi başka olan “kısm-ı âmm”da okuduğunu söylemeyip fakültelere geçişin zorunlu olmağını belirten bir kanunun çıkabileceğini söylemesi üzerine beklemiştir. Gerçekten de birkaç ay sonra bu tarz bir kanun çıkmış ve Ali Ulvi Kurucu “kısm-ı âmm”da³⁷ kalmıştır.

Aldığı dini eğitimin yanında Mehmed Akif’in samimi arkadaşlarından olan İhsan Efendi’den edebiyat eğitimi de almıştır. İhsan Efendi’nin Türk edebiyatını öğretmek istemesinin altında yatan asıl neden, öğrencilerinin Türkiye için yetişmesini sağlamaktır. Derslere Ziya Paşa’nın “Terkîb-i Bend” ve “Tercî-i Bend”leri ile başlayan İhsan Efendi³⁸; Ruhî-i Bağdadî ve Muallim Naci ile devam etmiştir.³⁹ Onlar bittikten sonra da Fuzuli’nin ve Baki’nin Divan’larını okutmuştur.⁴⁰ Ayrıca İhsan Efendi aruz bahirlerini, vezne uyulması amacıyla yapılan zihaf ve imaleyi de onlara öğretmiştir.⁴¹

Ali Ulvi Kurucu’nun Camiü’l-Ezher’deki eğitim hayatı beş yıl⁴² sürmüştür. Bu süre zarfında Medine’ye gidip ailesini görme imkânı hiç olmamıştır. Burada “Ehliyye” şهادeti için girdiği sınavı kazanmıştır. Bu şهادet sayesinde vaizlik, muallimlik hakkını elde etmiştir. “Ehliyye”den sonra “Âlimiyye” şهادeti⁴³ için çalışmaya başlasa da 1945’in Eylül ayında babası vefat edince tahsilini yarım bırakıp Medine-i Münevvere’ye dönmek zorunda kalmıştır.⁴⁴

1.2.3. Kahire’deki Münasebetleri

³⁷ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 420’de Ali Ulvi Kurucu, Ali Yakup ile kısm-ı âmm’den sonra Şeriat Fakültesini bitirdiği ifade etmiştir. Aynı eserin 325’inci sayfasında ise Şeriat Fakültesinden bahsetmeyerek kısm-ı âmm’de eğitim gördüğünü belirtmiştir.

³⁸ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, s. 333.

³⁹ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, s. 345.

⁴⁰ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 328.

⁴¹ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, s.355.

⁴² Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar**, s. 51 ve Kurucu, **Gecelerin Gündüzü** s. 421’de Mısır’da altı yıl kaldığı bilgisi yer almaktadır.

⁴³ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s.420’de Ali Ulvi Kurucu, Âlimlik şهادeti aldığını dile getirmektedir.

⁴⁴ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, s. 269.

Ali Ulvi Kurucu'ya göre o yıllarda Kahire fikir, sanat ve edebiyat yönünden son derece gelişmiştir. Hemen hemen Kahire'nin her yerinde ilim ve sanat üzerine görüş alış verişlerinin yapıldığı ortamlara, fikrî toplantılara hatta evde yapılan sohbetlere rastlamak mümkündür. Bu toplantılarda canlılığı sağlamak ve ortamın havasını değiştirmek amacıyla şiirlere, güzel sözlere, fıkralara ve öğretici hatıralara çokça yer verilmiştir.

O zamanlarda Kahire'de her açıdan istifade edilebilecek önemli şahsiyetler bulunmaktadır. Kahire; iyi makaleler kaleme alanlarıyla, şiir yazarlarıyla, yeni düşünceler ileri süren fikir adamlarıyla, herkes tarafından okunup tartışılan nesirleriyle ve ayrıca kitap açısından zenginliğiyle Ali Ulvi Kurucu'nun yıllarca hasretini çektiği mekânları oluşturmuştur.

Ali Ulvi Kurucu, Kahire'de bulunduğu süre içerisinde ders dışında ilim, irfan ve edebiyat üzerine olan toplantılara katılmıştır. Gezip eğlenmek yerine, arkadaşları ile tarih sohbetlerini, seminerleri ve ilim konferanslarını kaçırmamaya gayret sarf etmiştir. Bu sayede birçok önemli kişilerle tanışmış ve onlar sayesinde kendisini özellikle de şiir ve edebiyat konusunda geliştirmiştir.⁴⁵

Kahire'deki ilim hayatında feyiz aldığı belli başlı şahsiyetleri şöyle sıralayabiliriz: Kendisinden dinî ve edebî dersler aldığı hocası Yozgatlı İhsan Efendi; özellikle şiir ve yakın tarihe ait bilgilerinden yararlandığı, kitaplarını tekrar yazarak basımlarında yardımcı olduğu Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi; Victor Hugo'nun şiirlerini iyi bir şekilde tercüme eden, Ali Ulvi Kurucu'ya şiiri sevdiren ve onda şiir yazma isteğini uyandıran Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'nin oğlu İbrahim Sabri Bey; yıllarca sohbet ve irşadlarından istifade ettiği Zahidül Kevserî; ilk karşılaşmalarıyla hayranı olduğu, sohbetlerine katıldığı Hasanül Benna.⁴⁶

⁴⁵ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar**, s. 50, 51.

⁴⁶ Adı geçen şahsiyetler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I, II**.

Ali Ulvi Kurucu'nun Kahire'de geçen günleri, hayatında önemli bir yer edinmiştir. Burada kazandığı ilmi birikim, dostlar ve tecrübeler kendisine hayat rehberi olmuştur.⁴⁷

1.3. MEDİNE HAYATI

1.3.1. Medine'ye Gidişi

Ali Ulvi Kurucu, babasının vefatı üzerine Medine'ye gitmiştir. O, babasının vefat ettiğini 1945'te Saatçi Osman Efendi'nin yolladığı mektuptan öğrenmiştir. Mektubu, Ezher'de okuyup âlim olan Karamanlı Ahmed Efendi'nin odasında alıştır. Haberi alıncaya kadar bile Ali Ulvi Kurucu ilim öğrenmek ile meşguldür. Mektubu, Ahmed Efendi'den Fahreddin Râzî Tefsiri'ndeki, Mefâtihu'l-Gayb adlı eserdeki "hikmet" kelimesinin manalarını dinlerken almıştır.⁴⁸ Bu haberden sonra hocalarına ve samimi arkadaşlarına danışarak Medine'ye gitmeye karar vermiştir.

Ali Ulvi Kurucu, 1946 yılının hac mevsiminde Zemzem isimli dört katlı vapurla Medine'ye gitmiştir. Kahire'de tanışmış ve sohbetlerine katılmış olduğu, Hasanül Benna da aynı vapurla hacca gitmiştir. Yolculuk, binlerce gencin uğurladığı Hasanül Benna'nın kıldırıldığı namaz ve sonrasında yaptığı konuşmalarla geçmiştir.⁴⁹

Babasının vefatıyla ailesinin yanına gitmek zorunda kalan Ali Ulvi Kurucu, eğitimini tamamlayamadan Kahire'den ayrılmıştır. Eğitimine bir yıl⁵⁰ daha devam etme imkânı olsaydı tahsilini tamamlamış olacaktı. Ancak Medine'ye gidince tekrar ayrılması mümkün olmamıştır. Çünkü evin geçimi ve kardeşlerinin eğitime devam etmeleri için gerekli imkânları sağlamak, ailenin büyük çocuğu olarak, ona kalmıştır.⁵¹ Böylece Ali Ulvi Kurucu Kahire hayatından sonra Medine'de yeni bir hayata başlamıştır.

1.3.2. Evliliği

⁴⁷ Ali Ulvi Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından*, Marifet Yayınları, İstanbul 2002, s. 28.

⁴⁸ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III*, s. 101.

⁴⁹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 260.

⁵⁰ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 335'te Ali Ulvi Kurucu "birkaç yıl" olarak ifade etmiştir.

⁵¹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 333.

Ali Ulvi Kurucu, 1947 yılında Fatma Hanım'la evlenmiştir. Fatma Hanım, aslen Konyalı olan Sandıkçı ailesinden Hacı İbrahim Sandıkçı Efendi'nin kızıdır. Konyalı Zeynelabidin ve Ziya Efendilerin öğrencisi olan İbrahim Sandıkçı Efendi, hocaları ve Sultan Vahdeddin ile 1922'de yurttan ayrılmış Mekke'ye gitmiştir. Oradan dönüşte Beyrut'ta evlenip bir müddet kalmış olsa da daha sonra İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da çocuklarını istediği gibi okutamayacağını düşününce de Medine'ye hicret etmiştir.

Eşi ile annesi sayesinde tanışmıştır. Fatma Hanım kendileri gibi mücahid bir ailenin kızıdır. Bu yönüyle annesinin dikkatini çekmiş ve onu Ali Ulvi Kurucu'ya eş olarak münasip görmüştür. On beş yaşında evlenen Fatma Hanım, kayınvalidesinin rahatsızlığından dolayı evin bütün işini üstlenmiş ve bunun yanında Ali Ulvi Kurucu'nun mendil yapma işine de yardım etmiştir.

Ali Ulvi Kurucu'nun bu evliliğinde bir kızı, iki oğlu olmuştur. 1948'de kızı Sare, 1952'de oğlu İbrahim, 1962'de de Mustafa dünyaya gelmiştir.⁵²

Kızları Sare, babasının fikir hayatının gelişmesinde ve faaliyetlerini iyi bir şekilde yapmasında annesinin büyük rolü olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca huzurlu bir aile ortamının sağlanmasında da annesinin fedakârlığına, desteğine ve anlayışına dikkat çekmektedir.⁵³

1.3.3. İş Hayatı

1.3.3.1. Medine Hatırası Mendil İmalatçılığı

Ali Ulvi Kurucu'nun Medine'ye gittiği ilk yıllarda yaşam şartları oldukça meşakkatli ve zordur. Suudi Arabistan'da petrolün faydası henüz görülmemiştir. Öğretmenlerin maaşının yirmi, müdürlerinse otuz veya kırk riyal olduğunu görünce öğretmenlikten vazgeçip hacılar için Medine hatırası olabilecek mendiller yapmaya karar vermiştir. Bu kararı kardeşi Ziya ile birlikte almıştır.

“Tezkâru'l- Medineti'l- Münevvere” (Medine-i Münevvere Yadigârı) diye yazıp o yılın tarihini attığı mendilleri eşinin de yardımıyla evde yapmaya başlamıştır.

⁵² Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 337-340.

⁵³ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından*, s. 242.

Yaptığı bu mendilleri kiralamış olduğu küçük bir dükkânda satmıştır. Bu dükkân Harem-i Şerif'e yakın, Babusselâm'ın karşısındaki köşede bulunmaktadır. Dükkânı hacdan bir ay önce ve bir ay sonra olmak üzere yılda iki ay açmış ve yaptığı mendilleri bu süre zarfında hacılara satmıştır. Tanesini bir riyale satan Ali Ulvi Kurucu, senede dört-beş bin mendil satmıştır. İki ayda elde ettiği gelire bir sene idare edebilmiştir.

Mendil işiyle uğraştığı yıllarda savaş olduğundan dışarıdan hediyeelik eşyalar pek gelmemiş ve bu sayede işinden kâr etmiştir. Ancak 1952-1953'ten sonra yollar açılınca dünyanın her yerinden hediyeelik eşyalar, fabrikasyon işler gelmeye başlamıştır. Bunun üzerine 1946'da başlayan mendil yapıp satma işi 1952'ye kadar devam edebilmiştir.

1.3.3.2. Başkâtipliği ve Öğretmenliği

Ali Ulvi Kurucu, 1953 yılında Medine-i Münevvere maarif müdürü olan Muhammed Said Defterdar'ın başkâtibi olmuştur. Bu göreve, maarif müdürünün başkâtibi olan Yusuf Fazlı İlahî'nin edebiyat doktorası için Mısır'a gitmesi üzerine Muhammed Said Defterdar tarafından getirilmiştir. Ali Ulvi Kurucu 1955'in yarısına kadar başkâtip olarak çalışmıştır.

Müdürlükten yorulup lisede edebiyat öğretmeni olmak isteyen Muhammed Said Defterdar'la birlikte kendisi de işten ayrılıp öğretmenliğe müracaat etmiştir. Ve bunun sonucunda yaklaşık bir yıl, ilkokulda Kur'an- ı Kerim, yazı ve sîret dersleri vermiştir.

1.3.3.3. İnşaat ve Sicillât Dairesi Müdürlüğü

1956 yılında, Medine- i Münevvere Evkaf İdaresi'nin İnşaat ve Sicillât Dairesi müdürü Şih Hasan İsmet görevinden ayrılınca, Evkaf İdaresi müdürü Seyyid Mustafa Attar onun görevini Ali Ulvi Kurucu'ya teklif etmiştir. Yorucu bir meslek olmasına rağmen Ali Ulvi Kurucu bu teklifi kabul etmiştir.

Petrol geliri artınca imkânlar dâhilinde işleri de çoğalmıştır. Eskiye bütün vakıf evleri, Evkaf İdaresi tarafından onarılmaya başlamıştır. Böylece inşaat, fen ve mühendis meseleleri ile uğraşarak 1980'e kadar bu görevde kalmıştır.

1.3.3.4. Kütüphane Müdürlükleri

Yazı yazmaya, eser vermeye, şiir yazmaya istekli olan Ali Ulvi Kurucu, bunları yapmasına imkân verebilecek bir iş hayal ederken 1980 yılında böyle bir fırsat yakalamıştır. Harem- i Şerif'e bitişik bulunan Mahmudiye Kütüphanesi'nin müdürü Seyyid Esad Trabzonî, bu görevinden ayrılıp Pasaport Dairesi müdürü olunca, Ali Ulvi Kurucu kütüphanenin müdürlüğüne talip olmuştur. İnşaat ve Sicillât müdürlüğünde 600 riyal alırken kütüphane müdürlüğünde 400 riyal alacak olması onun için problem olmamıştır. Onu bu kararından caydırmak isteyenlere ise kendi gönül rahatlığı için kütüphane müdürlüğünü tercih ettiğini söylemiştir.

Mahmudiye Kütüphanesi 1982 yılında Mushaf-ı Şerif Kütüphanesi olarak tahsis edilmiş ve kütüphanedeki kitaplar Arif Hikmet Bey Kütüphanesi'nin yanında bulunan Umumî Kütüphane'ye taşınmıştır. Ali Ulvi Kurucu da o kütüphaneye geçmiş ve 1985 yılına kadar orada görev yapmıştır. Ancak Mahmudiye Kütüphanesi'nin yerine kurulan Mushaf Kütüphanesi'nin idaresi de Ali Ulvi Kurucu'ya verilmiştir. Maaşına ilave yapılmadığı halde iki kütüphanenin de müdürlüğünü yapmıştır. Daha sonra Arif Hikmet Bey Kütüphanesi'nin müdürlüğü de ona verilince tek maaşla üç kütüphaneyi idare etmiştir.

O yıllarda ziyaret etme, araştırma yapma amaçlı gelenlerin sayısı çok olduğundan Ali Ulvi Kurucu istediği gibi kitap okuyup yazamamıştır. 1985 yılında emekli oluncaya kadar vaktini gelenlere hizmet ederek geçirmiştir.⁵⁴

1.3.4. Medine'deki Münasebetleri

Ali Ulvi Kurucu, Medine'de geçirdiği yılların en güzel, en verimli, en feyizli ve en faydalı yıllar olduğunu dile getirmektedir. Fikir ve görüşlerinden yararlanabileceği birçok kıymetli, kültürlü, samimi ve üstad şahsiyetlerle görüşüp sohbet etme imkânı bulmuştur.

⁵⁴ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 336- 346.

Türkçe, Arapça ve Farsça bildiğinden, Medine'ye gelenler arasından görüşebildiği kişi sayısı fazladır. Bu görüşmeler sayesinde kendisini fikren geliştirmiştir. Hac dönemlerinde dünyaca tanınmış ilim adamlarının konferanslarına katılmış, kervanlarla çıktığı hac yolculuklarında önemli şair, edip ve âlimlerden feyiz almıştır.

Ali Ulvi Kurucu, en verimli şiir hayatının Medine'de başladığını söylemektedir.⁵⁵ Türkiye'den artık hacıların resmî izinle gelebilmesi, onlarla yaptığı görüşmeler ve hafızlık arkadaşı Doktor Ali Kemal Bey'in 1951'de "İslâmın Nuru" adlı bir mecmua çıkarmaya başlamış olması onda bir şeyler yazma ve söyleme isteğini uyandırmıştır. Türkiye'deki İslâmî uyanış onun şiir yazmasına ilham katmıştır.⁵⁶ Ayrıca Ali Ulvi Kurucu Medine yıllarında bazı kitap çevirileri yapmış⁵⁷ ve Risale- i Nur talebelerinin ısrarları üzerine Bediüzzaman'ın "Tarihçe- i Hayat"ına ön söz yazmıştır.⁵⁸

Medine'de tefsir, hadis ve benzeri derslerden yararlanmasını sağlayan birçok önemli şahsiyetle tanışmıştır. Bunların başında Şeyh Abdulgafur Abbasi ve Saatçi Osman Efendi gelmektedir.⁵⁹ Senelerce usul, fıkıh, mantık ve kelâm okutmuş; Delhi'nin büyük âlimlerinden olan Şeyh Abdulgafur Abbasi'nin ilim, irfan ve zikir halkasına dâhil olmuştur.⁶⁰ Ali Ulvi Kurucu, Saatçi Osman Efendi'nin derslerinden yararlandığı gibi hatıralarından da istifade etmiştir.⁶¹

Şeyh Abdulgafur Abbasi ve Saatçi Osman Efendi'nin yanı sıra feyiz aldığı şahsiyetleri şöyle sıralayabiliriz: Mekke ulemasından Şeyh El Tabbanî, fıkıh hocası Erzurumlu Mustafa Necatüddin, on beş ciltlik tefsir yazan Seyyid Kasım Endicanî, Mekke'de en fazla öğrenci yetiştiren âlimlerden Şeyh Muhammed Alevi El Malikî, Hanefî fikhî kadılığı yapmış olan Seyyid Ahmed Busatî, Rabitatü'l Alem'l İslamiye'ye başkanlık yapmış ve hadis âlimi Şeyh Muhammed El Harkan, el yazma

⁵⁵ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar**, s. 57, 58.

⁵⁶ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III**, s. 73.

⁵⁷ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III**, s. 208, 209.

⁵⁸ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II**, s. 341.

⁵⁹ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar**, s. 58.

⁶⁰ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III**, s. 72, 73.

⁶¹ Saatçi Osman Efendi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III**, s. 81- 118.

eserlerinin yazarlarını bilmede üstad ve Türkistan âlimlerinden usul-i fıkıh hocası Şeyh İbrahim Kotani.

Ali Ulvi Kurucu, ilme önem verdiği kadar arkadaşlıklarına da önem vermiştir. Medine’de yardımsever, candan arkadaşları vardır. Gurbette kardeşliği, arkadaşları sayesinde yaşamıştır. Medine gecelerinin bir başka güzel olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, parlak gökyüzündeki yıldızların seyri için arkadaşları ile birçok kez sahraya çıkıp kumların üzerine oturup ilmî ve edebî sohbetler yaptıklarını da nakletmektedir. Okudukları Aşr-ı Şerifler, kasideler, naatlar ve mehtabın seyriyle adeta kendilerinden geçmişlerdir.⁶²

1.4. MEDİNE DIŞI SEYAHATLERİ

Ali Ulvi Kurucu, 1939 yılında Türkiye’den hicret ettikten on altı yıl sonra 1955’te ilk defa Türkiye’ye gelebilmiştir. Vatan, akraba, ahabp özlemi neticesinde Medine’den uçakla Şam’a, oradan da Halep üzerinden trenle Konya’ya gitmiştir. Akraba ve dostları tarafından sevinçle karşılanmıştır. Konya’da bir ay kalan Ali Ulvi Kurucu arkadaşlarıyla her gece bir yerde toplanıp kaside, ilahi, şiir, fikir, aşk, şevk, feyiz ve sanatla dolu sohbetlere iştirak etmiştir.

İlk ziyaretinden sonra artık sık sık Türkiye’ye gelmeye başlamış ve yolculuğu sırasında Ürdün, Suriye ve Lübnan’dan geçerken oraların tarihi yerlerini de gezmiştir.⁶³ Ali Ulvi Kurucu, zamanla Türkiye’de konferanslar vermeye⁶⁴, radyo ve televizyon programlarına⁶⁵ katılmaya başlamıştır. Verdiği bir konferansta yılın altı ayını Medine’de diğer altı ayını da Türkiye’de geçireceğini söylemiş ve her yıl gelerek sözünde durmuştur.⁶⁶

1977 yılında Ali Ulvi Kurucu, damadı ve kızını ziyaret etmek için ailesi ile Almanya’ya gitmiştir. Almanya’nın Hannover, Hamburg, Frankfurt, Köln ve Münih gibi birçok şehrini gezmişlerdir. Almanya’da en çok hoşuna giden şey oradaki insanların çiçek yetiştirme merakıdır. Her tarafın çiçeklerle bezenmiş olması

⁶² Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar**, s. 58-60.

⁶³ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar**, s. 53-55, 216.

⁶⁴ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 181.

⁶⁵ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 82, 67, 24, 243, 245.

⁶⁶ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 182.

dikkatini çekmiştir. Almanya'dan sonra İsviçre, İtalya ve Avusturya'ya da gitmiş; Alp Dağlarını, İsviçre Gölleri ve Bern Bölgesi'ni de gezerek doğal güzellikler karşısında hayretler içinde kalmıştır. Almanya'ya 1980 yılında tekrar bir ziyareti olmuştur.

1981 yılında ise Amerika'da doktora yapan oğlu İbrahim'i ziyaret etmiştir. Amerika gezisine Florida eyaletine yönelerek başlamıştır. Alabama'dan geçerken koyu yeşil ormanlar, sahil eyaletine yaklaşıncı da yol boyu uzanan portakal ağaçları onu etkilemiştir. Birçok turisti karşılayan Orlando şehrine varınca da Epcot Center'ı gezmişlerdir. Orlando'dan sonra Washington'a giderek Beyaz Saray'ı, kongre binasını ve kongre kütüphanesini gezmiştir. Daha sonra New York'a ve sesinden etkilendiği Niyagara Şelalesine geçmiştir. Kanada'yı da gezerek New Orleans'a gitmiştir. Hollanda'daki çiçek fuarını görmek için New York'tan Amesterdam'a seyahat etmiştir.

Ali Ulvi Kurucu, biraderi Muhammed Nuri, Suudi Arabistan'ın Madrid büyük elçisi olduğu zamanlarda kendilerini İspanya'ya davet etmiştir. Bunun üzerine daveti kabul ederek eski Endülüs'ü ve yeni İspanya'yı görme fırsatı yakalamıştır. Bu seyahatinde ülkenin tarihi eserleri onu çok etkilemiştir.⁶⁷

Görüldüğü üzere Ali Ulvi Kurucu, sadece Türkiye'yi değil başka ülkeleri de gezme imkânı bulmuş ve onun sanatına ve şiirine bu seyahatleri de ilham kaynağı olmuştur.

1.5. VEFATI

Samimi insan Ali Ulvi Kurucu'nun ölümünü, önemli akademisyenlerden Mustafa Kara şu mısralarla dile getirir:

“Konya'dan Kahire'ye, sonra Mekke'ye gitti
Sevgili'nin yoluna yüzünü sürdü gitti
Dilde çıksın söylesin vuslatın tarihini,

⁶⁷ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar**, s. 216- 229.

Hey dostlar, “Ali Ulvi Kurucu Dost’a gitti”⁶⁸

20 Zilkade 1422/ 3 Şubat 2002

Mustafa Kara

Ali Ulvi Kurucu’nun 1994 yılının Ramazan ayında sol tarafı felç olmuştur. Yaşlılığına rağmen Allah’tan ümidini hiç kesmemiş ve inancını “çürümüş kemiklere can veren Allah, Ali Ulvi’nin bacağına da şifa verecek inşallah” diyerek göstermiştir. Bu inancının yanında doktorların tavsiyelerine harfiyen uymayı da ihmal etmemiştir. Eşinin ve kendisinin gayretleri ile hastalığından tam dört ay sonra iyileşmiş; rahatlıkla yürümeye, merdivenleri çıkıp inmeye başlamıştır.

Felci atlatan Ali Ulvi Kurucu’nun daha sonra safra kesesinde taş oluşmuştur. Taşın safra kanallarını tıkaması sonucu meydana gelen ağır iltihabî durum onu bir hayli yorsa da o yine Allah’tan ümidini kesmemiştir. Ameliyatın gerekli olduğunu duyunca da itiraz etmemiş ve ameliyatı gerçekleştirmiştir. Bu zorlu süreçlerde ailesi ve dostları onu yalnız bırakmamıştır.⁶⁹

İki önemli rahatsızlığı atlattmış olsa da yaşının da etkisiyle Ali Ulvi Kurucu’nun sağlık problemleri devam etmiştir. Son demlerinde rahatsızlıkları artmış ve⁷⁰ 2 Şubat 2002 tarihinin sabahında⁷¹ tedavi gördüğü Medine’deki Melik Fahd Hastanesi’nde vefat etmiştir. Vefatından sonraki gün Medine’deki Cennetü’l- bâakî Mezarlığına defnedilmiştir.⁷²

1.6. HAKKINDA YAZILANLAR

1.6.1. Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar I-II-III-IV

Eser, Mehmed Ertuğrul Düzdağ tarafından kaleme alınmıştır. Mehmed Ertuğrul Düzdağ, Ali Ulvi Kurucu’ya hatıralarını tespit etme teklifinde bulunmuş. Bu

⁶⁸ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 17.

⁶⁹ Hayreddin Bulut, **Medine Notları**, Marifet Yayınları, İstanbul 1999, s. 76, 77.

⁷⁰ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 30.

⁷¹ Ali Ulvi Kurucu’nun vefat ettiği tarihle ilgili; Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından** s. 30’da “3 Şubat 2002’de”, aynı eserin 59. sayfasında “3 Şubat 2002 Pazar gecesi saat 22.00 sıralarında”, Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar**, s. 239’da ise “2 Şubat Pazartesi gecesi” bilgileri bulunmaktadır.

⁷² Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 44.

teklifi Ali Ulvi Kurucu'nun memnuniyetle kabul etmesi üzerine Mehmed Ertuğrul Düздаğ eşi ve küçük oğlu ile 1992 yılında Medine'ye gitmiştir. Ali Ulvi Kurucu'nun evinin bir dairesinde yaklaşık iki ay kalmıştır. Bu süre zarfında kendisi ile uzun görüşmeler yapan Mehmed Ertuğrul Düздаğ, sorduğu sorularla bütün hatıralarını ayrıntılı bir şekilde anlatmasını sağlamış ve yetmiş beş saatlik kayıt ile bunların kalıcılığını sağlamıştır.

Mehmed Ertuğrul Düздаğ İstanbul'a dönünce kayıt altına aldığı konuşmaları daktilo ettirmiş ve neticesinde hatıralar bin üç yüz sayfa tutmuştur.⁷³ Ve bundan sonra devam eden tespit, tasnif, tetkik, tertip ve tahrir çalışmaları ile hatıraların ilk üç cildini 2007 yılında meydana getirebilmiştir. Dördüncü cildi ise çalışmasının 22. yılında yani 2014'te okuyuculara sunabilmiş ve beşinci cildin de müjdesini vermiştir.⁷⁴ Dört cilt de Kaynak Yayınları'ndan çıkmıştır.

Ali Ulvi Kurucu'nun hatıralarından oluşan bu eser; ilim, irfan, bilgi, edebiyat ve maneviyat açısından zenginliğinin yanında özellikle yakın tarihimiz hakkında önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Gerek Konya hayatında gerek Kahire'deki tahsil yıllarında gerekse de Medine'de geçirdiği elli altı senelik hayatında daha önce tanınan ve hiç tanınmayan önemli şahsiyetlerle beraber bulunuşuna ve onlardan istifade edişine bu eser sayesinde şahit olabilmekteyiz. Ali Ulvi Kurucu'nun hatıralarından meydana gelen eser, okuyuculara sağladığı bilgiler dışında bir yol gösterici niteliği taşımaktadır. İnsan-ı kâmil olabilmenin gerekleri ve edebî sohbetler önemli şahsiyetlerin yaşamları ile okuyucuya dolaylı olarak aktarılmaktadır.

Hatıraların birinci cildi 399 sayfa olup iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Ali Ulvi Kurucu'nun Konya'daki çocukluk ve gençlik yıllarını, ikinci bölüm ise Kahire'deki tahsil hayatını içermektedir. Birinci bölümde kendini ve ailesini kısaca anlatmışken babası, dedesi ve amcasından ayrıntılı bir şekilde bahsetmiş ve onlarla olan hatıralarını da aktarmıştır. Daha sonra da ailece Konya'dan Medine'ye hicret edişlerine yer vermiştir. İkinci bölümde ise Kahire'ye gidişini, okul arkadaşları olan Mustafa Runyun Bey'i ve Ali Yakup Bey'i, Ezher'deki hocası ve Mehmed

⁷³ Düздаğ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, s. 22.

⁷⁴ Düздаğ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-IV**, s. 27, 28.

Akif'in de dostu olan Yozgatlı İhsan Efendi'yi anlatmış onlarla olan anılarına yer vermiştir.⁷⁵

Hatıraların ikinci cildi 408 sayfadan oluşmaktadır. Birinci cildin ikinci bölümü olan Kahire hayatı burada devam etmiş ve bir üçüncü bölüm olarak da Medine- i Münevvere'de geçen yıllarını anlatmıştır. Tahsili için gittiği Kahire'de tanıştığı, onlardan istifade ettiği, önemli şahsiyetlere yer vermiştir. Bunların başında Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi olmak üzere, İbrahim Sabri Bey, Zâhidül Kevserî, Miralay Sadık Sabri Bey, Sultan Hoca, Şih Yunus Buhârî, Şih Eyüp Efendi, Filistin Müftüsü Emin El- Hüseyinî ve Hasanül Benna, Seyyid Kutup, Üstad Mustafa Sâdık er- Râfî ve Üstad Mahmud Şakir'dir. Üçüncü bölümde ise Medine'deki hayatının ilk yıllarını ve ordayken kendilerinden feyiz aldığı Eğinli Hacı Hafız Hasan Efendi Hoca ve Eğinli Şih Mahmud Efendi'yi anlatmıştır.⁷⁶

Hatıraların üçüncü cildi 408 sayfadır. İkinci ciltte yer alan üçüncü bölümün devamı niteliğindedir. Bu ciltte Medine'den bahsetmiş ve Medine'de tanıştığı, ilimlerinden yararlandığı kişilere yer vermiştir. Ayrıca Bediüzzaman Said Nursi'den bahsetmiş ve onun Tarihçe-i Hayat'ına yazdığı ön söze yer vermiştir.

Üçüncü ciltte bahsettiği şahsiyetler şunlardır: Zekâi Efendi Hoca, Doktor Abdurrahim Sağlam Bey, Şih Fehmi Efendi, Şih Abdülgafur el-Abbâsî Efendi, Seyyid Hasan Fehim Efendi, Saatçi Osman Efendi, Şaban Efendi, İpekli Hacı Süleyman Efendi, Habibürrahman Efendi, Erzurumlu Mustafa Necati Efendi, Hüsnü Efendi, Erzurum Müftüsü Sâdık Efendi, Bozkırlı Molla Mehmed Efendi, Tosyalı Derviş Beşir Efendi, Nezir Efendi, Hacı Ahmed Akosman Bey, Bekir Hâki Hoca Efendi, Lâdikli Ahmed Ağa, Seyyid Ebul Hasen Nedvî, Mahmud Cevdet Sezer Bey, Said Şâmil Bey, Şeyh Mahmud Sami Efendi, Şih Ziyaeddin Efendi, Avukat Bekir Berk, Mehmed Emin Alpkan, Şeyh Mehmed Zâhid Kotku Efendi, Tahir Büyükkörükçü Bey, Şeyh Emced Zehavi, Şeyh Kenan Rifai ve Konyalı Hasan Beşer Efendi.⁷⁷

⁷⁵ Düzdağ, Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I.

⁷⁶ Düzdağ, Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II.

⁷⁷ Düzdağ, Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III.

Hatıraların dördüncü cildi de ikinci ve üçüncü cildi gibi 408 sayfadan oluşmaktadır. Bu ciltte sadece dördüncü bölüm yer almaktadır. Türkiye’deki hatıralarına ve Türkiye’de tanıdığı önemli şahsiyetlere yer vermiştir. Yurt dışındaki anılarının yanında Batı ve Türkiye hakkındaki siyasi fikirlerine de bu bölümde ulaşmak mümkündür. Hatıraların diğer ciltlerinde olduğu gibi bu ciltte de yakın tarihimiz, edebiyatımız, dilimiz hakkında bilgilere ulaşabilmekteyiz. Ayrıca bu ciltte Ali Ulvi Kurucu’nun şiirleri ve onların kitap haline gelmesi hakkında da bilgiler yer almaktadır.

Dördüncü ciltte bahsettiği şahsiyetler şunlardır: Doktor Ali Kemal Belviranlı, Ömer Kirazoğlu Ağabey, Doktor Hulûsi Balbal, İbrahim Eken Bey, Abdurrahman Gürses Hocaefendi, Hâfız Sâmî Efendi, Hâfız Sadeddin Kaynak, Albay Muammer Bey, Hâfız Nuri Baş Bey, Hulûsi Topbaş Bey, Abdullah İzmirli Bey, Bandırmalı Ali Ağabey, Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı Bey, Bursalı Ali Cânîp Bey, Hasan Basri Çantay Bey, Ali Fuad Başgil Bey, Kâmil Miras Hocaefendi, Muallim Mâhir İz Beyefendi, Doktor Abdullah Öztemiz Bey, Erdoğan Uğur Bey, Urfalı Karalükzade Hasan Efendi, Said Şâmil Bey, Üsküdarlı Hâfız Ali Efendi, Doktor Âsım Taşer Bey, Fuad Şemsi Bey, Celâl Hoca, Doktor Hümeysra Hanım, Ekrem Şerif Egeli Bey, Nurettin Topçu Bey, Hattat Ahmed Ziyâeddin Bey, İsmail Özcan Bey ve Hüseyin Avni Güngören Bey.⁷⁸

1.6.2. Bir Ömürden Sayfalar-Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar

Eser Ali Ulvi Kurucu’nun kızı olan Sare Kurucu tarafından kaleme alınmıştır. Marifet Yayınları’ndan ilk olarak 2003 yılında çıkmıştır. Orta boy ve 240 sayfadır. Ali Ulvi Kurucu’nun ölümünden sonra yazılan bu eser hayatta iken yazmış olduğu notlarından ve kasetlere kaydettiği bilgilerden oluşmuştur. Bu yönüyle eser, bir hatırat özelliği taşımaktadır. Ali Ulvi Kurucu’nun dilinden, olaylar okuyucuya sunulmuştur. Konya, Kahire ve Medine’de geçen yıllarını ve oralardaki yaşamını anlatmış, hayatında yer edinen önemli şahsiyetlerden ve onlarla olan hatıralarından bahsetmiştir.

⁷⁸ Düздаğ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-IV**.

Dedesı, amcası ve babasının dışında hatıratında yer verdiği belli başlı şahsiyetler şunlardır: İhsan Efendi, Mustafa Sabri Efendi, İbrahim Sabri Efendi, Hasan el- Benna, Seyyid Kutub, Mustafa Runyun, Ali Yakup, Said şamil Bey, Abdulgafur el- Abbasi, Bediuzzaman Said Nursi, Emin el- Hüseyni, Abdurrahman Gürses, Mahir İz, Ömer Kirazoğlu, Ali Fuad Başgil, Necip Fazıl Kısakürek, Saatçi Osman Efendi, Eğinli Hacı Hafız Efendi, Mehmed Akif, Muhammed İkbale, İpekli Süleyman Efendi, Gönenli Mehmed Efendi, Ahmed Ak Osman Bey, Mahmud Cevdet Bey, Ali Kemal Belviranlı, Sadeddin Kaynak, Bekir Sıtkı ve Ahmed Özhan.

Güzel sanatlara, edebiyata, şiire yer vermiş sevdđi şairler olan Mehmed Akif ve Muhammed İkbale'den bahsetmiştir. Yapmış olduğu yurt dışı seyahatlerinde edindiği izlenime ve oradaki hatıralarına değinmiştir. Eserin son kısmında ise dinî ve insanî notları, yaşam ve ölüm hakkındaki düşünceleri yer almaktadır.⁷⁹

1.6.3. Medine Notları

Ali Ulvi Kurucu'nun damadı Dr. Hayrettin Bulut tarafından yazılmıştır. Haziran 1999'da Marifet Yayınları'ndan çıkmıştır. Kitap dört bölümden oluşmakta ve 136 sayfadır. Hayrettin Bulut bu kitabında kayınpederi olan Ali Ulvi Kurucu'yu okuyuculara çeşitli yönleriyle anlatmaya çalışmıştır. Ayrıca kitapta Hz. Muhammed, Kâbe, Mekke, Medine'ye yer vermiş, Saatçi Osman Efendi'ye ve onun düşünceye dayanan nüktelerine değinmiştir.⁸⁰

1.6.4. Medine İkliminden Esintiler-Ali Ulvi Kurucu

Eser, Ahmet Yüter tarafından kaleme alınmıştır. Ekim 2008'de Nesil Yayınları'ndan çıkan bu kitap 207 sayfadan oluşmaktadır. Ali Ulvi Kurucu'nun hayranı olan Ahmet Yüter, iştirak ettiği her sohbetini banda kaydetmiş ve o kayıtlardan müteşekkil bu eser ortaya çıkmıştır.

Kitapta, Ahmet Yüter'in ön sözünden sonra Ahmet Yüter ve Ali Ulvi Kurucu arasındaki ilişkiyi, eserin nasıl meydana geldiğini anlatan Necmettin Turinay'ın takdim yazısı bulunmaktadır. Ahmet Yüter, kayıt altına aldığı Ali Ulvi Kurucu'nun sohbetlerini üç bölüme ayırmıştır. Birinci bölümde ara ara gittiği hac ve umre

⁷⁹ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar.**

⁸⁰ Bulut, **Medine Notları.**

ziyaretleri sırasında Medine’de katılmış olduğu sohbetlerine yer vermiştir. İkinci bölümde imamlik yaptığı Topkapı Teknik Oto Sanayi Sitesi Çinili Camii’nde Ahmet Yüter’in isteği üzerine Ali Ulvi Kurucu’nun vermiş olduğu vaazlar yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise Türkiye’de iken farklı mekânlarda yapmış olduğu sohbetler bulunmaktadır.

Kitabın son kısmında, ek olarak, Medine’de Ali Ulvi Kurucu ile yirmi iki yıl boyunca münasebeti olan Şehzade Pastanesi’nin sahibi Fırtına İsmail Özcan’la yapılmış bir mülakat, Ali Ulvi Kurucu hakkında yazılmış iki yazı ve üç şiir yer almaktadır.⁸¹

1.6.5. Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından

Eser Ali Ulvi Kurucu’nun ölümünden sonra Ali Ulvi Arıkan tarafından kaleme alınmıştır. Orta boy, 261 sayfa olan bu kitap Kasım 2002’de Marifet Yayınları’ndan çıkmıştır.

Kitapta, Necmeddin Turinay’ın sunuş yazısı ve Ali Ulvi Arıkan’ın ön sözünün dışında Ali Ulvi Kurucu ile ilgili toplam 38 yazı bulunmaktadır. Yazarlarının isimlerine göre alfabetik sıralamayla düzenlenen bu yazılar, Ali Ulvi Kurucu ile çeşitli vesilelerle tanışmış kişilerin kaleme aldıkları makaleler, hatıralar ve ölümü üzerine yazdıkları yazılardan oluşmaktadır. Bunların arasında Dr. Coşkun Yılmaz’ın yazmış olduğu Ali Ulvi Kurucu’nun biyografisi bulunmaktadır. Beşir Ayvazoğlu, Coşkun Yılmaz, Necmeddin Turinay, Mahmud Kaya gibi önemli kişilerin yanında dikkat çeken birçok ismin yazısı da yer almaktadır.

Eser, okuyucuya Ali Ulvi Kurucu’yu çeşitli yönleri ile tanıma imkânı vermekte ve kişide onunla ilgili daha fazla bilgi edinme isteği uyandırmaktadır.⁸²

1.6.6. 11. Yıldönümünde Ali Ulvi Kurucu

Merhaba Gazetesi’nin Akademik Sayfalar adıyla Çarşamba günleri yayımladığı derginin 6 Şubat 2013 tarihli özel sayısında Ali Ulvi Kurucu anlatılmaktadır. Mehmet Ali Uz tarafından hazırlanan sayı 15 sayfadan oluşmaktadır.

⁸¹ Ahmet Yüter, **Medine İkliminden Esintiler-Ali Ulvi Kurucu**, Nesil Yayınları, İstanbul 2008.

⁸² Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**.

İlk sayfa, Sare Kurucu'nun kitabı “Bir Ömürden Sayfalar-Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar”da yer alan Ali Ulvi Kurucu'nun cümleler halinde kaydettiği özlü söz tarzındaki notları için ayrılmıştır. Mehmet Ali Uz'un Ali Ulvi Kurucu hakkındaki duygu ve düşüncelerinin yer aldığı yazısından sonra Mustafa Sabri Küçükaşçı, Ali Ulvi Kurucu'nun doğumunu ve çocukluk yıllarını, yurt dışına çıkışını, Medine'ye dönüşünü, emeklilik yıllarını, vefatını ve sanat yönünü okuyucuya aktarmıştır.

Son olarak Hüseyin Öksüz, Ali Ulvi Kurucu'nun Türkiye'ye geldiği zamanlarda yapmış olduğu sohbetlere, dost akraba ziyaretlerine değinmiş ve edebiyata, şiire, sanata olan ilgisini anlatmış, hat sanatı ile ilgili yazmış olduğu bir şiire yer vermiştir. Ayrıca Hüseyin Öksüz'ün yazısında, Ali Ulvi Kurucu'nun nükteli birkaç hatırası da bulunmaktadır.⁸³

1.6.7. KURUCU, Ali Ulvi (1922-2002)

Âlim Kahraman tarafından kaleme alınmıştır. Ali Ulvi Kurucu hakkında yazılmış olan bu yazı Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nin 26. cildinde yer almaktadır.

İki sayfadan oluşan yazısında Âlim Kahraman, Ali Ulvi Kurucu'nun doğumuna, aldığı eğitime, Konya'dan göç edişine, memuriyetlerine değinmiştir. Ayrıca edebiyata ve şiire olan ilgisinden ve bu hususta feyiz aldığı şahsiyetlerden bahsetmiştir. Son olarak Ali Ulvi Kurucu'nun eserlerini sıralamış ve haklarında kısa bilgi vermiştir.⁸⁴

⁸³ Mehmet Ali Uz, “11. Yıldönümünde Ali Ulvi Kurucu Özel Sayısı”, **Merhaba Akademik Sayfalar**, Şubat 2013, C. 13, S. 2.

⁸⁴ Âlim Kahraman, “KURUCU, Ali Ulvi (1922-2002)”, **İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, C. 26, s. 457,458.

İKİNCİ BÖLÜM

FİKİRLERİ VE ESERLERİ

2.1. FİKİR DÜNYASINA YÖN VERENLER

2.1.1. Dedesi Hacı Veyis Efendi

Ali Ulvi Kurucu'nun dedesi olan Hacı Veyis Efendi, Konya halkının değer verdiği önemli şahsiyetlerinden biridir. Daha önce de bahsettiğimiz gibi Konya'nın Şatır köyünde doğmuştur. Cevizaltı Medresesindeki tahsili ve oradaki müdürlüğünden sonra Konya'da Dolav Mahallesi Ulu Camiinde elli sene maaşsız imamlık yapmıştır.

Hacı Veyis Efendi hayatını ilim tahsil etmekle ve öğretmekle geçirmiştir. Aile bireylerinin de bu şekilde yetişmesini sağlamıştır. Bulgur pilavının pişmesini bile bekleyemeyecek kadar vaktinin kıymetini bilmiş ve her daim ilimle iştigal etmiştir. Her zaman doğruluktan yana bir hayatın sürülmesi gerektiğini nasihat ederken boş laftan, dedikodudan uzak durulmasını önermiş ve bu şekilde ömrün, günün, nefsin boş yere feda edilmesine karşı çıkmıştır.

Dünya malına ve rahatlığına gönül vermeyen Hacı Veyis Efendi, herkesin bağı bahçesi varken kendisi suyu soğutan testinin varlığına şükreden ve bunun Allah tarafından sorulacak hesabını düşünen biridir. Hayatın mutluluğunu bir testi suda bile bulabilmiş ve çevresindekilere bu anlayışı kazandırmaya çalışmıştır.

Her zaman azimli ve kararlı olan Hacı Veyis Efendi, görev yaptığı cami kapatılsa da ot deposu haline getirilse de minarelerin kesilmesine şahit olsa da

Allah'ın kelamını öğretmekten vazgeçmemiş ve gerçek hürriyetin Allah'a kul olmakla elde edilebileceğine inanmıştır.

Hacı Veyis Efendi'nin insan-ı kâmil olma özelliklerini bünyesinde taşıyor olması Ali Ulvi Kurucu'nun gözünde “sanki Konya'nın hatta Anadolu'nun âlimleri bir araya gelmiş yahut hülâsa edilmiş, özü çıkarılmış da ruhu bir damla hâlinde onda tecessüm etmiş, onun şahsında temsil olunmuş gibi”⁸⁵ görünmesini sağlamıştır.

Ali Ulvi Kurucu'nun hayatı bir nevi dedesinin verdiği önemli kararlar doğrultusunda şekillenmiştir. Onun eğitimini dışarıdan tamamlayıp hafız olmasının altında yatan birincil neden dedesinin isteği ve duasıdır. Hacı Veyis Efendi'nin Ali Ulvi Kurucu için büyük bir değer olduğunu, hatıralarında dedesine geniş yer vermesinden anlaşılmaktadır. İlmî, ahlakî, insanî ve dinî yönden dedesinin gerek sözleriyle gerek davranışlarıyla çevresine örnek bir insan oluşunu bizlere hatıralarında ayrıntılı bir şekilde aktarmaktadır.⁸⁶

Onun, dedesini her hâliyle rehber edinmeğe çalıştığı ve fikren de dedesinin etkisinde kaldığı, gerek Mehmed Ertuğrul Düздаğ'ın gerekse kızı Sare Kurucu'nun yazmış olduğu hatıralarda okuyucunun dikkatini çekmektedir.

2.1.2. Amcası Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi

Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi, Ali Ulvi Kurucu'nun amcası, Hacı Veyis Efendi'nin büyük oğludur. Kendisi de babası gibi hafızdır ve imamlık yapmıştır. Evli ve altı çocuğu olan Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi'nin iki oğlu hafız olmuştur. Torunlarından da bu makama nail olanlar vardır. Bu sayede Hacı Veyis Efendi'nin duası kabul olmuş ve soyundan hafızlar kesilmemiştir.

Konya'nın ikinci Mevlana'sı olarak anılan Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi, babası gibi talebe yetiştirmeye çok önem vermiş ve bu husustaki duygu ve düşüncelerini “ben, bir talebenin yetişmesi uğruna, bin münafığın kahrını çekerim.”⁸⁷ diyerek her zaman dile getirmiştir. Talebe yetiştiriciliğini bir yâr, bir dava ve bir gaye olarak görmüş ve bu uğurda çaba sarf ederken yoluna çıkan engellerin kahrına,

⁸⁵ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 104.

⁸⁶ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 101-196.

⁸⁷ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 232.

cefalarına tahammül edip büyük emelinden vazgeçmemiştir. Daha önce de bahsetmiş olduğumuz gibi Konya’da Islahı Medaris adında bir akademinin kurulmasını sağlamış ve bu akademiye dekan olmuştur.

Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi, Ali Ulvi Kurucu’nun bile gerçekleşmesine ihtimal vermediği İmam-Hatip okullarının, tüm zorluklara ve imkânsızlıklara rağmen açılmasına vesile olmuş ve Konya’daki okulda Arapça, tefsir derslerine girmiştir. 1955’te hicretten sonra ilk defa Konya’ya gelen Ali Ulvi Kurucu, amcasının isteği üzerine İmam-Hatip okulunu ziyaret edip okulun iki bin altı yüz öğrencisinin olduğunu ve sekiz yüz öğrencinin kontenjan olmadığı için kayıt yaptıramadan ağlayarak gittiğini öğrenince memnuniyet ve hüznü bir arada yaşamıştır. Ali Ulvi Kurucu, babasının onu okutmakta zorluk çektiği, amcasının gizli gizli birkaç öğrenci okutabildiği yılları hatırlayarak İmam-Hatip okullarının açılışını büyük bir inkılâp olarak görmüştür.

Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi’nin insanlara faydası sadece ilim, eğitim açısından olmamıştır. Sağlık açısından da önemli çalışmalarda bulunmuştur. Devletin bile yaptırmaya gücünün yetmediği verem hastanesinin halkın desteğiyle, Konya’da açılmasını sağlamıştır.

1960 senesinde vefat eden Hacı Veyiszade Mustafa Efendi’nin cenaze merasimindeki kalabalık Konya’da görünen nadir sahnelerdendir. Konya halkının ona karşı beslediği muhabbetin kalıcılığı, geçen yıllarda yaptırdıkları Hacı Veyiszâde Camii ve Külliyesi’nden belli olmaktadır.

Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi her yönüyle Ali Ulvi Kurucu’nun hayatında olumlu etkilere vesile olmuştur. Ali Ulvi Kurucu, dedesinin yanında amcasını da örnek almaktan geri durmamıştır.⁸⁸ Değer verdiği amcasının mezar taşında Ali Ulvi Kurucu’nun iki şiiri yer almaktadır. Bu şiirler, amcası hakkındaki duygu ve düşüncelerine ışık tutmaktadır:

“Derûnî bir visâl aşkıyla gel zâir bu dergâha

Büyük ârif bu yerden nûr olup yükseldi Allah’a

⁸⁸ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, s. 197-243.

Ölümsüz yâdı bâkîdir yaşar her an gönüllerde

Mübârek tatlı sîmâsı gülümser sanki her yerde

Gönüller fetheden ulvî mücâhid burada medfundur

Îlâhî bir tecellînin temâşâsıyla memnundur

Bakabillâha ermiş kutb-i Rabbânî Veyiszade

Bütün envâra müstağrak kesâfetlerden âzade”

Mezar taşının bir yüzüne yukarıdaki şiir yazılmışken diğer yüzüne de şu şiir yazılmıştır:

“Candan ve cihandan geçerek afvına geldim

Hasret dolu rûhumla huzûrunda eğildim

Gufrânını, rıdvânını Rabbim kerem eyle

Şâd et beni bilcümle ziyâretçilerimle

Candan geçen âşıkların ancak seni ister

Lûtfunla nazar kıl bize dîdârını göster”⁸⁹

2.1.3. Babası Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi

Hacı Veyis Efendi’nin küçük oğlu olan Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi, Ali Ulvi Kurucu’nun babasıdır. Ali Ulvi Kurucu’nun dedesi ve amcası gibi babası da kendisini insanlığa adanmış ve her koşulda öğrenci yetiştirmeye gayret etmiştir.

Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi, eşinin köyü olan Göçü köyünde imamlık yapmış ve bu köyde erkeklere ve kızlara ayrı okul yaptırmıştır. Bu okullarda çocuklara Kur’an öğretmeninin yanında, a’mâl-i erbaa (dört işlem hesap), makam, tarih, coğrafya, hendese (matematik/geometri) öğretmiştir. Harf inkılâbından sonra yeni harflerle yazıyı da diğer yazımızın yanında öğretmeye başlamıştır. Ancak 1930

⁸⁹ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, s. 243.

senesinin başlarında jandarmaların baskınlarından dolayı Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi köyde Kur'an okutamaz hâle gelince Konya'ya göç etmek zorunda kalmış ve kardeşinin imamlık yaptığı camiye yakın Tekke mahallesindeki mescidin imamı olmuştur.

Konya'ya geliş Ali Ulvi Kurucu için büyük bir değişim olmuş ve burada kendisini köye nazaran daha çok geliştirebilme imkânı bulmuştur. Babasından hafızlık eğitimi alan Ali Ulvi Kurucu, Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi'nin imamlık yaptığı Konya'daki camide akşamla yatsı arası mukabele okumaya başlamış ve daha on bir yaşındayken babasının teşvikleri sayesinde yanılmadan okuyan anlamına gelen "demir hâfız"lardan olmuştur.

1937 senesinin ortalarında Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi; Ali Ulvi Kurucu'ya ve Vanlı Murat Hoca'ya Arapça dilbilgisi öğretirken polisler tarafından basılıp mahkemeye götürülmesi üzerine hicret etmeyi düşünmüş ve çocuklarının eğitimi için bunu gerçekleştirmiştir. Çocuklarının eğitimine büyük önem veren Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi, gerekirse hacılara sakilik yapacağını söyleyip Medine'ye ailesiyle hicret etmiştir. Bu açıdan Ali Ulvi Kurucu'nun eğitim hayatında önemli gelişmelerin oluşmasına vesile olmuştur.

Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi, vefat ettikten sonra Ali Ulvi Kurucu Ezher'deki eğitimini tamamlamadan Medine'ye annesi ve kardeşlerinin yanına gelmek zorunda kalmış olsa da kendini geliştirmekten geri kalmamıştır. Evin geçimini sağlamış ve kardeşlerinin eğitim masraflarını karşılamıştır. Böylece babasının dileğini yerine getirme şerefine nail olmuştur.

Ali Ulvi Kurucu'nun aile büyükleri olan dedesi Hacı Veyis Efendi, amcası Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi ve babası Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi; bulundukları her yerde evlerinde dahi sürekli ilim, irfan üzerine çalışmalarda bulunmuşlardır. Öyle kişilerin elinde büyüyen Ali Ulvi Kurucu fikrî, ilmî, ahlakî yönden onların etkisinde kalmış ve örnek aldığı büyükleri gibi bir hayat sürmeye özen göstermiştir.⁹⁰

⁹⁰ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I**, s. 39-100.

2.1.4. Müderris Yozgath  İhsan Efendi

İhsan Efendi, Ali Ulvi Kurucu'nun Kahire'de tanışıp dersini dinlediği ilk hocasıdır. Ali Ulvi Kurucu'nun özellikle edebî yönünün gelişmesinde önemli bir yere sahiptir.

1925 yılında, eğitimi için Kahire'ye gelmiş ve temelli Mısır'da kalmıştır. Mehmed Akif Ersoy hayranı olan İhsan Efendi, Kahire'ye gelirken bindiği vapurda onunla tanışma imkânı bulmuş ve daha sonra iyi bir arkadaşlıkları olmuştur. İhsan Efendi'nin Mehmed Akif sevgisi, Ali Ulvi Kurucu'ya da geçmiş ve hatta bu sevgi Ali Ulvi Kurucu'nun Mehmed Akif tarzında şiirler yazmasına vesile olmuştur.

İhsan Efendi, Revak l Etrak (Türk Revakları)teki Muhammed Bey Ebu Zeheb yurdunda kalarak el- Ezher'deki tahsilini tamamlamıştır. Daha sonra sınava girerek yüzlerce öğrenci arasında ikincilikle “ limiyye” diplomasını almıştır.

İhsan Efendi, Abidin Sarayı denilen Kraliyet Sarayı'ndaki tercüme kaleminde görev almış ve daha sonra Sultan Mahmud Tekkesi'ne müdür olarak tayin edilmiştir. Ancak bu hoşuna gitmemiş ve vakıflara müracaat edip kendisinin şeyh değıl hoca olduğunu söyleyerek tekkeye  ğretmen olarak da görevlendirilmesini sağlamıştır. Ali Ulvi Kurucu'nun İhsan Efendi ile tanışması ve dersine katılması da medrese olarak kullanılan bu tekkede gerçekleşmiştir. İhsan Efendi tekkede Arapça ve Türkçe dersler vermiştir.

Ali Ulvi Kurucu, İhsan Efendi'den dinî derslerin yanında Türk edebiyatı dersi de almıştır. İhsan Efendi, Türk edebiyatı dersinde Ziya Paşa'nın Terkid-i Bend ve Terci-i Bend'ini ayrıntılı bir şekilde işlemiş daha sonra Bağıdatlı Ruh 'nin ve Muallim Naci'nin de bentlerini okutmuştur. Bentler bittikten sonra da dersi Fuzuli'nin ve Baki'nin divanlarıyla devam ettirmiştir. İhsan Efendi özellikle de Mehmet Akif'ten bahsetmiş, öğrencilerine onun hem edebî yönünü hem de ahlakî yönünü aşılamaya çalışmıştır. Aruz veznini öğretmeyi de ihmal etmemiştir.

İhsan Efendi, Ali Ulvi Kurucu'ya Arapçası kuvvetlensin diye Dağıstanlı Burhaneddin Efendi'yi; yazısı g zelleşsin diye de  erkes Hattat Akil'i önermiştir.

İhsan Efendi'nin tavsiyesine uyan Ali Ulvi Kurucu, bu sayede hem Arapçasını hem de yazısını güzelleştirmiştir.⁹¹

Ali Ulvi Kurucu'ya göre ilim ve fazilet sahibi olan İhsan Efendi'nin fıkıh ilminin yanında güzel edebî üslûbu da vardır. Ders anlatımını beğenen Ali Ulvi Kurucu, öğrenciyi yormadan öğretimi gerçekleştirdiğini dile getirmektedir. İhsan Efendi, güzel izahlarla dersin dinlenmesini sağlarken, derse hazırlıklı gelmesi gerektiğini de söyleyerek işin ciddiyetine dikkatleri çekmiştir. Öğrencilere yol göstermenin yanında onlara kaynak teminlerinde de yardımcı olmuştur. İhsan Efendi ayrıca ders dışında öğrencilerini ziyaret ederek ders çalışıp çalışmadıklarını kontrol etmiştir.⁹²

Onun nazarında İhsan Efendi, “mükemmel bir ders hocası ve örnek bir hayat adamı”⁹³dır. Bu yönüyle Ali Ulvi Kurucu'nun hayatında önemli bir yere sahiptir. Fikrî ve edebî yönünün gelişmesinde İhsan Efendi'nin payı büyüktür.

Ali Ulvi Kurucu'nun hatıralarından yola çıkarak, İhsan Efendi'nin kendisini öğrencilerine adanmış, sadece dersi değil hayatta olup biten her şeyi gerçek yüzleriyle anlatmaya, öğretmeye çalışmış ve donanımlı bir nesil yetiştirmeyi amaç edinmiş bir âlim olduğu sonucuna varmak mümkündür.

2.1.5. Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi

Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, Ali Ulvi Kurucu'nun Kahire'de tanıştığı ve kendisinden ders aldığı önemli bir âlimdir. Ali Ulvi Kurucu, Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi'nin hatıraları sayesinde yakın tarihimiz hakkında önemli bilgilere vakıf olmuştur.

Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi eğitimi için Tokat'tan İstanbul'a gitmiştir. Başarılı bir şekilde eğitimini tamamladıktan sonra “ruus” adındaki birinciler sınavını kazanmış ve yirmi iki yaşında öğretmen olmuştur. Öğretmenliğinden kısa bir süre sonra Sultan Abdülhamid'in zamanında Yıldız Sarayı'nın kütüphane müdürü olmuştur.

⁹¹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 329-380.

⁹² Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar*, s. 63-64.

⁹³ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar*, s. 65.

Sarayda on yıl kalan Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi ilim, kıraat, şiir öğrenmesinin yanında güzel seslerden Kuran-ı Kerim dinleme imkânını bulmuştur. Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında Şeyhülislâm vazifesini almış olsa da saltanatın yıkılmasıyla birçok çile ve sürgenler yaşamıştır. Bunların sonucunda Kahire'ye yerleşmiş ve hayatının son demine kadar orada yaşamıştır.

Ali Ulvi Kurucu'ya göre Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi'yi en iyi tanımlayan sıfat “insan-ı kâmil”dir. Tevazuluğu ve yumuşak huyluluğu ile herkese kendini sevdirebilen bir yönü vardır. Saltanatın yıkılmasıyla birlikte birçok şeyini kaybetmesine rağmen insanlığından hiçbir şey eksilmemiştir. Hayatı boyunca haksızlığa razı gelmemiş ve bu uğurda her türlü fedakârlığı yapmaya hazır olmuştur.

Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, Ali Ulvi Kurucu'nun hayatında önemli bir yere sahiptir. Onu yüksek karakter sahibi ve halden anlayan bir kimse olarak görmüştür. Ali Ulvi Kurucu Kahire'deyken, aklına hangi mesele takılırsa takılsın danıştığı ilk kişi Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi olmuştur.⁹⁴

Siyasî ve dinî bilgilerinin yanında edebî bilgilerinden de istifade eden Ali Ulvi Kurucu, yazarken eli titrediği için zor okunan kitabını matbaanın basmaması üzerine “Bu da ilimdir. Bu da bir hizmettir. Benim aşkım var.”⁹⁵ diyerek üstlenmiş ve üç yüz sayfa kadar yazıp matbaacıya vermiştir. Bahsi geçen kitabın adı: “el-Kavlül-Fasl Beyne'l-lezîne Yu'minûne bi'l-Gaybi ve'l-lezîne lâ Yu'minûn”dur. (Gayba İman Edenlerle İman Etmeyenlerin Arasını Ayıran Kesin Söz)⁹⁶ Bu kitap, daha sonra yayınlanan dört ciltlik “Mevkıful Akl...” adlı eserin bir bölümünü oluşturmuştur.⁹⁷

Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi sürgün edilmesine, hapislere atılmasına rağmen en kötü şartları bile değerlendirmeyi bilmiştir. Sürgündeyken gazete çıkarmış, hapisteyken de “geleni gideni yok, en huzurlu yer, tam kitap yazılacak yermiş”⁹⁸ diyerek ibriğin dibinde sakladığı kitabını yazmıştır. Hayatı boyunca insanlara faydası dokunacak şeyler üretmeye çalışmış ve hak için tüm zorluklara göğüs germiştir.

⁹⁴ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar**, s. 67-81.

⁹⁵ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II**, s. 102.

⁹⁶ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II**, s. 101.

⁹⁷ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II**, s. 103.

⁹⁸ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II**, s. 43.

Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, yaşadığı dönem ve tanık olduğu olaylardan dolayı Ali Ulvi Kurucu için canlı bir tarih özelliği taşımıştır. Her yönüyle örnek almasının yanında bilgilerinden de istifade etmiştir. Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, Ali Ulvi Kurucu için “çok akıllı, zeki, basiretli ve uzak görüşlü”⁹⁹ bir insandır. Ali Ulvi Kurucu’yu özellikle de ileri görüşlülüğü ile etkilemiştir.

Türkçenin zenginliği olan eski kelimelerin atılarak yerlerine geçmişi olmayan, basit kelimelerin kullanılması sonucu fakirleşip zamanla ilim dili olmaktan çıkarak yerine İngilizcenin geçeceğini 1940’lı yıllarda söylemiş olması ve daha sonra bunun gerçekleşmesi Ali Ulvi Kurucu için hocasının ileri görüşlülüğünü ispat etmeye kâfidir.¹⁰⁰ Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, Ali Ulvi Kurucu’nun fikir dünyasının gelişmesinde ve hayatında önemli bir yere sahiptir. Bu önem, Ali Ulvi Kurucu’nun hatıralarında hocasına geniş bir yer vermesinden de anlaşılmaktadır.

2.1.6. İbrahim Sabri Bey

İbrahim Sabri Bey, Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi’nin oğlu, Ali Ulvi Kurucu’nun da şiir hocasıdır. Türkiye’de hukuk eğitimi almıştır. Yunanistan ve Romanya’da bulunan Türk okullarına müdürlük yaparken yabancı dil öğrenmekten de geri durmamıştır. İyi derecede Fransızca öğrenmiştir.

İbrahim Sabri Bey, yirmi beş yaşında iken ailesi ile Türkiye’den ayrılmak zorunda kalmış ve birçok sıkıntılar çekmiştir. Tahsiline rağmen kunduracıda çıraklık yaptığı dönemler olmuştur. Daha sonra komşuları edip Mahmud Şakir sayesinde Kahire’deki eğlence yerlerini kontrol eden idarede yani İdâretülmelâhî’de çalışmaya başlamıştır.¹⁰¹ Burada bir müddet çalıştıktan sonra İskenderiye Üniversitesi’nin Türkoloji Kürsüsü’ne başkan olmuştur.¹⁰²

⁹⁹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 61.

¹⁰⁰ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 61.

¹⁰¹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 141-142.

¹⁰² Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar*, s. 82.

Ali Ulvi Kurucu'ya şiiri sevdiren, onda şiir yazma isteğini uyandıran hocası İhsan Efendi olsa da o, İbrahim Sabri Bey'i bu yolda ilk üstadı olarak görmektedir.¹⁰³ Şiirin temel prensiplerini ondan öğrendiğini dile getirmektedir.¹⁰⁴

Ona göre şiir tercüme etmek çok zordur. Bunu yapabilmek için iki dilin de çok iyi bilinmesine ve bunun yanında şair olunmasının gerekliliğe dikkat çekmektedir. Ali Ulvi Kurucu, İbrahim Sabri Bey'i bu konuda başarılı görmektedir. Victor Hugo'nun şiirlerini çok güzel tercüme ettiğini dile getirmektedir. Özellikle de Victor Hugo'dan tercüme ettiği "Diriler" adlı şiiri çok iyi bulmaktadır. Yetmiş dört mısralık şiirde "diri" denilmeye layık olanların özellikleri sıralanmakta ve bu kişiler övülmektedir.

Şiirin bir kısmı şöyledir:

"Ona derler ki, zî-hayât, heder

Olmaz ömrü, mücâdeleyle geçer.

Yaşayan ancak onlara demeli

Ki, bir engin emelledir, mâlî,

Onların kalbi, alnı... Onlar ki,

Kaderin nerde zirve-i hâki,

Dik ve yüksekse, ondan aşmak için

Sa'y ederler, bülend bir hedefin

İbtîlâsıyla, pür-fikir gezerek:

Ya büyük bir garâm gözlerde,

Südde-i Hak'ta gârik-i secde

¹⁰³ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 142.

¹⁰⁴ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar*, s. 82.

Bir nebîden, bir işçi, bir çobana,
Irgada, hem reîs-i ruhbâna
Kadar, insanların hayatı, eser
Doludur, onlar âtifet-perver
Kalbe mâlik yaşar... Öbürkûlere:
Acırım bakıp!.. Onlar, âvâre,
Ademin bî-hudûd usancıyla...
En giran bâr, çünkü, hep öyle
Bî-nasîb hayât-ı varlıktır.”¹⁰⁵

...

Eserlerinde fikrî derinlik olan İbrahim Sabri Bey’in kelime hazinesi geniş olduğundan şiirlerini çabuk ve rahat yazmıştır. Yazdığı şiirleri dinleyen Ali Ulvi Kurucu, tarzını Tevfik Fikret’inkine benzetmiş ancak şiirlerini Mehmed Akif ve Yahya Kemal’in şiirleri gibi akıcı bulmamıştır.

Ali Ulvi Kurucu, hocasına körü körüne bağlanmamış, kendince yanlış bulduğunu sorgulamaktan geri durmamıştır. Örneğin İbrahim Sabri Bey’in Mehmed Akif’i övüp hatta bazı şiirlerini ve “Gölgeler” kitabını “Ez-Zılâl” adıyla Arapçaya çevirerek neşretmesinin yanında “Mehmed Akif” adlı uzun manzumesi ile onu ittihatçı olarak suçlamasını ve eleştirmesini doğru bulmamıştır.

Şiirleriyle bilindiği kadar tercüme kabiliyetiyle de bilinen Mehmed Akif, Kur’an-ı Kerim’in meâlini yazarken bu tercümeyle namaz kılındırılacağını sezince bundan vazgeçtiğini belirtmiştir. Ancak meâle başladığı için de bırakmak istememiş ve on iki yılda Kur’an-ı Kerim’in meâlini tamamlamış ve üç kere tashih etmiştir. Dostu ve Ali Ulvi Kurucu’nun hocası olan İhsan Efendi’ye bu meâli yakamadığını

¹⁰⁵ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 143.

söylerek ondan yakmasını istemiştir. İhsan Efendi de yakamayıp oğlu Ekmeleddin Bey’e yakması için vasiyet etmiştir.¹⁰⁶ İbrahim Sabri Bey’i telaşlı ve endişeli olarak tanımlayan Ali Ulvi Kurucu, İhsan Efendi’nin vefatından sonra masasının gözünden çıkan Mehmed Akif’in “Kur’an-ı Kerim Meâlî”ni Ekmeleddin Bey’e baskı yaparak yaktırmasına anlam verememiştir. Çünkü mealin ortaya çıkış senesi 1961 idi ve artık 1930’lu yıllarda olduğu gibi meâlin namazlarda Kur’an yerine okutulma tehlikesi kalmamıştı.¹⁰⁷

İbrahim Sabri Bey, Mehmed Akif’i bir övüp bir yermiş olsa da Mısır’da onunla çok hatıraları olmuş ve ölümünün verdiği acı ile ardından şu mersiye kaleme almıştır:

“Allah rahmet eylesin Akif Bey’i ibtidâ,
Meftunu olduğum şuaradandı bir edâ,
Bir tarzı vardı kendine mahsus açık selis,
Bir cevdet-i kariha ki, âfaka munakis,
Ruhumda işleyen yedi ressam, sanki bir âlem,
Âlemşümul tabloyu pür şiir söyletir,
Akif bu âlemin beşeri safhasındaki,
İlham-ı faciat ile olmuştu müşteki,
Bir selsebil eşku masaibdi fırçası,
Hunnab rengine bir ezik arz parçası,

Rast gelmemişti ki kanayan ufku âteşin,

¹⁰⁶ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 418, 419.

¹⁰⁷ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 141-157.

Elvahi iştikayı ile tasvir edilmesin.”¹⁰⁸

Ali Ulvi Kurucu, İbrahim Sabri Bey’in hayat tecrübelerinden faydalanmasının yanında özellikle edebiyat konusunda kendisinden feyiz almıştır. İbrahim Sabri Bey, Ali Ulvi Kurucu’nun şiire bağlılığının artmasına ve kendisini bu yönde geliştirmesine vesile olmuştur.

2.1.7. Mehmed Akif Ersoy

...

“Bir milletin Âkif gibi dâhileri

ölmez!..

Fânîliği temsil eden eb’âda gömülmez!..”¹⁰⁹

...

Mehmed Akif 1873-1936 yıllarında yaşamış ve eserleriyle Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olmuştur. Şiirleriyle yaşadığı dönemin siyasî ve sosyal durumlarını, etkileyici bir şekilde okuyucuya aktarmıştır. İstiklâl Marşı’mızın şairi olması, onun millî yönünü yansıtmaya kâfidir.

Mehmed Akif, Ali Ulvi Kurucu’nun edebî dünyasındaki önemli şahsiyetlerdendir. Çocukken bir kitapçada, ilk defa İstiklâl Marşı’nı bir beyden işitmiş ve bu sözlerin nasıl yazılabildiğine hayret etmiş olsa da Mehmed Akif’i tanıma imkânı bulamamıştır. Eğitimi için Mısır’a gittikten sonra Mehmed Akif ile zaman geçirmiş hocaları sayesinde onu tanımıştır. Bu vesileyle Ali Ulvi Kurucu’da Mehmed Akif sevgisi ve hayranlığı meydana gelmiştir. Öyle ki Mehmed Akif gibi şiir yazabilmek için dualar etmiş ve onun şiirlerini ezberlemiştir.¹¹⁰

Ali Ulvi Kurucu, örnek aldığı Mehmed Akif’in hayatını şu edebî ifadelerle dile getirmektedir: “Bir insanın şaheser bir bahçeye girdiğini tasavvur edelim. Güller, bülbüller, zambaklar, menekşeler, su sesi ve rengârenk çiçekler... Bütün bu güzelliğin arasında bahçeye bakan ve bunca çiçekleri sulayıp yetiştiren, keleklerin omzuna konup uçtuğu hazin bir bahçıvan!!...

¹⁰⁸ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar*, s. 83.

¹⁰⁹ Ali Ulvi Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, Nedve Yayınları, İstanbul 1973, s. 115.

¹¹⁰ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar*, s. 178-181.

Asırlık ağaçların gövdesine dayanarak emeğiyle meydana gelen nadide gül ve karanfillerden buketler yapıp insanlara sunan, hep mutluluk bahşettiği hâlde kendisi mutlu olamayan!..”¹¹¹

Ali Ulvi Kurucu’ya göre Mehmed Akif, şiirlerinde şahsî hislerini terennüm eden bir şair değildir. Memleketinin yanında İslâm âleminin ve hatta bütün insanlığın acı ve ızdıraplarını dile getirmek isteyen bir şairdir. İslâm ahlâkı ile ahlâklanmış olan Mehmed Akif’in şahsını ve şahsiyetini tevâzû perdeleri altında gizlemeye çalıştığını söyleyen Ali Ulvi Kurucu; bunu şiirlerine de yansıttığını ifade etmektedir.¹¹²

O, Mehmed Akif’in edebiyat ve şiir alanında olduğu gibi gün geçtikçe fikir, ahlâk, inanç, hayat ve kâinat görüşü açısından da bir fikir âbidesi olacağı kanısındadır. Bireylerin ve enstitülerin Mehmed Akif’i bu yönleriyle incelemeyi gerekli görececeklerini dile getirmektedir.

Fikir savaşını, cihadların en şerefli olarak gören Ali Ulvi Kurucu, Mehmed Akif’in eseri olan “Safahat”ı bu savaşların en mukaddesinden galip olarak çıkmış kabul etmektedir. Mehmed Akif’in bu eserle yıkılan inkâr kalesinin harabelerine imân bayrağını diktiğini söylemektedir.

Mehmed Akif’e olan sevgisi ve hayranlığı ile bilenen Ali Ulvi Kurucu, onu kendine rehber edinmiş ve onun tarzında şiirler yazmıştır. Mehmed Akif gibi aruzla şiirler yazmış ve millî, dinî hislerini şiirlerine yansıtmıştır. Ali Ulvi Kurucu’nun şiirleri, Mehmed Akif’ten izler taşır. “Zamanın ve zeminin başka kesitlerinde, ayrı bedenlere bürünmüş tek bir ruh gibiydi o ve kendisi.”¹¹³ Onun içindir ki Ali Ulvi Kurucu; “Günümüzün Mehmed Akif’i”, “Zamanın Akif’i” ve “Akif-i Sâni” gibi sıfatlara layık görülmüştür.

¹¹¹ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar*, s. 177.

¹¹² Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 241,242.

¹¹³ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından*, s. 258.

2.2. MÜTEFEKKİR ALİ ULVİ KURUCU

2.2.1. İlme ve Kitaba Verdiği Önem

İlim ile haşır neşir bir ailede büyüyen Ali Ulvi Kurucu, hayatı boyunca ilim için çabalamış ve bu yolda karşısına çıkan engellere yenik düşmemiştir. Eğitimi için hicret etmiş ve bu uğurda vatan hasreti çekmeye razı olmuştur. Her an yeni şeyler öğrenmek ve öğrendiklerini de başkalarına öğretmek için uğraşmıştır. İlim öğrenmeyi ve öğretmeyi insanî değerlerin olmazsa olmazlarından görmüştür.

Ali Ulvi Kurucu, “Âlimler, peygamberlerin vârisleridirler”, hadisini her mecliste dile getirerek ilmin ve âlimin önemine işaret etmeye çalışmış ve hadisin mealini şu şekilde tefsir etmiştir:

“Ey âlimler, sizler vârisi olduğunuz bu vazifeyi hakkıyla yerine getirin. Zira insanlık sizlerden peygamberlerden beklediği hizmeti bekler.

Ümmetim! Âlimlerin kadr ü kıymetini anlayıp âzamî istifadeye çalışın.”¹¹⁴

Yaşı ilerlemiş, gözleri zayıflamış olmasına rağmen kitaplarla arasına mesafe koymamıştır. Tefsir ve hadis-i şerifleri sürekli tekrar etmekten, kitap tetkik etmeye çalışmaktan geri durmamıştır. Kitap ve dergileri okurken önemli gördüğü kısımları işaretleyip ve gerektiğinde notlar alarak tekrarını o notlar üzerinden yapmaya özen göstermiştir. Yorulduğu zamanlarda bile yine kitaplardan kopmamış damadı Hayreddin Bulut’a kitapları okutup ondan dinleyerek, açıklamalar yapmış ve notlar almıştır.

Ali Ulvi Kurucu, Medine’deki İslâm Üniversitesinin her yıl açtığı kitap fuarından birçok kitap almasının yanında Türkiye ziyaretlerinden de hep kitaplarla dönmüştür. Kitaplara bu denli ehemmiyet gösteren Ali Ulvi Kurucu, son oturduğu evin bir odasını kütüphane haline getirmiş ve neyi nereye koyduğunu bilmek için kitapları kendisi raflara yerleştirmiştir. Aksi durumda kitaplardan yararlanmanın zorlaşacağını ifade etmiştir.

¹¹⁴ Bulut, **Medine Notları**, s. 77.

Kitapları bir kültür hazinesi olarak gören Ali Ulvi Kurucu, onlardan istifade etmeyi her şeyden üstün tutmuştur. Bilgi ve düşüncelerinin tazelenmesine özen göstermiş ve bu sayede yaptığı sohbetlerde tekrarlara düşmekten kendisini kurtarmıştır. Âlimin, öğrencilerinden daha çok gayret edip elinden gelenin en iyisini yapması gerektiğini dile getirmiştir.

Ona göre ilim, kitapların içindedir. Bugünkü perişanlığa düşülmesinin sebebi olarak; kitaba ve ilme gereken değerin verilmemesini göstermektedir. Bir kitabı anlayarak okuyamayıp o kitaptan istifade edemeyen insanların ilim ve din namına herhangi bir faydalarının olamayacağı kanısındadır. İslamiyet'in ilme verdiği değerin hiçbir dinde olmadığına dikkat çeken Ali Ulvi Kurucu, mukaddes kitabının inen ilk ayetinin “oku” olan bir milletin cahil kalışına hayret etmiş ve ömrü boyunca bu cehaletle mücadele etmiştir.¹¹⁵

Ali Ulvi Kurucu'nun ilme ve kitaba verdiği önem; Medine'de tek maaşla üç kütüphanenin müdürlüğünü severek yapmasından da anlaşılmaktadır.¹¹⁶ Değerli el yazmalarının bulunduğu bu kütüphanelerde uzun yıllar çalışması sayesinde, çeşitli memleketlerden gelen âlimler, hattatlar, tarihçiler, kütüphane uzmanları ve daha birçok ilim adamları ile tanışma imkânı olmuştur.¹¹⁷

Kütüphaneye gelenlerden araştırmalarını bitiremeyenler olduğunda, kütüphaneyi tatil günlerinde bile sırf onlar için açmaktan kaçınmamış aksine bunu yaparken de büyük bir manevî huzur bulmuştur.¹¹⁸ Ali Ulvi Kurucu, kütüphanede görev almasının kendisinde meydana getirdiği halleri şu şekilde ifade etmiştir: “Asırlar boyu miras olarak bizlere kadar ulaşan bu bilgi kaynaklarının başında vazife almam, ruhumu rahatlatmış ve nice inkişafı vesile olmuştu.”¹¹⁹

Görüldüğü üzere Ali Ulvi Kurucu'nun hayatında ilim, âlim ve kitaplar önemli bir yer edinmiştir. Ömrünün sonuna kadar da hep yeni bilgiler edinmeye, bunun için çabalayanlara da yardımcı olmaya gayret etmiştir.

¹¹⁵ Bulut, **Medine Notları**, s. 77-89.

¹¹⁶ Düздаğ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II**, s. 346.

¹¹⁷ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar**, s. 60.

¹¹⁸ Bulut, **Medine Notları**, s. 79.

¹¹⁹ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar**, s. 60.

2.2.2. Dinî Yönü

Tezimizin ilk bölümünde bahsettiğimiz gibi Ali Ulvi Kurucu, hafızlar ailesi diyebileceğimiz bir ailede yetişmiş ve küçük yaşta hafız olmuştur. Kur'an-ı Kerime derin bir hâkimiyetinin olduğunu söyleyen damadı Hayrettin Bulut, bunu onun en önemli hususiyeti olarak görmektedir. Kendisine Kuran'ı Kerim'den bir kelime sorulduğunda o kelimenin bulunduğu sûreyi, cüzü, sayfayı ve hatta ayeti bile söyleyebilmektedir.¹²⁰

Ali Ulvi Kurucu evlerinin bir medreseyi andırdığını, özellikle dini ilim tahsis etmekle vakit geçirdiklerini muhtelif yerlerde dile getirmektedir. Gerek Konya'da gerek Kahire'de gerekse Medine'de birçok değerli din âlimleri ile tanışıp onlardan yararlanma imkânı bulmuştur. Önemli kişilerin sohbetlerine katılmış ve kendisi de hayatının son zamanlarına kadar sohbetler vermiştir. Hz. Muhammed'e karşı beslediği derin muhabbetiyle bilinen Ali Ulvi Kurucu, sohbetlerini her zaman sahabelerin hayatı ve Peygamberimizin hadisleri ile ilişkilendirmiştir.¹²¹

Duygularını özellikle şiir yazarak ifade eden Ali Ulvi Kurucu, peygamber aşkını da en güzel, şiirle dile getirmiştir. Peygamberimize hitaben yazdığı şiirlerden bir tanesi şöyledir:

“Ruhum sana âşık, sana hayrandır Efendim,
Bir ben değil âlem sana kurbandır Efendim.

Ecrâm ü felek, Levh u kalem, mest-i nigâhın,
Medheyleyen ahlâkını Kur'an'dır Efendim.

Mahşerde nebîler bile senden meded ister,
Rahmet, diyen âlemlere, Rahman'dır Efendim.

Kıtmîrinim ey Şah-ı Resul, koğma kapından,
Âsîlere lutfun, yüce fermandır Efendim.

¹²⁰ Bulut, **Medine Notları**, s. 77.

¹²¹ Bulut, **Medine Notları**, s. 71.

Aşkınla buhurdan gibi tütmede bu kalbim,
Sensiz bana cennet bile hicrandır Efendim.

Doğ kalbime bir lâhzacık ey nur-ı dilârâ,
Nûrun ki, gönül derdime dermandır Efendim.

(ULVÎ) de senin bağı yanık âşık-ı zârın,
Feryâdı bütün âteş-i sûzandır Efendim...”¹²²

Fa'lün Feilâtün Feilâtün Feilâtün kalıbıyla yazılan bu şiir Ali Ulvi Kurucu'nun arkadaşı olan Ali Kemal Belviranlı tarafından bestelenmiştir. Böylece Ali Ulvi Kurucu'nun peygamber sevgisi sadece şiirlerde değil ilahilerde de kendini göstermiştir.

Ona göre din elden gittiği vakit; dil, sanat, tarih, hukuk, anane gibi değerler de kendiliğinden topluma veda etmiş oluyor. Çünkü dinini kaybeden aydınların şahsiyetsizleşmesi sonucu, temsil ettikleri millet de felaketlerin her türlüşüne maruz kalabilmektedir. Ali Ulvi Kurucu, bu felaketleri; ma'serî intiharlar, yok oluşlar, maddeten ve manen yıkılıp mahvoluşlar olarak sıralamaktadır.

Ali Ulvi Kurucu, aydınlarımızın içinde bulunduğu fikrî ve ruhî buhranın bu iman kaybından doğduğunu dile getirmektedir. İman elden gidince her şey kendiliğinden gittiğine göre aydınlarımızın din ve can düşmanlarımıza kayıtsız, şartsız teslim olmalarının doğal bir şekilde karşılanması gerektiğini düşünmektedir.

O, mana ve ruh dünyasını kendi eliyle ve diliyle tarumar eden şair olarak tanımladığı Tevfik Fikret'in “İnanmak İhtiyacı”¹²³ adlı şiirinde, gerçek anlamda zehirlenen o dönem neslinin trajik alın yazısını dile getirdiğini söylemektedir.¹²⁴ İmanını kaybetmiş o nesil, maneviyat düşmanları olan Batı'nın eski inancı tarihî maddeciliğe yönelmiştir. Ali Ulvi Kurucu, pozitivizm gibi felsefî akımların, iman

¹²² Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 156.

¹²³ Ali Ulvi Kurucu, Tevfik Fikret'in bu şiirini günümüz Türkçesine çevirip ayrıntılı bir şekilde tahlil etmiştir. Şiirle ilgili yazısı, **Gecelerin Gündüzü** adlı kitabının 54- 58 sayfa aralığında yer almaktadır.

¹²⁴ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 52, 53.

tahribinin ana kaynağı olarak görmekte ve aydınların bu tarz akımlara meyletmiş olması onu üzmektedir.¹²⁵

Din, iman ve inanç olmazsa hiçbir şeyin olamayacağını düşünen Ali Ulvi Kurucu, hayatı boyunca dini yaşamış ve insanlara yaşatmak için elinden geleni yapmıştır. Bu hususta gördüğü yanlışlıkları dile getirmekten ve yazmaktan çekinmemiştir.

2.2.3. Siyasî Fikirleri

Ali Ulvi Kurucu, hiçbir zaman siyasetin içinde yer almamış olsa da yakın tarihimizde meydana gelen durumlardan hayatının her aşamasında etkilenmiştir. Tezimizin ilk bölümünde bahsettiğimiz gibi ilkokula okuma yazma bilerek gittiği halde Latin Alfabesinin kabul edilmesiyle herkes gibi o da bir anda cahil olmuş ve sil baştan öğrenmek zorunda kalmıştır.

Erkekli kızlı karma eğitimin başlaması, Kur'an-ı Kerim'in müfredatta yer almaması dedesi Hacı Veyis Efendi'yi fazlasıyla üzmüştür. Kur'ansız bir okulun zulmet¹²⁶ olduğunu söyleyen dedesi, Ali Ulvi Kurucu'nun böyle bir ortamda yetişmesine gönlü razı gelmemiştir. Kur'an öğretiminin yasaklandığı o dönem Ali Ulvi Kurucu, tüm engellere rağmen babasından hafızlık dersleri almış ve küçük yaşta hafız olmuştur.

Sürekli din engelleriyle karşılaşınca Ali Ulvi Kurucu'nun babası Hacı Veyiszâde İbrahim Efendi, çocuklarının eğitimi için hicret kararı almış ve bu karar ile muvaffak olmuştur. Türkiye'de o yıllarda hac ve umre devlet tarafından yasaklanmış olmasına rağmen hicretleri sayesinde hac görevini de yerine getirmenin mutluluğunu yaşamışlardır. Türkiye'deki bu yasak 1947 yılına kadar devam etmiştir.

Müslüman Türk'ün maruz bırakıldığı hallerden bir hayli müteessir olan Ali Ulvi Kurucu duygularını şöyle dile getirmektedir: "Türkler, İslâm dünyasından her şeyleri ile koparılmıştır... Yazısı, tarihi, mazisi, takvimi, kıyafeti, kanunu, cuması ve ezanı ile Türk, diğer Müslüman kardeşlerinden koparılmıştır... Türk'ün Müslüman

¹²⁵ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 58.

¹²⁶ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 32.

ecdadı kötülenir, Fatihlerin türbelerine zincirler vurulurken, Cengizler, Attilâlar, Meteler övülmüş, bunların heykelleri dikilmiştir.”¹²⁷

Ali Ulvi Kurucu hicretlerinde, Cidde sahillerine varınca babasının secdede hıçkıra hıçkıra ağlamasını; yukarıda geçen mahrumiyetlerden sıyrılmış bir Müslüman’ın duygularının yansıması olduğunu ifade etmiştir.¹²⁸

O, siyasete müdahil olmamasına rağmen, birebir siyasetle iştigal eden birçok kişi ile tanışmış ve bu kişilerin siyasî hatıralarını dinleme imkânı bulmuştur.¹²⁹ Ülkedeki derin mevzulara, hilelere, tuzaklara ve bunların çözümlerine; bütün ömrünü Türkiye’de geçirmiş çoğu aydından daha çok hâkim olmuştur.¹³⁰

Hayatının büyük bir kısmını Türkiye dışında geçirmesine rağmen ülke meseleleriyle yakından ilgilenmiştir. Medine’deki Şehrazat Pastanesinin sahibi Fırtına İsmail lakabıyla bilinen İsmail Özcan’dan Türkiye hakkında her gün bilgi edinmeye çalışmıştır. Ahmet Yüter’in İsmail Özcan ile yapmış olduğu bir röportajda İsmail Özcan, Ali Ulvi Kurucu’nun Türkiye’yi çok sevdiğini ve her zaman Türkiye için dua ettiğini dile getirmiştir. Türkiye’den her gün haber almak istediğini de ekleyerek bununla bizzat kendisinin ilgilendiğini ifade etmiştir.¹³¹

Tarih bilgisi ve muhasebesi iyi olan Ali Ulvi Kurucu, tarihî olayların günümüz ve gelecek açısından değerlendirmesini iyi bir şekilde yapabilmıştır. Tarihî olayları; ayetler, hadisler, şiirler ve nüktelerle süsleyerek, kendine has üslubuyla anlatmıştır.¹³²

Osmanlıya ayrı bir hayranlığı olan Ali Ulvi Kurucu, “Osmanlıyı anlatırken çok keyiflenirdi. Çünkü mükemmel bir tarih bilgisi ve şuûru vardı. Öyle ki

¹²⁷ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 250.

¹²⁸ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 250.

¹²⁹ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz.: Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar -I-II-III-IV; Kurucu Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar; Kurucu, Gecelerin Gündüzü*.

¹³⁰ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından*, s. 118.

¹³¹ Yüter, *Medine İkliminden Esintiler-Ali Ulvi Kurucu*, s. 192.

¹³² Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından*, s. 118.

ecdâdımızın tarihi ve mefâhiriyle heyecanlanırdı.”¹³³ Osmanlı ile ilgili nesirler ve şiirler kaleme almıştır. Şiirlerinden bir tanesi şöyledir:

“Şâhâne yaratmış, güzel İstanbul’u Yezdân,
Fatih geçiyor, sanki donanmayla Boğaz’dan!.

Dağlar, dile gelmekde, celâdetli sesinden,
Volkan gibi coşkun atının kişnemesinden!..

Canlanmada hâlâ, o cihanlar dolu ünler,
Bir bayrağın üç kıt’aya hükmetdiği günler!..

Yalçın kayalardan duyulan aks-i sadâlar,
Beş yüz senelik bestenin âhengini çağlar!..

Nûr asrına âid, nice bin hâtıralar var,
Sâhilde, şehid orduların marşı çağıldar!..”¹³⁴

Yazdığı şiirde de görüldüğü gibi Ali Ulvi Kurucu’nun Osmanlı hayranlığı dikkat çekmektedir. Şiirde Osmanlının yıllarca süren saltanatına, Fatih’e ve Fatih’in İstanbul’u fethetmesine değinmiştir.

Ali Ulvi Kurucu’da Osmanlı Devleti’nin ayrı bir yeri vardır. Bundan dolayı Osmanlının son dönemlerinde yaşamış olduğu sıkıntılar, onu fazlasıyla üzmüş ve bu konudaki düşüncelerini şöyle dile getirmiştir: “Tarihimizin, bir asra yakın son devresindeki her safha, dikkatle bakıldığında kanayan bir yaradır. Yüce tarihimize yapılan bunca iftira ve ihanetler ve şanlı mazimize revâ görülen bühân ve hakaretler, dünya tarihinde hiçbir milletin başına gelmeyen felaketlerdendir, sanırım... Fecâat ve şenâatin, insanı kahreden en acılı tarafı: Bu kadar şanlı bir mâziye revâ görülen küstahça ihanetlerin, bu derece adi oluşu...”¹³⁵

O, daha önce de bahsettiğimiz gibi her ne kadar siyasetin içinde yer almamış olsa da siyasî gelişmelerin doğurduğu sonuçlardan etkilenmiş ve bu etkiler sebebiyle

¹³³ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 170.

¹³⁴ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 201.

¹³⁵ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 206, 207.

hayatında önemli değişimler yaşamıştır. Eğitimi için Türkiye’den ayrılmak zorunda kalmışsa da Türkiye’deki gelişmelere, özellikle de siyasî gelişmelere, karşı yabancı kalmamış ve Türk insanın aydınlanması için elinden geleni yapmaya çalışmıştır.

2.2.4. Gençlere Bakışı

Ali Ulvi Kurucu’nun hayatında gençler, önemli bir yere sahiptir. Hatıralarından ve hakkında yazılanlardan yola çıkarak Ali Ulvi Kurucu’nun gençlere karşı derin muhabbet beslediğini söyleyebilmekteyiz. Gençler de bu muhabbeti karşılıksız bırakmamıştır.

Ona göre gençler, vatanın ve milletin en önemli enerjisidir. Cemiyetin iyi olması onların iyi olmasına bağlıdır.¹³⁶ Bundan dolayıdır ki Kahire’deki el-Ezher Üniversitesi’nde öğrenci olduğu zamanlarda Mısır’ın tanınmış yazarlarından Mustafa Sadık er-Rafî’nin “Fi’l-leheb velâ yahterik” (Alevler içinde, fakat yanmıyor) adlı makalesini okurken çok etkilenmiştir. Makalede bahsedilen üniversite gençlerinin dinden uzaklaşmalarına sebep olacak birçok etkene rağmen yüzlerinde imanın nuru, konuşmalarında da akıl ve idrak vardır. Mustafa Sadık er-Rafî bu gençlerin durumunu, alevler içinde oldukları halde yanmadıklarını söyleyerek özetlemektedir.

Makalede anlatılan üniversite gençleri, Ali Ulvi Kurucu’ya eski Türk gençliğini hatırlatmış ve yine öyle bir gençliğin yetişmesi için Ali Ulvi Kurucu, yıllarca dua etmiştir. Çok geçmeden dualarının kabulüne şahit olmuş ve “manevi dirilişin ilahi aşkını bir bahar sabahı gibi temsil eden genç nesli, ilmî ve fikrî sahalarda temessül etmiş olarak gördüğünü” dile getirmiştir.¹³⁷

Ali Ulvi Kurucu, Türk gençlerini kabul olan duaları, gerçekleşen rüyaları olarak görmüştür. Allah’tan onları istediğini, Allah’ın da onları lütfettiğini dile getirmiştir.¹³⁸ “İslam âleminde, bilhassa vatanımızda uyanan bir ilim, iman ve irfan gençliği görüyorum. Bunların yetişmesiyle ruhum aydınlanıyor. Bu nesil için 1939’dan beri duacıyım. Böyle bir gençliğin yetişmesini istiyordum, görmekle

¹³⁶ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından*, s. 240.

¹³⁷ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 221, 222.

¹³⁸ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından*, s. 145.

bahtıyarım.”¹³⁹ diyen Ali Ulvi Kurucu, gençlerle yüz yüze, göz göze, gönül gönüle sohbetten zevk alan bir kişiliğe sahiptir. Gençlerle sohbe çağırıldığında yayan bile gidebileceğini ifade etmiştir. Onları iman nesli, irfan kervanı olarak nitelendirmiştir.¹⁴⁰

Gençlere, Müslüman Türk olmanın ayrı bir kıymeti ve hassasiyeti olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, kendilerini her alanda yetiştirmelerini ve vatana, millete çok çalışarak hizmet etmelerini tavsiye etmiştir. Müslüman Türk’ün asaletini muhafaza etmelerinin gerekliliğinden de söz etmiştir.¹⁴¹

Ali Ulvi Kurucu’nun gençlerden beklediği; sadece kendilerini değil başkalarını da kurtarmayı kendilerine borç bilerek, sağlam imanlı, kâmil ahlaklı, mükemmel bireyler olabilme yolunda çaba sarf etmeleridir. Bu tür insanlara her zamankinden daha fazla ihtiyaç olduğunu söylemekte ve bu karakterdeki kişilerin özellikle Müslüman Türk gençlerinden olmasını dilemektedir.¹⁴²

Onun gençlere olan inancı büyüktür. Yıllarca ruh köklerinden ayrı kalan gençlerin iman nuru ile aydınlanarak, maddi ve manevi küfrün karanlığına gark olmuş insanları kurtaracaklarından emindir. On dört asır önce olduğu gibi İslamiyet’in yeniden insanlara huzur, saadet, refah ve aydınlık getireceğini ifade etmektedir. Özellikle de gençlerin bu husustaki görevlerine dikkat çekmekte ve üstlerine düşeni başarıyla sonuçlandıracaklarına inanmaktadır.¹⁴³

İman gençliğini kendisine sevgili edinen Ali Ulvi Kurucu, onları yüce davanın gerçek temsilcileri olarak görmektedir. Yazdığı şiirlerinde de hep bu aşkı yansıttığını dile getirmiştir.¹⁴⁴

¹³⁹ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 208.

¹⁴⁰ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 154.

¹⁴¹ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 194.

¹⁴² Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 15.

¹⁴³ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 113.

¹⁴⁴ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 223.

İlk yazdığı şiir olduğunu söylediği “Türk Gençliğine”¹⁴⁵ de onlara seslendiğini ve aynı sevdadan gönlünü kurtaramadığını ifade etmiştir.¹⁴⁶ 72 mısradan oluşan bu şiirin bir kısmı şöyledir:

“Hız alan duyguların bak: ne ilâhî ne derin!
O, mukaddes heyecanlarla coşan hamlelerin

Yıkacak burcunu dinsizliğin artık yıkacak!..
Fıskırıp ünlü yiğitler mezarından çıkacak!..

Mâneviyyatına, vicdanına, îmânına denk,
Arkadaş bulmalısın; çünkü temiz bir örnek,

Hem de rehber olacaksın doğacak nesle yarın!..
Hakkı ilân edeceksin daha gür sesle yarın!..

Helecanlarla geçen dünkü hayat safhasını,
İnceden inceye tetkik ederek, orda seni

His, fikir, an’ane, tarih, mukaddes, ahlâk
Gibi mefhumlara hissiz ve kayıtsız bulmak:

Zağlı hançerler açılmış kanayan bir yaradır.
Uçurumlar gibi korkunç, ne fecî manzaradır!..

Ne amansız acı Yârab, nasıl âteşten elem.
Sanki, tasvir ediyorken yanıyor elde kalem!..

Fuhşu bir gem yaparak ağzına vurmuş “siyonist”
Pusu kurmuş yolunun üstüne hâin “komünist”

¹⁴⁵ Ali Ulvi Kurucu’nun bu şiirinin orijinal hali **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 1, Nisan 1951, s. 36’da yer almaktadır. 1957 yılında Hilal Yayınlarından çıkan Ali Ulvi Kurucu’nun şiir kitabı **Nurdan Sesler**’ de de şiir “Türk Gençliğine” adlı başlığıyla yer alsa da orijinal haliyle bulunmamaktadır. Ali Ulvi Kurucu’nun tüm şiirlerini **Gümüş Tül ve Alevler** adı altında 1970 yılında Nedve Yayınlarından basan Dr. Ali Kemal Belviranlı kitapta bu şiire her iki halinden de farklı yer vermiştir. Şiirin başlığını da “Türk Genci” olarak değiştirmiştir.

¹⁴⁶ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 12.

Bir asıl (at) gibi şahlan, vurulan gemleri kır!..

(NERDE HAKKIM?) diye bir kerecik olsun haykır!..”¹⁴⁷

...

Ali Ulvi Kurucu’nun ifade ettiği gibi “Türk Gençliğine” adlı şiirinde onlara seslenmiştir. Şiirin tamamında gençlerin geçmişten ders almaları, yapmaları gerekenler, Ali Ulvi Kurucu’nun onlara olan inancı ve sevgisi yer almaktadır.

İmanlı, irfanlı gençlerin meydana gelmesi için yıllarca dua eden ve onlara hitaben şiirler yazan Ali Ulvi Kurucu, dualarının kabulüne şahit olduğu vakitlerde “gözümün nuru, dualarımın kabulü bu gençleri gördükçe Allah’a nasıl hamd edeceğimi bilemiyorum”¹⁴⁸ diyerek mutluluğunu ifade etmiştir. Türk gençliği, Ali Ulvi Kurucu için büyük öneme sahiptir. Her fırsatta onları methetmiş ve onlara nasihatlerde bulunmuştur. Çünkü iyi bir geleceğin iyi bir gençliğe bağlı olduğunun görüşündedir.

2.3. ESERLERİ

2.3.1. Şiirleri

Ali Ulvi Kurucu’nun şiirlerine “İslâmın Nûru” adlı dergiden ve “Nurdan Sesler”, “Gümüş Tül”, “Gümüş Tül ve Alevler” adlı şiir kitaplarından ulaşabilmekteyiz. Ancak şiir kitaplarında Ali Ulvi Kurucu’nun “İslâmın Nûru” adlı dergide çıkmış şiirleri orijinalinden farklı bir şekilde yer almaktadırlar.

2.3.1.1. Nurdan Sesler

Ali Ulvi Kurucu’nun bilinen ilk şiir kitabıdır. 1957¹⁴⁹ yılında Hilal Yayınları tarafından basılmıştır. Kitap, o zamana kadar yazmış olduğu şiirlerden meydana gelmiştir. Kitap 80 sayfa ve üç bölümden oluşmaktadır. İsimsiz olan ilk bölümde 11 şiir bulunmaktadır. “Kutsî İlhamlar” adlı ikinci bölümde 20, “Silinmez Hâtıralar” adlı üçüncü bölümde ise 5 şiir yer almaktadır.

2.3.1.2. Gümüş Tül

¹⁴⁷ Ali Ulvi Kurucu, “Türk Gençliğine”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 1, Nisan 1951, s. 36.

¹⁴⁸ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 125.

¹⁴⁹ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 35’te **Nurdan Sesler** adlı şiir kitabının basım yılı 1958 olarak verilmiştir. Ancak kitabın kendisinde basım yılı 1957 olarak yazılmıştır.

Ali Ulvi Kurucu'nun 1962¹⁵⁰ yılında basılmış şiir kitabıdır. O zamana kadar yazdığı şiirler bu kitapta yer almaktadır. Kitabı neşreden Dr. Ali Kemal Belviranlı'dır. Ali Ulvi Kurucu bu şiir kitabını Dr. Ali Kemal Belviranlı'ya ithaf etmiştir. Kitap orta boy ve 80 sayfadır. Altı bölümden oluşmaktadır. “Tabiat-Şiir ve Gâye” adlı birinci bölümde 9, “Çile ve Çâre” adlı ikinci bölümde 13, “Âkif-İkbâl” adlı üçüncü bölümde 5, “Tebrikler-İthaf” adlı dördüncü bölümde 5, “Fâtih-Ayasofya” adlı beşinci bölümde 2, “Kâinât-Kur'an ve Peygamber” adlı altıncı ve son bölümde de 19 şiir yer almaktadır.

2.3.1.3. Gümüş Tül ve Alevler

Dr. Ali Kemal Belviranlı, Ali Ulvi Kurucu'nun 1970'e kadar yazmış olduğu şiirlerini bu kitapta toplamıştır. İlk baskısı 1970'te yapılmıştır. Dr. Ali Kemal Belviranlı'ya ithaf edilen eser, orta boy ve 189 sayfadır. Kitapta Ali Kemal Belviranlı'nın ön sözü bulunmaktadır. Ön sözden sonra yer alan “Aruz ve Bu Kitap” adlı yazısında aruz ve eseri değerlendirmiştir. Kitap iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde 46, ikinci bölümde ise 50 şiir bulunmaktadır. Kitabın son kısmında Ali Ulvi Kurucu'nun bestelenmiş 16 şiiri ve seçme beyitleri yer almaktadır.

2.3.2. Çevirileri

Ali Ulvi Kurucu'nun dört tane çeviri eseri bulunmaktadır. Ancak bir tanesinin basımı yapılmamıştır.

2.3.2.1. Asırlar Boyunca Parlayan Nur

Şeyh İbrahim bin İdris es-Sünûsî'nin “en-Nûru'l-Lâmi” adlı eserinin çevirisidir. Kitabın basımı 1965 yılında yapılmıştır. Orta boy ve 108 sayfa olan kitapta Ali Kemal Belviranlı'nın takdimi yer almaktadır. Kitap; mukaddime, iki bölüm ve son sözden oluşmaktadır. Yazar kitapta Müslümanların birleşmesinin ve Allah'ın emirlerine uyulmasının ehemmiyetine yer vermiştir. Bu hususları âyet-i kerîme ve hâdis-i şerîflerle açıklamıştır.

2.3.2.2. Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbâl

¹⁵⁰ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından**, s. 35'te **Gümüş Tül** adlı şiir kitabının basım yılı 1961 olarak verilmiştir. Ancak kitabın basım yılı 1962'dir.

Ebul Hasen en-Nedvî tarafından yazılmıştır. Ebul Hasen en-Nedevî'nin ricası üzerine Ali Ulvi Kurucu tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir. 1957¹⁵¹ yılında Hilâl Yayınları tarafından basılmıştır. Kitabın kapak kısmında Ali Ulvi Kurucu'ya ait bir beyit bulunmaktadır. Orta boy ve 82 sayfa olan kitapta Ali Ulvi Kurucu'nun ön sözü yer almaktadır.

Ön sözünde konuya uygun şiirlerine yer verirken, çeviride de dipnotlar aracılığı ile hem şiirlerine hem de düşüncelerine yer vermiştir. Ali Ulvi Kurucu bunların dışında, kitabın sonuna “Büyük İkbal'in Aziz Ruhuna” ve “Mücahid” adlı şiirlerini eklemiştir.

Yazar bu kitapta Muhammed İkbal'in hayatını, şahsiyetini oluşturan âmillerini, ilim ve edebiyat, eğitim hakkındaki görüşlerini, Muhammed İkbal'e göre gerçek Müslüman'da olması gereken vasıfları, insan-ı kâmilin özelliklerini kaleme almıştır.

Ali Ulvi Kurucu, kitabın üçüncü baskısından sonra eseri tekrar inceleyip bazı düzeltmeler ve ilaveler yaparak, dördüncü baskının son haliyle basılmasını sağlamıştır.¹⁵²

2.3.2.3. Zulmeti Yıkan Nur

Ali Ulvi Kurucu'nun bu çeviri kitabı; Ebul Hasen en-Nedevî¹⁵³'nin “Mâzâ hasire'l-âlem bi'l-hitâti'l-müslimîn” (Müslümanların İnhitatı ile Cihan Ne Kaybetti) adlı kitabında yer alan “Câhiliyetten İslâmiyet'e” adlı kısımdan oluşmaktadır.¹⁵⁴ 1958 yılında Hilâl Yayınları tarafından basılan kitap, orta boy ve 80 sayfadır. Kitabın iç kapagında Ali Ulvi Kurucu'ya ait bir beyit yer almaktadır.

¹⁵¹ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından**, s. 37'de kitabın ilk baskısının 1970'de yapıldığı yazmaktadır. Ancak ilk baskısı 1957 yılında yapılmıştır.

¹⁵² Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından**, s. 37.

¹⁵³ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından**, s. 38'de **Zulmeti Yıkan Nur** adlı kitabın yazarı İdrîs es-Sünûsi olarak verilmiş ve çevirinin basılmadığı bilgisi verilmiştir. Ancak bu eser hakkındaki doğru bilgiler yukarıdaki gibidir. Eserin kendisine ulaşabildiğimiz gibi Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III**, s. 209'da da eserin yazarı ve basımı hakkındaki gerçek bilgiler Ali Ulvi Kurucu'nun ifadesiyle yer almaktadır.

¹⁵⁴ Kahraman, “KURUCU, Ali Ulvi (1922-2002)”, **İslam Ansiklopedisi**, s. 457'de “Câhiliyetten İslâmiyet'e” başlıklı ikinci bölümünün hepsi ile üçüncü bölümünün bir kısmından oluşmakta bilgisi yer almaktadır.

Kitap Ali Ulvi Kurucu'ya ait "Mütercimim Birkaç Sözü" başlıklı yazı ile başlamaktadır. Bu yazı bir önsöz niteliği taşımaktadır. Kitapta Hz. Muhammed'in İslâmiyet'i yayışı, cahiliyetten İslamiyet'e geçiş, dinî terbiye, İslamî idare devirleri gibi hususlar yer almaktadır. Ali Ulvi Kurucu, çevirmiş olduğu bu kitapta dipnotlar aracılığı ile ele alınan konu ile ilgili ekstra bilgilere ve kendi fikirlerine yer vermiştir. Ayrıca ara ara şiirlerine de rastlamak mümkündür.

2.3.2.4. Yirminci Asır Mütefekkirlerinin Hakkı Arayışı¹⁵⁵

Kitap, Abbas Mahmud el-Akkâd tarafından yazılmıştır. Zor bir kitap olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, kitabın çevirisini yapmış ve basılması için arkadaşı Ali Kemal Belviranlı'ya vermiştir. Ali Kemal Belviranlı da kitabı bastırması için Marifet Yayınevi'nin sahibi olan kardeşi Ziya Bey'e vermiş. Ancak o da okuması için Şevket Eygi Bey'e verince onda kalmış ve kalabalık kütüphanesinde kaybolmuştur.¹⁵⁶ Kitabın Ali Ulvi Kurucu tarafından 1983 yılında tercüme edildiği bilinmektedir.¹⁵⁷

2.3.3. Diğer Nesirleri

2.3.3.1. Gecelerin Gündüzü

Kitap, Ali Ulvi Kurucu'nun 1987 yılının Aralık ayından 1990'un Mart'ına kadar yayınlanan gazete yazılarından oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ayrıca Ali Ulvi Kurucu ile yapılmış üç mülakat bulunmaktadır. Kitap, Mehmed Ertuğrul Düздаğ tarafından neşre hazırlanmıştır. 1990 yılında Marifet Yayınları'ndan çıkmıştır. Orta boy olan kitap, 430 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın sonunda kişi isimleri indeksi de bulunmaktadır.

Ali Ulvi Kurucu kitabı annesine, babası Hacı İbrahim Efendi, dedesi Hacı Üveys Efendi, amcası Hacı Üveyszâde Hacı Mustafa Efendi, Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, Zâhid Kevserî Efendi, Yozgatlı Mehmed İhsan Efendi, Şeyh Hasan el-Benna, Şeyh Abdulgafûr el-Abbâsi, Mahmut Cevdet Sezer Bey, Bedüzzaman Sâid

¹⁵⁵ Kitabın adı Düздаğ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III**, s. 209'da **20. Asır Mütefekkirlerinin İnançları** olarak yer almaktadır.

¹⁵⁶ Düздаğ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III**, s. 209.

¹⁵⁷ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından**, s. 16.

Nursî, Mahmud Sâmi Ramazanoğlu, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'ye ithaf ettiği gibi imân ve irfan gençliğine de ithaf etmiştir.

Kitabın başındaki “İthaf” tan sonra Mehmed Ertuğrul Düздаğ'ın yazmış olduğu “Kitap ve Yazarı Hakkında” adlı yazı ile Ali Ulvi Kurucu'nun ön sözü yer almaktadır. Ali Ulvi Kurucu'nun nesirleri, Mehmed Ertuğrul Düздаğ tarafından konularına göre sınıflandırılmıştır. Kitap altı bölümden oluşmaktadır. “Selâm” adlı bölümde altı, “Îman-İnkâr” bölümünde on iki, “İslâm ve Müslüman” bölümünde yirmi bir, “Fetih ve Fâtihler” bölümünde iki, “Solmayan Güller” bölümünde on altı nesri bulunmaktadır. “Geçmişin Gül Bahçesinde” adlı bölümde ise Ali Ulvi Kurucu ile yapılmış üç mülakat yer almaktadır.

Ali Ulvi Kurucu'nun nesirlerinden oluşan bu kitap; dini, ahlaki, siyasi, tarihi ve edebi bilgiler içermektedir. Özellikle kitabın sonundaki mülakatlar, Ali Ulvi Kurucu'yla ilgili önemli bilgiler içermektedir. Hayatı, tahsili, hocaları, yaşadığı dönemdeki olaylar, edebiyat hakkındaki görüşleri bu mülakatlarda yer almaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SANATÇI KİŞİLİĞİ

3.1. SANAT ANLAYIŞI

Ali Ulvi Kurucu'nun hayatında sanat, önemli bir yere sahiptir. Edebiyata, şiire olan ilgisinin yanında hat, tezhib ve mûsikîye karşı da sevgisi vardır. Sanata olan ilgisini, yaradılıştaki güzel şeyleri sevme duygusuna bağlamaktadır. Bundan dolayı güzel sanatlar içinde özellikle mûsikî, hat ve tezhib sanatlarını çok sevdiğini ve anladığını dile getirmektedir.¹⁵⁸

Ona göre sanat; zevk ve eğlence için yapılan bir uğraş değildir. Sanatı, insanın dünyadaki yerini belirleyen unsurlardan biri olarak görmektedir. “Sanat, insanı insan yapacak olan, ona manevi hüviyet kazandıran ideale bağlı bir durumdur ki, hülâsası; sanatın gayesi insanları Allah’a yükseltecek olan, mânâ âleminin tertemiz ufuklarına edebiyat veya diğer estetik sanat dallarıyla yükseliştir.”¹⁵⁹ diyen Ali Ulvi Kurucu, sanat anlayışını açık bir şekilde ifade etmiştir. Ali Ulvi Kurucu, sanatın asıl amacının insanları Allah’a ulaştırmak, olması gerektiği düşüncesindedir.

3.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Ali Ulvi Kurucu'nun edebiyata ilgisi küçüklüğünden beri vardır. O zamanlarda ilahi, gazel güftelerini ezberlemek için çaba sarf etmemiş, bir kere dinlemesi ona yetmiştir. Ancak hafızlık, sarf, nahiv ve kıraat gibi derslerden şiir yazmaya veya şiirle uğraşmaya vaktinin olmadığını dile getirmektedir. Şiir yönü eğitimi için Mısır’a gittikten sonra gelişmiştir.¹⁶⁰

¹⁵⁸ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından*, s. 120.

¹⁵⁹ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 347.

¹⁶⁰ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 409.

Ali Ulvi Kurucu, Kahire'deki sebep-i feyzim ve saadetim diye bahsettiği hocaları; Tokatlı Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, Yozgatlı Mehmed İhsan Efendi, Düzceli Zahîd el-Kevserî Efendi ve şair İbrahim Sabri Bey'in ilmî, edebî, mânevi irfan ve fazilet sohbetlerine katılmıştır. Bu sohbetler vesilesiyle de şiirin, şairin ne demek olduğunu görerek, dinleyerek ve hissederek öğrendiğini ifade etmektedir.

Sohbetlerde Türk, Arap ve Fars edebiyatı gibi Doğu, Fransız edebiyatı gibi Batı edebiyatından derin bir şekilde bahsedilmiştir. Ali Ulvi Kurucu, özellikle İbrahim Sabri Bey'in Türk edebiyatının yanı sıra Fransız edebiyatına da olan hâkimiyeti sayesinde Victor Hugo'nun ve Lamartin'in şiirlerinden yapmış olduğu çevirileri, dinleme imkânını bulmuştur. Yine aynı sohbetlerde Türk şairlerden özellikle Mehmed Akif'ten bahsedilmiş, şiirleri heyecanla okunmuş ve gözyaşları içinde dinlenmiştir.

Mehmed İhsan Efendi derslerinde, en yakın arkadaşı olan Mehmed Akif'in Safahat'ından, işlediği konulara uygun mısralar aktarması, Ali Ulvi Kurucu'da Mehmed Akif sevgisinin oluşmasına vesile olmuştur. Aklının ve fikrinin şiir ve edebiyat sevgisi tarafından istilâ edildiğini söyleyen Ali Ulvi Kurucu, Mehmed Akif'in Safahat'ını ezberden okur hâle gelmiştir. Câmîu'l-Ezher'deki öğrencilik yıllarında yatmadan önce abdest alıp iki rekat namaz kıldıktan sonra “Ya Rabbi!.. Mehmed Akif gibi şair olayım, Cenâb Şehâbeddin gibi nâsir olayım!”¹⁶¹ diye etmiş olduğu dua, Ali Ulvi Kurucu'nun edebiyata olan ilgisinin ve sevgisinin bir göstergesidir.

Edebiyata beslediği muhabbet sayesinde Mehmed İhsan Efendi'den aruzu kolayca öğrenmiştir. Ali Ulvi Kurucu, Mehmed İhsan Efendi'nin verdiği Türk Edebiyatı dersi ve bu derste konu edindiği Fuzûlî, Bâkî, Ziya Paşa, Rûhî Bağdâdî ve Muallim Nâci gibi önemli isimlerin şiirleri ile kendini geliştirme imkânı bulmuştur.¹⁶²

Ali Ulvi Kurucu Mısır'dayken, eski Ezher Şeyhi Vekili Şih Muhammed Şakir'in oğlu, edip ve muharrir olan Üstad Mahmud Şakir'in düzenlediği üdeba

¹⁶¹ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 328.

¹⁶² Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 327-329.

toplantılarına, Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi ve İbrahim Sabri Bey hocaları ile katılmıştır. Bu toplantılar yazın ayda bir, kışın ise on beş günde bir olmak üzere Üstad Mahmud Şakir'in evinde yapılmıştır.

Toplantılara; şair Mahmud Hasan İsmail, edip ve mütefekkir Muhammed Abdülmü'min Hallâf, Muhammed Said el-Aryen, Osman Asel ve Yahya Hakkı gibi o zamanın en meşhur edip ve şairleri katılmıştır. O zamanlarda bir edebiyat delisi olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, üdeba toplantılarına 1940'tan 1946'ya kadar aralıklarla devam etmiştir.¹⁶³ Elbette bu toplantılar Ali Ulvi Kurucu'nun edebî kişiliğinin oluşmasında önemli bir rol oynamıştır.

Edebiyata olan ilgisinden dolayı divan okumak için Kahire Üniversitesi Kütüphanesi'ne kadar yürüyerek giden¹⁶⁴, edebî toplantılara katılan, edebiyat ile ilgili dersler alan Ali Ulvi Kurucu bunların neticesinde şiirler, nesirler yazmış, çeviriler yapmıştır. Mehmed Akif tarzında yazdığı şiirler sayesinde de “Akif-i Sânî” olarak anılmıştır.¹⁶⁵ Fuzûlî, Şeyh Galib, Necip Fazıl, Yahya Kemâl, Faruk Nafiz gibi yüzlerce şairden, ezbere şiirler okuyabilecek seviyeye gelmiştir.¹⁶⁶ Ali Ulvi Kurucu, her ne kadar Akif-i Sânî olarak bilinse de şiirleri okunduğunda Yahya Kemal'in üslubundan da etkilendiği dikkat çekmektedir.

Ali Ulvi Kurucu'nun hayatında şiirin, edebiyatın önemli bir yeri vardır. Gerek yazdığı nesirlerde gerekse yaptığı sohbetlerinde konuya uygun birkaç beyit veya şiiri eklemeyi ihmal etmemiştir. Örneğin “Gecelerin Gündüzü” kitabında yer alan “Fetih'ten Esen Rüzgâr” adlı yazısında Fatih Sultan Mehmet'ten bahsederken ona karşı hissettiği hürmet ve himmet duygularını şu mısralarla ifade etme gereği duymuştur:

“Ey gönlümüzün fâtihi, nur çehreli yıldız,
Ruhlarda kopan fırtınalar senden alır hız...”

¹⁶³ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-II*, s. 309,310.

¹⁶⁴ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 318.

¹⁶⁵ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından*, s. 150.

¹⁶⁶ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından*, s. 71.

Rehber sana zîra, Yüce Peygamberimizdir!..
Her bir sözü: nûrunda güneşler yanan izdir!..

Allah’a gidenler Yüce Peygamber izinde,
Her an yıkanırılar ezeli nur denizinde...

Allah’a giden yol ne ilâhî ne mukaddes,
Uğrunda şehîd olmaya can atmada herkes...

Allah’dır onun yâri, mürebbîsi, velîsi,
Andıkça bütün nûr oluyor duygusu, hissi...

Hep nûr onun îman dolu kalbindeki mihrâb,
Kandil olamaz ufkuna dünyadaki mehtâb...”¹⁶⁷

Bundan dolayıdır ki Ali Ulvi Kurucu’nun şiirle şiir gibi yaşadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

3.2.1. Şairliği

3.2.1.1. Ali Ulvi Kurucu’ya Göre Şiir ve Şair

Ali Ulvi Kurucu, şiirin kelime manası olan “duyma, hislenme, etkilenme, heyecan duyma”dan yola çıkarak duyulan şeyin duyan kişi ile derin bir ilgisinin olduğunu ifade etmektedir. Ona göre âlim ile cahilin, fazîlet sahibi ile pespâyenin, mü’min ile münkirin duyduğu ve hissettiği şeylerin aynı olma ihtimali yoktur. Bu yüzden ki Ali Ulvi Kurucu şiirin tanımını “duyguların, duyulan, hissedilen şeylerin tercüme ve terennümü” olarak yapmaktadır.¹⁶⁸

Yukarıdaki tanım, şiir için yaptığı tanımlardan bir tanesidir. Bu tanım dışında olanlar da vardır. Belli başlılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

“Şiir, fikrin histe fani olmasıdır.”¹⁶⁹

¹⁶⁷ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 203.

¹⁶⁸ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 329.

¹⁶⁹ Kurucu, *Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar*, s. 196.

“Şiir, gönüllerden fışkıran hisleri şelaleler halinde kelimelere dizerek ifadeye sunar.”¹⁷⁰

“Şiir, duygulara yerleşmiş dünya ve hayat görüşünün bir sahnesidir, fikir ve ideallerin gönülden gönüllere hitabıdır.”¹⁷¹

“Şiir, kâinat şümul bir vesile olup ruhun ifadesidir.”¹⁷²

Görüldüğü gibi Ali Ulvi Kurucu’ya göre şiirin tek bir tanımı yoktur. Rıza Tevfik’e yazdığı bir mektupta “derin fikirlere, yüksek hayallere, nazik ve kristal hislere ma’kes ve tercüman olan şiirleri”¹⁷³ sevdiğini söylemiş ve bunların şiirin son merhalesi dediği; hikemî ve felsefî şiirler olduğunu ifade etmiştir. Ali Ulvi Kurucu için gerçek şiirler, insanı Allah’a ulaştıran şiirlerdir.¹⁷⁴

Şiire birçok tanım getiren Ali Ulvi Kurucu, şiiri şiirle de ifade etmiştir. “Şiir”¹⁷⁵ başlıklı olanı bunlardan biridir:

“Şi’rin iç âlemi aydınlatan ulviyeti var,
Ebedî hisleri, ilhâm edemez topraklar!..

Şiir andırmalı, bir tâze çiçek bahçesini,
Okuyan duymalı, gülşendeki bülbül sesini!..

Böyle bir şi’ri gönülden okuyan, vecde gelir,
Dalgalandıkça coşan hisleri deryâ kesilir!..

Sanki kalbinde denizler köpürür, çalkalanır,
Mest olan gönlünü, Cennetlerin ufkunda sanır!..

Yıkanır rûhu, vîsal âteşinin nûrunda,

¹⁷⁰ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar**, s. 196.

¹⁷¹ Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar**, s. 196.

¹⁷² Kurucu, **Bir Ömürden Sayfalar- Ali Ulvi Kurucu’dan Hatıralar**, s. 197.

¹⁷³ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 46.

¹⁷⁴ Arıkan, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, s. 46,47.

¹⁷⁵ Ali Ulvi Kurucu, **Gümüş Tül**, İstanbul 1962, s. 10. Aynı şiir; Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 75’te “Gerçek Şiir” başlığıyla yer almaktadır. Ali Ulvi Kurucu, **Nurdan Sesler**, Hilal Yayınları, Ankara 1957, s. 3, 4’te aynı şiir “Şiir” başlığıyla **Gümüş Tül**, **Gümüş Tül ve Alevler** adlı kitaplarındakinden 14 mısra daha fazla olarak yer almaktadır.

Süzülür hisleri, billûr gibi menşûrunda!..

Kavuşur, aşk-ı hakîkî denilen vâdîye
Budur insanlığı mes'ud eden ulvî gâye!”

Görüldüğü üzere Ali Ulvi Kurucu, şiirin nasıl olması ve okuyana neler hissettirmesi gerektiğini şiirde kendi tarzıyla ifade etmiştir. Şiire, şaire ve okuyucuya düşen görevleri sanatlı bir şekilde dile getirmiştir.

Şiir için yaptığı tanımlardan sonra şiirde ahenk unsuru olan vezinler hakkındaki görüşlerine yer verelim. Şiirde vezne büyük önem veren Ali Ulvi Kurucu, aruz veznini İslamiyet'in Müslüman Türk'e vermiş olduğu değerli hediyelerden biri olarak görmektedir. Türkler şiirlerinde millî, manevî his ve heyecanlarını yıllar boyunca aruz vezniyle yansıttıkları fikrini savunan Ali Ulvi Kurucu, buna en güzel örnek olarak İstiklâl Marşı'nı görmektedir. Birçok şiir arasından İstiklâl Marşı'nın Türk'ün marşı olarak kabul edilmesinde, aruz vezniyle yazılmış olmasının önemli bir rol oynadığına dikkat çekmektedir.

Aruz hayranlığının Mehmed Akif ile başladığını söyleyen Ali Ulvi Kurucu, devamında Divan edebiyatı, Tanzimat, Servet-i Fünûn, Fecr-i Âti ve Milli Edebiyat akımlarının aruzla yazan şairlerini sevdiğini ve şiirlerini okumakla kalmayıp ezberlediğini dile getirmektedir. Ali Ulvi Kurucu küçüklüğünden beri hissettiği ahenk özlemini aruz ile tatmin etmiştir.¹⁷⁶

Ali Ulvi Kurucu sadece aruzla yazılmış şiirleri değil hece vezni ve serbest tarzda yazılmış şiirleri de okuyup takip etmiştir. Hece vezninin rehberi olarak Yunus Emre'yi görmektedir. Halk edebiyatımızda Yunus Emre gibi sevilen, değerli şairlerimizin olduğunu ifade etmektedir. Halk şairleri dışında hece vezninde üstad olarak gördüğü kişiler vardır. Bunları, şu şekilde sıralamak mümkündür: Rıza Tevfik, Faruk Nâfiz, Orhan Şâik Gökyay, Ârif Nihat Asya, Sezai Karakoç, Beşir Ayvazoğlu, Yavuz Bülend Bakiler, Bahaddin Karakoç ve Necib Fâzıl Kısakürek.¹⁷⁷

¹⁷⁶ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 332.

¹⁷⁷ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 342.

Ali Ulvi Kurucu, vezinsiz ve kafiyesiz ele alınan şiirlerin lâfzen olmasa da ruhen ve manen şiir olduğu kanaatindedir. Çünkü bu tarz şiirler de vezinli ve kafiyeleli şiirlerde olduğu gibi ruhun aşk ve heyecanını taşımakta ve okuyuculara hissettirmektedir. Ali Ulvi Kurucu, serbest tarzda yazılan şiirlerin şuur, heyecan ve duygu gibi unsurları barındırdığı sürece şiir olabildiklerini ifade etmektedir. Sezai Karakoç, İsmet Özel, Beşir Ayvazoğlu, M. Âkif İnan, Erdem Beyazıt, Safa Kaplan, Vahap Akbaş, N. Yıldırım Gençosmanoğlu, Ebubekir Eroğlu, Ömer Hatiboğlu, Feyzi Halıcı gibi isimlerin bu tarzdaki şiirlerini okumuş ve genç şairlerin de şiirlerini takip etmeyi ihmal etmemiştir.¹⁷⁸

Ali Ulvi Kurucu'ya göre şairin gerçek bir şair olabilmesi için ilk olarak Türk Edebiyatı'nın edebî akımlarına aşina olması gerekmektedir. Şair, birçok şiir ezberleyerek, hangi konuyla ilgili şiir yazmak isterse onunla ilgili ezberindeki şiirleri hatırlayıp bu sayede edebî çağrışımların oluşmasını sağlamalıdır. Bunun dışında şair; sağlam bir dinî, manevî terbiyeye ve kültüre sahip olmalıdır.

Edebiyat, ifade sanatı olduğundan dolayı Ali Ulvi Kurucu, şairin dile ve dilin kurallarına tam anlamıyla hâkim olması gerektiğini savunmaktadır. Arapça ve Farsça ile zenginleşmiş dilimiz sayesinde şair, bu dilleri de biliyor olma özelliği kazanmaktadır. Bundan dolayıdır ki şair sürekli lügatlere başvurmalıdır. Çünkü şiir okuyan birinin bir divanı tam anlamıyla idrak edip yorumlayabilmesi için sözlüğü elden bırakmaması gerekmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, şairin topluma kayıtsız kalmaması, toplumu anlaması gerektiği kanaatindedir. Bir şair yaşadığı toplumun örf ve âdetlerini bilmelidir. Gerek bireylerin gerekse toplumun duygu ve düşüncelerine, inançlarına, sevinç ve hüznlerine karşı şair ilgili olmalı, bunlardan habersiz kalmamalıdır. Ayrıca Ali Ulvi Kurucu'ya göre iyi bir şair kendi tarihini iyi bilmeli, doğru ve tarafsız bir şekilde tarihi irdelemelidir. Mensup olduğu milletin tarih boyunca yaşamış olduğu hüznün ve neşeleri hissedip kendisi de yaşamalıdır.

Şair, kendi milletin gelenek ve göreneklerini, tarihini bildiği gibi dış dünyayı da takip etmelidir. Ali Ulvi Kurucu, şairin dünyada meydana gelen bütün

¹⁷⁸ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 344.

fikrî ve felsefî akımların tenkidini yapabilecek donanıma sahip olması gerektiğini söylemektedir.

Şairde bulunması gereken bütün bu saydığımız özelliklerin yanında Ali Ulvi Kurucu, doğuştan gelen bir yeteneğin, yatkınlığın da olması gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu tarz kişilerin edîb, şair olmayı içlerinde aşk ve heyecanla hissettiklerini söylemektedir. Bu nedenle ancak onlar şairdir. Ali Ulvi Kurucu'ya göre içten gelen bu kabiliyet, bu hissiyat yoksa edebiyat ve şiir hocası olunabilir ancak şair olunamaz. Örnek olarak da bir memlekette edebiyat hocalarının şairlerden daha fazla olmasını göstermektedir.¹⁷⁹ Ali Ulvi Kurucu üslup konusunda ise ilgi ve yeteneğin, yetiştirme tarzının, yaşadığı çevrenin, maneviyatın, fikir ve hislerin, icra ettiği mesleğin şairin üslubunda etkili olduğunu söylemektedir. Bir de şairin taklitlerle, deneme ve arayışlarla girdiği şiir yolunda kendi üslubunu bularak yola devam ettiği kanaatinde dir.¹⁸⁰

Ali Ulvi Kurucu, şiiri şiirle ifade ettiği gibi şairi de yazmış olduğu şiirle ifade etmiştir. “Şâir”¹⁸¹ başlıklı şiirin bir kısmı şöyledir:

“Ezeli vuslâtın aşkıyle yanan şâirler,
Başka bir varlığı hayretle temâşâ eyler!..

Yüce âlemlere bir anda uçar, yerlerden,
Önü (Hüsrân), sonu (Hicrân) olan âlemlerden!..

Kaydeder, nurlu ufuklarda geçen, her demini,
Bu şiirler, siler ancak beşerin mâtemini!..

Sanki ilhâmı şakır, bülbül ötermişçesine,
Bahtiyardır o gönül, vuslata ermişçesine!..

Her geçen sâati, mâbedde ibâdet gibidir,

¹⁷⁹ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 345-347.

¹⁸⁰ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 332.

¹⁸¹ Kurucu, *Gümüş Tül*, s. 11. Aynı şiir; Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s. 76'da “Gerçek Şâir” başlığıyla yer almaktadır. Ali Ulvi Kurucu, *Nurdan Sesler*, s. 5, 6'da aynı şiir “Şair” başlığıyla *Gümüş Tül*, *Gümüş Tül ve Alevler* adlı kitaplarındakinden 12 mısra daha fazla olarak yer almaktadır.

Ebediyetlere daldıkça coşar, vecde gelir!..”

...

Ali Ulvi Kurucu bu beyitlerde şairin hislerini, şiirle okuyucuda bırakacağı etkiyi ve şiir yazmadaki ilk merhaleyi dile getirmiştir. Şiirin devamında ise şairin yazması gereken mevzulara, yazdığı şiirle toplumda oluşmasını sağlayabileceği olaylara dikkat çekerek şair sayesinde şiirin gücüne işaret etmiştir. Şiiri kötü emeller için kullananları da kınamıştır.

Genel itibarıyla Ali Ulvi Kurucu, şiirin maneviyatı yüksek olanını, ifade edileni okuyucuya hissettireni sevmiştir. Şiirdeki ahenge büyük önem vererek özellikle aruz vezni ile yazılan şiirleri okumuş ve bu vezinle şiirler yazmıştır. Şairin kültür sevisinin yüksek olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Ancak Ali Ulvi Kurucu, şairlik için kendini geliştirmişliğin yanında doğuştan gelen bir yeteneğin de olması gerektiği kanaatindedir.

3. 2.1.2. İlk Şiir Denemesi

Ali Ulvi Kurucu'nun ilk şiir denemesine 11 Nisan 1947 tarihinde Rıza Tevfik'e yazmış olduğu mektuptan ulaşılmaktadır. Bu mektup, Prof. Dr. Abdullah Uçman'a Rıza Tevfik'in ailesi tarafından verilmiş terekeden çıkmıştır. Prof. Dr. Abdullah Uçman'ın Kaşgar Dergisi'nin Mayıs-Haziran 2002'de çıkmış sayısında yayımlanmış “Ali Ulvi Kurucu'dan Rıza Tevfik'e Yazılmış Bir Mektup” adlı yazısında mektubun tamamı yer almaktadır.¹⁸²

İlk şiir denemesi olarak gördüğü şiirini, şiir sadece düşünceden mi ibarettir yoksa bunda ilhamın da etkisi var mıdır, sorusuna cevap bulmak amacıyla kaleme almıştır. Bir gün Mısır'da Nil kenarındaki bir bahçede radyodan sabâ makamından nây dinlerken nâyın hissettirdiklerini yazarak bu sorunun cevabını bulabileceğini düşünmüştür. Daha şiirin planını zihninde oluştururken iradesi dışında birçok manzara ve hislerin hayalinde meydana geldiğini söylemektedir. Ancak Ali Ulvi Kurucu şiirde, bu hissettiklerinin milyonda birini bile yansıtamadığını ifade

¹⁸² Arıkan, Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından, s. 43-52.

etmektedir. Yazdığı bu şiiri beğenmediğini, daha güzel yazmak istediğini söylemiştir.

Ali Ulvi Kurucu'nun 27 yaşındayken Rıza Tevfik'e yolladığı mektupta yer alan ancak şiir kitaplarında bulunmayan "Nây ile Hasbihâl" adlı şiir denemesi şöyledir:

"Ey nây-ı sihir-kâr ve ey güfte-i lâhut!

Ey nağme-i nâlende ve ey beste-i Dâvud!

Sen vecd ile peygamber-i zî-şânın elinde

Sızlar iken inlerdi semâlarla zemîn de...

Giryân idi kuşlar, ulu dağlar da yanardı,

Feryâdına ma'kes olarak bağı kanardı...

Rabbin sana i'câzlar in'âm buyurmuş;

Elhân-ı ciğer-sûzunu edvâra duyurmuş.

Lâkin neye nevhandaki yaşlar mütezâyid?!

Sînende alevler saçan aşkın kime aid?!

Mâtem-zede bülbül gibi sen dem çekiyorken

Hicrân-zede bir göz bana ağlar sanırım ben...

Eyyâm-ı sabâvetteki ma'sûm ve muattar

Hisler gibi, âheng-i hazînin beni okşar...

Mâlimi perrân görürüm tîz u peşinde,

Lâmımı çağlar bulurum dertli sesinde...

Târih-i hayâtım okunur gamlı perîşân:

Bir köhne şebâb teş-i hicrân ile giryân!..

Şehbâl açan âheng-i lâtifin dudağında:

Rengin ve kristal nagamâtın kucağında

Gel yüксеlelim biz bu zemînden, bu cihândan,

Fâniliği temsîl eden âlâm u figandan...

Mehtâb ile yıldızlara mihmân olalım biz,

Tâ âlem-i lâhûtda bir “gül” bulalım biz;

Bir gül ki: Zeminiyle, semâsiyle behiştî,

Fâk u sabâsiyle, ziyâsiyle behiştî...

Sâhilleri tâvus tûyü rengine yeşillik,

Sathında ibâdet eder ervâh u melâik...

Sâkinleri güllerle perîler, çiçekler,

Şâirleri bülbül ile zerrîn kelekler...

Artık bu halâik bize hayretle bakarken:

Kürdî vü Hüsîni ile cûş etmelisin sen:

Berk uralı elhânının envâr-ı beyânı,

Arz etmeli Leylâsına sevdâ-yı nihânı;

Ğaşy olmalı hep zerre-i hilkat bu sihirden,

Mest ettiğı esnâda bütün âlemi şîven

İlhâm-ı Nevâ-kâr ile hissen dolayım ben,

Nağmendeki te'sîr ile şâir olayım ben..."¹⁸³

Ali Ulvi Kurucu bu şiirini beğenmese de Rıza Tevfik'e yollayarak şiirin olumlu ve olumsuz yönlerini belirtmesini istemiştir. Özellikle aruz veznini iyi kullanmış mı, kendine has bir üslup oluşturabilmiş mi, şiir yazma kabiliyeti var mı gibi soruların cevabını merak etmekte ve bu merakının giderilmesini Rıza Tevfik'ten beklemektedir. Ali Ulvi Kurucu, mektuba bu şiirin ilk şiir denemesi olduğunu da ekleyerek kusurlarının affedilmesini istemiştir.¹⁸⁴

Rıza Tevfik'in Ali Ulvi Kurucu'nun şiirlerini beğendiği bilgisine Beşir Ayvazoğlu'nun "Ahıbbâ-yı Kîram'dan Ali Ulvi Kurucu" adlı yazısından ulaşılmaktadır. Rıza Tevfik, Ali Ulvi Kurucu'nun şiirlerinde aruzu kusursuz kullandığı ve şiir kabiliyetinin olduğu fikrendedir. Ayrıca Türkiye'den uzakta olmasına rağmen sade bir Türkçe ile yazabilmesine hayret ettiğini dile getirmiştir.¹⁸⁵

3.2.1.3. Şiirlerinin Tematik Yapısı

3.2.1.3.1. Dinî Konular

3.2.1.3.1.1. Allah Sevgisi

Ali Ulvi Kurucu'nun hemen hemen bütün şiirlerinde Allah sevgisini sezmek mümkündür. Ancak bazı şiirlerinde bu konu ön plana çıkmaktadır. "Müstesnâ Bir Rü'yâ" adlı şiirinde bir yandan hayalindeki cenneti, Allah'ın yaratmış olduğu güzellikleri anlatırken bir yandan da Allah'a olan sevgisini, bunlardan yola çıkarak, dile getirmektedir:

...

"Sivâdan kalbini pâk et! Gönül mir'ât-ı Rahmandır"

"Safâdan sîneni çâk et! Gönül mir'ât-ı Rahmandır."

¹⁸³ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından*, s. 51, 52.

¹⁸⁴ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından*, s. 50.

¹⁸⁵ Arıkan, *Ali Ulvi Kurucu'nun Ardından*, s. 73.

“Bu âlem nüshâ-i Suğra, nedir bil nüsha-i kübrâ”

“Çekilmiş turra-i ğarrâ, gönül mir’ât-ı Rahmandır”

“Sürersen mâsivallâhı, bulursun Hakkı billâhı”

“Taleb kıl, vechi lillâhı, gönül mir’ât-ı Rahmandır”¹⁸⁶

...

Şair, Allah’ın aynası olarak gördüğü gönlün, Allah dışında her şeyden temizlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Gönül, keyif ve sefa gibi heveslerden arındırılmalıdır. Küçük bir nüshadan ibaret olan dünya karşısında insanın büyük nüshanın ne olduğunu düşünmesini isteyen Ali Ulvi Kurucu, parlak mühürlü, büyük nüshanın sadece Allah’ın yer aldığı gönül olabileceğine işaret ederek Allah sevgisini dile getirmektedir. Allah’ın bir gönülde yer alabilmesi için ondan gayrı olan her şeyin gönülde çıkarılıp atılmasına ve sadece Allah’ın istenmesine işaret etmiş ve böylelikle Allah sevgisinin yüceliğini ifade etmiştir.

Ali Ulvi Kurucu, “Aşk Âteşi” başlıklı şiirinde Allah aşkını konu edinmiştir. Bu aşk ateşinin nelere vesile olduğuna değinmiştir:

“Aşk âteşinin, rûhu yakan cezbese vardır,

Haşmetli temâşâsına gökler bile dardır!..

Aşkın o alev bestesi, bir tutsa cihânı,

Bir anda yakar maddeyi rûhun heyecânı!..

...

Sevmek; ezeli vuslata bir merhale, ammâ;

Yanmakla bütün hallolur ancak bu muammâ!..”¹⁸⁷

Şair, aşk ateşi olarak ifade ettiği Allah sevgisinin ruhu yakan bir yönünün olduğunu söyleyerek, görkemli hâlini izleyebilmek için göklerin bile dar geldiğini ifade etmektedir. Ali Ulvi Kurucu’ya göre aşkın ateşi dünyada hissedilirse, ruhun heyecanı maddi olan her şeyi bir anda yakabilir. Sevginin Allah’a ulaşmada bir aşama olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, bunun tek başına yetmediğini

¹⁸⁶ Ali Ulvi Kurucu, “Müstesna Bir Rü’yâ”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 10, Şubat 1952, s.21.

¹⁸⁷ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 82.

düşünmektedir. Bu muammanın kesin çözümünü, aşk ateşi ile yani Allah aşkı ile yanmakta bulmaktadır.

Ali Ulvi Kurucu, “Mevlâm Sana” adlı şiirinde Allah’a olan sevgisini ona kavuşma arzusuyla ifade etmiştir:

“Mevlâm sana ersem diye,
Aşka düşen pervâneyim.
Cemâlini görsem diye,
Aşka düşen pervâneyim.

Gözyaşlarım durmaz taşar,
Seller gibi çağlar coşar,
Vuslat ümîdiyle yaşar,
Aşka düşen pervâneyim.”¹⁸⁸

...

O, şiirinde kendisini, yanacağını bile bile ateşin etrafında dolanan pervaneye yani küçük kelebeğe benzeterek Allah’a olan sevgisini ifade etmiştir. “Aşka düşen pervaneyim” den kastetmek istediği şey, Allah aşkının ateşi ile yanmış olduğudur. Bu yanıştaki amacı da Allah’a ulaşma ve cemâlini görmedir. Gözyaşlarının durmadan akması ve aktıkça çoğalması da Allah’a kavuşmanın ümidine, bu uğurda aşk ateşiyle yanmaya vesiledir.

Ali Ulvi Kurucu, “Aşk Bağına” adlı şiirinde Allah sevgisinin insan hayatındaki olumlu etkilerine değinmiş ve bu sevgiden mahrum olanların ise hayatlarındaki olumsuzlukları ifade etmiştir:

...
“Gönülünü Hak’ka bağlasan,
İçini aşkla dağlasan,
Sular gibi hep çağlasan,
Canlar sana cânan olur.

¹⁸⁸ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 160. Ali Ulvi Kurucu’nun bu şiiri, Ali Kemal Belviranlı tarafından “uşşak” makamında bestelenmiştir.

...
Mevlâsına kul olmayan,
Deryây-ı zikre dalmayan,
Dîvâna geldiği zaman,
Mâmûresi vîran olur.”¹⁸⁹

Şiirde, gönlünde Allah aşkı yer alanların ve bu aşkı her an yaşayan ve yaşatanların bu sayede etraflarında her zaman dostların olacağına dikkat çekmiştir. Kalbi Allah aşkı ile atanlar, hiçbir zaman yalnız kalmazlar. Ancak gönlünde Allah sevgisine yer vermeyen, kulluk görevlerini yerine getirmeyenler Allah’ın huzuruna çıktıkları vakit darmadağın olurlar. Şair, şiirinde bu tarz kıyaslamaları yaparak Allah sevgisinin önemine işaret etmiştir.

Ali Ulvi Kurucu, “Âşık-ı Yezdan” adlı şiirinde de Allah sevgisine yer vermiştir:

“Âşık-ı Yezdan,
Zikreder dâim.
Tâlib-i irfan,
Zikreder dâim.

Ağlayan gözler,
Mevlâyı özler,
Hikmetli sözler,
Zikreder dâim.”¹⁹⁰

Ali Ulvi Kurucu, mevlaya âşık olanın, ilim ve irfana talip olanın her zaman Allah’ı zikrettiğini dile getirmektedir. Yukarıda adı geçen şiirlerinde olduğu gibi bu şiirde de Allah sevgisi ve ona kavuşma isteği yer almaktadır. Ağlayan gözlerin mevlayı özlediğini söyleyerek, vuslat arzusuna dikkat çekmektedir. Vuslatı bekleyiş, hikmetli sözler ve zikirlerle devam etmektedir. Bu da Allah sevgisinin gönülde artmasına vesile olmaktadır.

¹⁸⁹ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 161. Ali Ulvi Kurucu’nun bu şiiri, Ali Kemal Belviranlı tarafından “uşşak” makamında bestelenmiştir.

¹⁹⁰ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 162. Ali Ulvi Kurucu’nun bu şiiri, T. Karagöz tarafından “sabâhî” makamında bestelenmiştir.

3.2.1.3.1.2. Peygamber Sevgisi

Ali Ulvi Kurucu, şiirlerinde Hz. Muhammed’e olan sevgisini konu edinmiştir. “Peygamber aşığı” olarak bilinen Ali Ulvi Kurucu’nun Peygamber sevgisi, aldığı eğitim ve yetiştirilme tarzından kaynaklandığı gibi, bu hususta uzun yıllar Medine’de yaşamış olması da etkilidir.

Şair, “Levlâke Yâ Muhammed” adlı şiirinde Hz. Muhammed’e olan sevgisini, onun yokluğuyla olabilecekleri sıralayarak dile getirmektedir:

“Aşkınla bir bahârı temsil eder hayâlim,
Korkunç olurdu hülyâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

...

Her yer tutuşdu, yandı, dağlar bütün kül oldu,
Hep gözyaşıydı deryâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

...

Gün görmeden baharlar, sislerle örtülürdü,
Zindan olurdu Dünyâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

...

Sâyende erdi insan tevhîde, yoksa putlar,
Mâ’bûd olurdu hâşâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

...

Doğmazdı kalbe iman, inmezdi Arza Kur’an,
Meçhûl olurdu esmâ, **Levlâke yâ Muhammed!”¹⁹¹**

...

Ali Ulvi Kurucu, peygamber aşkı sayesinde hayallerinin bile bir baharı andırdığını dile getirmektedir. Ancak Hz. Muhammed olmasaydı, hayallerinin korkunç olacağını belirtmektedir. Aynı sebepten dolayı her yer yanar, dağlar küle döner, denizler gözyaşı ile dolardı. Baharlar baharlığını anlamadan sislere bürünür, dünya zindana dönerdi.

¹⁹¹ Ali Ulvi Kurucu, “Levlâke Yâ Muhammed”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 8, Aralık 1951, s. 12. Ali Ulvi Kurucu’nun bu şiiri Sâdeddin Kaynak tarafından “rast” makamında bestelenmiştir.

Hız. Muhammed sayesinde insanlar Allah'ın birliğine inanmış ve ona ortak koşmamışken, onun yokluğunu düşününce Ali Ulvi Kurucu, insanların putlara tapmakta olacaklarını dile getirmektedir. Kalpteki iman, Kur'anın varlığı, Allah'ın isimlerinin bilinirliği hep onun varlığına bağlığıdır. Hız. Muhammed dünyaya gelmemiş olsaydı, bunlar da olmazdı diyen Ali Ulvi Kurucu, Peygamber sevgisini bu şekilde ifade etmiştir.

Şair, “Habîb-i Kibriyâ” adlı şiirinde Hız. Muhammed'i överek sevgisini dile getirmiştir:

“Habîb-i Kibriyâ, bâb-ı recâsın Yâ Rasûlâllah,
Muhammed Mustafâ, hayrulverâsın Yâ Rasûlâllah!..

Tecellây-ı Cemâlınden Elest'in bezmi şâd oldu,
Dil-i mecrûh-u uşşâka şifâsın Yâ Rasûlâllah!..

İlâhî bir güneşsin, nûruna pervânedir âlem,
Yakan uşşâkı ol muhrık sadâsın Yâ Rasûlâllah!..

Nebîler Rûz-ı Mahşerde, şefâat bekliyor senden,
Gönül şehrinde her medhe sezâsın Yâ Rasûlâllah!..”¹⁹²

Ali Ulvi Kurucu şiirde peygamber sevgisini; onu överek, özelliklerini sıralıyarak ifade etmektedir. Şiir, Hız. Muhammed'e hitaben; Allah'ın en büyük sevgilisi, ümit kapısı, âlemin hayırlısı gibi sıfatlarla başlamakta ve bu tarzda devam etmektedir. Bezm-i eleste yani kulların Allah'a söz verdiği zamanda, Hız. Muhammed'in güzelliğinin yansımasıyla o muhabbet meclisinin mutlu olduğunu söyleyen şair, gönlü yaralı âşıkların şifası olarak da Hız. Muhammed'i görmektedir. Onu ilahî bir güneşe benzeterek, nuru için tüm insanların pervaneye yani yanmayı göze alarak ateşin etrafında dolanan küçük kelebeğe döndüğünü ifade etmektedir. Ali Ulvi Kurucu, Hız. Muhammed'i âşıkları yakan yanık bir sese benzeterek, peygamberlerin bile mahşer gününde ondan şefâat beklediğini söylemektedir.

¹⁹² Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 151. Ali Ulvi Kurucu'nun bu şiiri, Ali Kemal Belviranlı tarafından “uşşak” makamında bestelenmiştir.

Övgülerle sevgisini dile getiren şair, şiiri Hz. Muhammed'in gönüllerde her övgüye layık olduğunu ifade ederek sonlandırmıştır.

Ali Ulvi Kurucu “Derdimendim” adlı şiirinde, sevgisini ifade ettiği Hz. Muhammed’ten yardım dilemektedir:

“Derdimendim yâ Rasûlâllah, devâ ol derdime,
Destigîr ol, yâ Habîballah, bu âsî mücrime!..
Sen şefâat kânı varken, yalvarâyım ben kime?..
“Ben, Rasûl-i Kibriyânın, bülbül-ü nâlânıyım,”
“Mücrimim gerçi, cemâl-i Mustafâ hayranıyım!..”

Bûy-ı valsındır, muattar eyleyen sünbülleri,
Nur cemâlinden eserdir, bâğ-ı aşkın gülleri,
Gül cemâlindir Habîbim, mesteden bülbülleri,
“Ben, Rasûl-i Kibriyânın, bülbül-ü nâlânıyım,”
“Mücrimim gerçi, cemâl-i Mustafâ hayranıyım!..”¹⁹³

...

Şair, bu şiirinde dertli, tasalı olduğunu söyleyerek Hz. Muhammed’ten derdi için derman dilemekte ve her ne kadar asi bir suçlu olsa da kendisine arka çıkmasını, yardımcı olmasını istemektedir. Suçlu olsa da peygamberin cemâlinin hayranı olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, kendisini onun için ağlayan, inleyen bülbüle benzetmektedir.

Ona göre sünbüller kokularını, Hz. Muhammed’ten alır. Aşk bağındaki güller de onun nur yüzünden kaynaklanmaktadır. Bülbülleri mest eden ise yine Hz. Muhammed’in gül yüzüdür. Bu yüzdendir ki o, Hz. Muhammed’in yüzünün hayranı, ağlayan bülbüldür.

¹⁹³ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 154. Ali Ulvi Kurucu’nun bu şiiri, Ali Kemal Belviranlı tarafından birinci dörtlük “uşşak”, ikincisi “sabâhî”, üçüncüsü “hicaz” ve dördüncüsü de “hüsynî-kürdî” makamında bestelenmiştir.

Ali Ulvi Kurucu, “Rûhum Sana...” adlı şiirinde de diğer şiirlerinde olduğu gibi peygamber sevgisini konu edinmiş ve onu övmüştür:

“Rûhum sana âşık, sana hayrandır EFENDİM,
Bir ben değil âlem sana kurbandır EFENDİM.

...

Aşkınla buhurdan gibi tutmekde bu kalbim,
Sensiz bana cennet bile hicrandır EFENDİM.”¹⁹⁴

Ruhunun Hz. Muhammed’e âşık ve hayran olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, bir tek kendisinin değil bütün âlemin ona kurban olduğunu ifade etmektedir. Kalbini buhurdana yani içinde tütsü yakılan kaba benzeterek, kalbinin Hz. Muhammed’in aşkı ile içinde tütsü yakılmış buhurdan gibi tüttüğünü dile getirmiştir. Ali Ulvi Kurucu, Hz. Muhammed’in olmadığı cennetin bile bir hicran yeri, ayrılık yeri olduğunu ifade ederek peygamber sevgisini, şiirin her kelimesinde okuyucuya hissettirmektedir.

3.2.1.3.1.3. Cihad

Ali Ulvi Kurucu, İslamiyete ve onun yayılmasına verdiği önemi şiirlerinde konu edinmiştir. Cihadın ehemmiyetine dikkat çekmiş ve bu hususta yapılması gerekenleri şiirlerinde yer yer sıralamıştır.

Onun, “Din Çağlayanı” adlı şiirinde cihad teması yer almaktadır:

...

“Ferd, zümreyi temsîl edecek hâle gelince,
Dâvâyâ fedâ olmayı, din borcu bilince,

Her Müslümanın, böyle geliştikçe şuûru,
Dünyâlara tekrar yayacak, dindeki nûru!..”¹⁹⁵

¹⁹⁴ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 156. Ali Ulvi Kurucu’nun bu şiiri, Ali Kemal Belviranlı tarafından “uşşak” makamında bestelenmiştir.

¹⁹⁵ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 65.

Şiirin genelinde hissedilen cihad ruhu, yukarıdaki mısralarında da sezilmektedir. Ali Ulvi Kurucu'ya göre dindeki nuru dünyaya yayabilecek kişiler; bir topluluğu temsil edebilecek özelliklere sahip olmalı ve din davası için feda olmayı, din borcu bilmelidir. Ali Ulvi Kurucu, her Müslüman bu şekilde düşünür ve kendini bu yönde geliştirirse dinin dünyaya yayılabileceğine inanmaktadır.

Ali Ulvi Kurucu, “Marşımız” adlı şiirinde İslamiyetin, imanın önemine değinerek cihad konusunu ele almıştır:

“Bize mefkûredir îmanlı savaşıldaki hız,
Gâye uğrunda şehîd olmaya çağlar kanımız,
En büyük şevkile Allâh’a adanmış canımız,
Biz; bu dâvânın ezelden beridir kurbanıyız,
Müslüman düşmanı her zihniyetin düşmanıyız!..

Bu yol ihlâs ile Allâh’a ibâdet yoludur,
Gâye uğrunda, ferâgatle şehâdet yoludur,
Ehl-i îmânı, berâberliğe dâvet yoludur,
Biz; bu ulvî yolun Allâh’a adanmış kanıyız,
Müslüman düşmanı her zihniyetin düşmanıyız!..”¹⁹⁶

...

Müslümana düşman olan herkesi, düşman bildiğini söyleyen Ali Ulvi Kurucu, cihad davasının eskiden beri kurbanı olduğunu dile getirmekte ve bunu şiirde nakarat olarak kullanmaktadır. O; cihadlarda, imanlı savaşlarda hızlı olmanın gayeleri olduğunu söyleyerek bu amaçla şehid olmak için kanlarının bile coştüğünü dile getirmektedir. Canlarını Allâh için en büyük istekle vermeye hazır olduklarına da dikkat çekmektedir.

Cihad yolunun Allah’a ibâdetle yürekten bağlı, temiz ve saf bir yol olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu cihadı; tüm haklardan vazgeçerek bu amaç uğruna çıkılmış bir şehâdet yolu olarak görmektedir. Cihad, iman sahibi tüm Müslümanların birliğini

¹⁹⁶ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 66.

ve beraberliğini sağlamakta ve Müslümanları buna davet etmektedir. O, bu yolun yüce bir yol olduğunu söyleyerek, bu uğurda Allah için can vereceklerini belirtmiştir.

Ali Ulvi Kurucu, “Yâ Rab” şiirinde cihad konusuna yer vermiş ve bu uğurda yapılması gerekenler için nasihatlerde bulunmuştur:

...

“İslâm İli, baştanbaşa hep, azmile dolsun,
Kur’an, o geniş ülkenin âvizesi olsun,
Her zerrede artık, şu CİHAD MARŞI duyulsun:
Kur’anla yaşat bizleri, aşkınla uyandır;
Te’yîdine mazhar kılacak cehde inandır!...”¹⁹⁷

...

İslam illerinin cihad hususunda baştanbaşa kararlı, niyetli olmalarını dileyen Ali Ulvi Kurucu, Kur’an’ın da bu ülkeyi aydınlatan bir avizesi olmasını istemektedir. Ancak bunu, ülkede cihad fikri hâkim olduktan sonra istemektedir. En küçük zerrelere bile cihad marşının duyulmasını Allah’tan niyaz eden şair, Müslümanların Kur’an’la yaşamasını ve Allah aşkı ile uyanmasını dilemektedir. Bunun nihayetinde de Allah’ın kuvvetlendireceği, destekleyeceği savaşlara yani cihadlara inandırılmalarını yine Allah’tan istemektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “Kudsî Çile” adlı şiirinde cihadın gerekliliği ve nedenleri üzerinde durmuştur:

...

“İslâmda cihâd rûhunu îmanla yaşatmak,
Gür hamlelerin vecdini ilhamlara katmak,
İslâm; bugün îmanlı nesilden bunu ister,
İmânının ey Müslüman îcâbını göster!..

¹⁹⁷ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 68.

Her ânı, bu kudsî çilenin derde devâdır,

Bin türlü cefâ, gâyenin uğrunda fedâdır!..”¹⁹⁸

...

Şair, islamda cihad anlayışının iman ile yaşatılmasına dikkat çekmiştir. Bu uğurda atılan her coşkun adımın hayranlığını, ilahi aşk ile kendilerinden geçişlerini ilhamlarına katmalarının da cihad anlayışı için gerekli olduğunun kanısındadır. İslamiyetin de imanlı nesillerden bunu istediğini söyleyen Ali Ulvi Kurucu, Müslümanlara hitaben imanın gerektirdiği şeylere uymalarını dile getirmektedir. “Kudsî çile” olarak ifade ettiği cihad anlayışının her derdin dermanı olduğunu belirtmektedir. O, bu yolda çekilen bin türlü zorluk olsa da cihad için değdiğini düşünmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “Yeter Sürünmeler Artık” adlı şiirinde cihad anlayışının insanlar tarafından önemsenmemesinden yakınmaktadır:

“Cihâna heybeti hâkim, KİTÂBIMIZ varken,
Her âyetinde, Hudâ’nın hitâbı çağlarken,

HİTÂB-I İZZET’e isyanla mahvolup gitdik;
Uzun zaman, o mukaddes cihâdı terk etdik...

Cihâdı emrediyorken her âyetiyle bize,
Bütün ışık tutuyor nur sesiyle gâyemize!..”¹⁹⁹

...

Müslümanların dünyaya hâkim olan kitapları yani Kur’an’ları varken ve her ayeti Allah’ın sözleriyken bu şerefli, izzetli hitaba isyan ederek mahf olup gitmek Ali Ulvi Kurucu’yu üzmemektedir. Uzun zamandan beri cihad anlayışının terk edilmiş olmasına anlam verememektedir. Kur’an’ın her ayeti cihadı emredip bu amaç için insanlara yol gösteriyorken Müslümanların buna kayıtsız kalmaları, onu hayrete düşürmüştür.

¹⁹⁸ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 31.

¹⁹⁹ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 33.

Ali Ulvi Kurucu, “Bu Millet” adlı şiirinde Türk milletinin Osmanlı tarihinden bahsederek, cihad anlayışının imanlı nesillerde meydana gelmesi için nasihatlerde bulunmuştur:

...

“İslâmda cihâd aşkını rûhunda yaşat da,
Dâvânın âsîl vecdini ilhamlara kat da,

Yurdun taşı toprakları yekpâre kesilsin,
İmanlı nesil, millete rehberliği bilsin!..”²⁰⁰

...

Şair, iman gençliğinden, islamdaki cihad aşkının ruhlarında yaşatmalarını istemektedir. Cihad davasının asil ulviyetini, vecd halini ilhamlarına katmalarını ve bu şekilde cihad aşkını kalplerinde yaşatmalarını dilemektedir. Bunu başaran imanlı neslin sayesinde yurdun tek parça haline geleceğine, cihad anlayışının yurdu saracağına inanan Ali Ulvi Kurucu, bu neslin millete rehber olmasını istemektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “Cihad Rûhu” adlı şiirinde cihad anlayışının uzun zamandan sonra tekrar Müslümanların gönlünde ve zihninde yer almasını konu edinmiştir:

...

“Uyanış fecrinin aydınlığıdır yurda inen,
Yılların yığdığı kâbusdur ufuklardan silinen!..

Bin felâketle geçen günlere rağmen, hâlâ;
Müslümânın doludur gönlü , cihad rûhuyla!..

Bugün îmanlı nesil, öyle cihâd âşığı ki,
Nice yıl, mislini kaydetmedi târih, belki!..”²⁰¹

...

²⁰⁰ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 35.

²⁰¹ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 40.

Şair, cihad anlayışının gönüllerde tekrar yer almasından dolayı yurdun aydınlandığını ve bu aydınlık sayesinde yıllardır kâbuslara sebep olan karanlığın silindiğini, yok olduğunu dile getirmektedir. Kötü günler yaşamasına rağmen, Müslümanların gönlünde yine cihad ruhunun yer aldığına dikkat çekmektedir. Ali Ulvi Kurucu'ya göre; imanlı neslin gönlündeki cihad aşkı öyle büyüktür ki benzerini tarih bile kaydedememiş olabilir.

Ali Ulvi Kurucu, “Cihad Önderi” adlı şiirinde cihad ruhunu Kur'an'da bulan ve cihad için Hz. Muhammed'i önder kabul eden Türk milletinin cihad aşkını ele almış ve bu aşkın nelere vesile olduğunu sıralamıştır:

...
“İslâmda cihad, gâyede bayraklaşıyorken,
İman seli hep sedleri yıkmış taşıyorken,
Türk Milleti, milletlere hükmetmeyi bildi,
Her çevrede putlaştırılan bâtili sildi!..”²⁰²

...

Şair, İslamda cihad anlayışının bir amaç haline geldiğini ve bu sayede imanın seller gibi bütün engelleri yıkarak taşmakta olduğunu dile getirmiştir. Ali Ulvi Kurucu'ya göre Türk milleti, cihad aşkı sayesinde diğer milletlere hükmedebilmiş ve her yerden de putlaştırılan, üstün görülen bâtil anlayışın yok olmasını sağlamıştır.

Ali Ulvi Kurucu, “Yık Burcunu Küfrün” adlı şiirde dinin ve cihadın önemine dikkat çekerek bu uğurda her şeyin göze alınmasının gerekliliğinden bahsetmiştir:

...
“İslâmda cihâdın o kadar ruhuna er ki,
Aşkıyla yanıp, vârını toptan ona ver ki,

²⁰² Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 45.

Yık burcunu küfrün; köpüren sel gibi taş da;
Kal gâzi veyâ öl de şehîd ol bu savaşda!..”²⁰³

Cihad anlayışının ruhuna tam anlamıyla ulaşılmasının gerekliliğinden bahseden Ali Ulvi Kurucu, cihad aşkıyla yanmayı ve her şeyin cihad için sarf edilmesini öğütlemektedir. Cihad aşkı ile küfürün, batılın kalesi yıkılmalı, bu aşkla seller gibi taşılmalıdır. O, cihadı Müslümanlara önermekte ve savaşın sonunda da gazilik ve şehitlik gibi övgüye layık iki mertebenin varlığından bahsetmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “Türk Gençliğine” adlı şiirinde gençlere nasihatlerde bulunup onları överken, özellikle cihad anlayışının üzerinde durmuştur.

O, “Türk Gençliğine” adlı şiirini, ilk şiiri olarak kabul etmektedir. 1950 yılında Mareşal Fevzi Çakmak’ın vefat ettiği halde, devlet radyosunun müzikli yayın yapmaya devam etmiş olması üzerine üniversiteli gençler radyo evini basmış ve bu olay gazetelere yansımıştır. Baskını yapan gençlerin fotoğraflarını görmesi üzerine, bu şiiri kaleme almıştır:²⁰⁴

“Hız alan duyguların bak: ne ilâhî, ne derin!
O, mukaddes heyecanlarla coşan hamlelerin

Yıkacak burcunu dinsizliğin artık yıkacak!..
Fıskırıp ünlü yiğitler mezarından çıkacak!..”²⁰⁵

...

Türk gençliğini öven ve onlara inanan Ali Ulvi Kurucu, duygularını derin ve ilâhi bulmaktadır. Din uğruna attıkları her adımın heyecanla, coşkuyla olduğunu ifade etmektedir. Bu sayede dinsizlik kalesinin yıkılacağına ve bu uğurda şehit olan yiğitlerin bile mezarlarından çıkıp tekrar cihad için savaşacaklarına inanmaktadır.

Ali Ulvi Kurucu, “Gönüller Fâtîhi Büyük Üstada” adlı şiirinde ise Bediüzzaman Said Nursî’nin İslamiyet için, cihad için yaptıklarını konu edinmiştir:

²⁰³ Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s. 46.

²⁰⁴ Düздаğ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III*, s. 233.

²⁰⁵ Kurucu, “Türk Gençliğine”, *İslâmın Nûru Mecmuası*, s. 36.

...

“Milyonların îmânını kurtardı cihâdın;
Par-par yanar îmanlı gönüllerdeki yâdın.

Coşturmada îmanları, binlerle vecizen,
Târîhini kudsî heyecanlarla süzerken.”²⁰⁶

Şair, Said Nursî’nin yapmış olduğu cihad ile milyonların imanını kurtardığını ifade etmektedir. Aydınlık veren imanlı gönüllerde anılması da buna vesile olmuştur. Ali Ulvi Kurucu, Said Nursî’nin hayatına bakıldığında, binlerce özlü sözleriyle imanları coşturduğunu da dile getirmektedir.

3.2.1.3.1.4. İslamiyetten Uzaklaşma

Ali Ulvi Kurucu, şiirlerinin bir kısmında toplumun dine, İslamiyete eskisi gibi önem vermemesini, İslamiyetten uzaklaşmasını konu edinmiştir. Bu yozlaşmanın sebeplerine değinerek insanların özlerine dönmelerinin gerekliliğinden bahsetmiştir.

Şair, “Acı Hakîkat” adlı şiirinde İslamiyetten uzaklaşmayı ve bunun sonucu meydana gelebilecekleri konu edinmiş ve Müslüman Türk’ün silkinip tekrar İslamiyet’e sarılmasının gerekliliğini dile getirmiştir:

...

“Müslüman, kendini kaybetdiği günden beridir,
Maddeten olduğu nisbetde de mânen geridir!..

...

Sona ermez, yeniden küfre dönüş fâciası,
Mânevî cebhemizin, çağlar ufuklarda yası!..

Bize gösterme ilâhî, o felâketli günü;
Şanlı mâzîmize son perdenin örtüldüğünü...”²⁰⁷

²⁰⁶ Bediüzzaman Said Nursî, **Risale-i Nur Külliyyatından-Mektubat**, Envâr Neşriyat, 2005 İstanbul, s. 480.

Bu şiirde şair, Müslümanların kendi benliklerini kabettiklerinden yani dinden uzaklaştıklarından beridir maddi ve manevi geri kalmış durumda olduklarını dile getirmektedir. Küfre, inkâra dönüş faciasının sona ermediğini ve bu yüzden maneviyatın yasta olduğunu ifade ederek üzüntüsünü beyan etmektedir. Ali Ulvi Kurucu, Müslüman Türk'ün böyle devam ederse şanlı mazisiyle birlikte tarihten silinmesinden korkmakta ve sonucun bu şekilde olmaması için Allah'a dua etmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “Soysuz Cemiyetler” adlı şiirinde bir yanda dinin güzelliklerinden bahsederken diğer yandan da bundan mahrum olanların, İslamiyetten uzaklaşanların hâlini ele almıştır:

...

“Ahlâk, cemiyetlerde tüten nurdan ocakken,
Ahlâkı yıkıldıkça beşer, mahvolacakken,

Sapmışlara heyhât, bunu kim anlatacaktır?..

Dinsiz medeniyet, bu sebebdan batacaktır!..”²⁰⁸

Ahlakı, toplumlarda tüten nurdan ocağa benzeten Ali Ulvi Kurucu, ahlakın yok olmasıyla insanların da mahvolacağını dile getirmektedir. Güzel ahlakın din ile meydana gelebileceğinden, dine gereken önemin verilmelisinı ifade etmektedir. Dinsiz medeniyetlerin bundan dolayı batacağını dile getiren şair, ancak bunu sapmış olanlara kimin anlatabileceğinin çaresizliğini yaşamaktadır. Dinden sapmış olanı yola getirmenin zorluğuna işaret etmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “ Zulmetten Nûra” adlı şiirinde islamiyeti yaşayanlarla ondan uzaklaşanları konu edinmiştir:

...

“Bir kalbe ki doğmazsa hidâyet denilen NÛR,

²⁰⁷ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 21.

²⁰⁸ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 19.

Âfâkı bir engin gece, korkunç, uçurumdur...

Bir mülhidin iç âlemi çöller kadar ıssız,
Ufkunda belirmez ne güneş, ay, ne de yıldız...”²⁰⁹

...

Şair, islamiyetten uzak bir yaşantının hep hüsrarla olacağını düşüncesindedir. Bir kalpte hidayetini yani Allah yolunun, Müslümanlık yolunun nuru yer almadıkça o gönlün ufukları her zaman geniş bir gecedir, ürkütücüdür ve bir uçurum gibidir. Bir mülhidin yani Allah’a inandığını söylediği halde küfre düşmüş olanın, islamiyetten uzaklaşmış olanın iç dünyasını ıssız bir çöle benzeten Ali Ulvi Kurucu, İslamiyetin vermiş olduğu aydınlıktan ve huzurdan yoksun olduğunu dile getirmektedir. Böyle biri her zaman ufuklarında güneşin, ayın ve yıldızların belirmesine hasret kalır.

Ali Ulvi Kurucu, “Mefkûremiz” adlı şiirinde İslamiyeti yaşamanın ve yaşamayıp İslamiyetten uzaklaşmanın sonuçlarını ele almıştır:

...

“(DİN) den uzaklaşırsa eğer, alçalır beşer.

Artık, mukaddesâtı bütün pâyimâl eder..

En kanlı ihtiraslara, çılgınca yüklenir,

Mâtemli mâceraya şuursuz sürüklenir...”²¹⁰

...

Ona göre insan dinden uzaklaşırsa değeri kalmaz, alçalır. İnancı ve kutsal sayılan davranışların hepsini ayaklar altına alır. İslamiyetten uzaklaşmış olan insan en kötü tutkulara şuursuzca yüklenir ve yaslarla, hüznlerle dolu maceralara süreklenir.

Ali Ulvi Kurucu, “Hâşâ” adlı şiirinde İslamiyetten uzaklaşmayı ele almış ve bu tarz yaşayışın medeniyet olarak nitelendirilmesini eleştirmiştir:

²⁰⁹ Ali Ulvi Kurucu, “Zulmetten Nûra”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 18, Ekim 1952, s. 16.

²¹⁰ Ali Ulvi Kurucu, “Mefkûremiz”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 24, Nisan 1953, s. 15.

...

“(Alkolik) zümrenin iç âlemi ürperme verir,
Aldatan bir acı neş’eyle zehirlenmededir..

Medeniyet, bu karanlık yola sapmakla mıdır?
HAK Teâlâya değil, putlara tapmakla mıdır?”²¹¹

...

Şair, bu şiirde yanlış Batılılaşma sonucu inançlarını ve buna bağlı olarak değerlerini kaybeden, medeniyeti bile yanlış algılamaya başlayan topluluğun durumunu ele almıştır. Alkol kullananların iç dünyasını, insana ürperti veren bir yer olarak belirten Ali Ulvi Kurucu, bu iç dünyalarının alkolün etkisiyle acı bir neşeyle zehirlenmekte olduğunu dile getirmektedir. Medeniyetin; bu karanlık yola sapmakla, Allah yerine putlara tapmakla olmadığını ifade etmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “İslâmın Nurunu Tebrik” ünvanlı şiirinde “İslâmın Nuru” adlı mecmuaya hitaben yazmış ve konu olarak dinden uzaklaşanları ve bu kişilerin dinini yaşamak isteyenlere engel olmalarını işlemiştir. O, bu şiiri; dergiye, bu engelleri aşma konusundaki çabalarından dolayı bir teşekkür mahiyetinde kaleme almıştır:

“Sıyrıldı gözümden o cehennem gibi perde,
Kalbim kanar ağlardı, o zindan gecelerde.

Hisler, solucanlar gibi toprakta yaşardı,
Sisler, güzelim ülkeyi baştanbaşa sardı...

Çıldırıldı beşer: Döndü de fânilere taptı,
Dinsizliği alkışlayarak (ÂBİDE) yaptı..”

Şair, “İslâmın Nuru” adlı mecmua sayesinde islamiyetin, yeniden kalpleri nuruyla aydınlatacağına inanmaktadır. Bu dergi ile gözündeki cehennem gibi perdenin çekilip gittiğini ifade etmektedir. İslamiyetin yaşanmasına bile izin verilmediği, dinden uzaklaşıldığı zamanları zindan gecelere benzeterek, kalbinin

²¹¹ Ali Ulvi Kurucu, “Hâşâ!”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 24, Nisan 1953, s. 34.

kanayarak ağladığını dile getirmektedir. Sislerin tüm ülkeyi sardığı o günlerde hislerin solucanlar gibi toprak altında yaşadığını, müminlerin dinlerini gizli kapaklı yaşamak zorunda kaldıklarını söylemektedir. İnsanların çıldırdığını, Allah'ı terk edip ölümlülere, dinsizliğe taptıklarını ve dinsizliği alkışladıklarını dile getirmiştir.

Ali Ulvi Kurucu, “Seherler” adlı şiirinde imandan, dinin güzelliklerinden, tefekkürden bahsederken bunlardan habersiz yaşayanların, dinden uzaklaşanların durumunu konu edinmiştir:

...

“Nasıl dinsiz yaşar insan; Meleklerden muazzezken?
Ne hüsrandır bu (YÂ RABBÎ?) hayâlim ürperir cidden...

(ZİKİR) den feyizyâb olmazsa bir vicdân: Perîşandır,
Tükenmez yas taşır, zîrâ, geçen her ânı (HİCRAN) dır...”²¹²

Şair, bu beyitlerde meleklerden üstün olan insanın nasıl olur da dinsiz yaşayabildiğine anlam verememektedir. Bunun büyük bir hüsrân olduğunu dile getirmekte ve hayalini bile ürpertici bulmaktadır. Zikrin feyzinden yoksun, zikirden feyiz alamayan bir vicdanın perişan halde olduğunu ifade etmektir. Ona göre böyle bir vicdan bitmek bilmeyen bir yasa mahkûmdur. Geçen her an onun için bir ayrılıktır.

Ali Ulvi Kurucu, “Dinsiz Cereyanlar” adlı şiirinde dine itibar etmeyen akımlardan ve bu akımların sebep olduğu şeylerden bahsetmiştir:

“Dinsiz cereyanlar, doludizgin hız alırken,
Binlerce değer hep, ayakaltında kalırken,

Şaşkın beşeriyet, nice hülyâyâya inandı,
Dört soysuzun uydurduğu efsâneye kandı!...”²¹³

...

²¹² Ali Ulvi Kurucu, “Seherler”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 17, Eylül 1952, s. 17.

²¹³ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 15.

Dinsiz akımların hızlı bir şekilde yayılmakta olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, bundan dolayı binlerce değerın ayaklar altına alındığını ifade etmektedir. Şaşkın haldeki insanlar; türlü hayallere, birkaç soysuzun uydurduğu yalanlara inanmış olmasından dolayı Ali Ulvi Kurucu, üzüntüsünü dile getirmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “Dinsiz Medeniyet” adlı şiirinde İslamiyetten uzaklaşmanın sonuçlarını ele almıştır:

...

“En kirli kasâfetlere rûhen bürünürken,
Binbir putun ardında perişân sürünürken,

Vıran olan îmânına mâbud aramakda,
Bâtılları, yıllar yılı, şaşkın, taramakda!..”²¹⁴

...

İslamiyetten uzaklaşan insanların ruhlarının en kirli hâle büründüğünü söyleyen Ali Ulvi Kurucu; çeşit çeşit putların ardında, perişan bir şekilde süründüklerini ifade etmektedir. Yıkık olan imanlarına yıllar boyunca, batıl içinde şaşkın şaşkın, bir ilah aramaktadırlar.

Ali Ulvi Kurucu, “İmansız Aşı” adlı şiirinde İslamiyetten uzaklaşma durumunu ve sonuçlarını ele alırken bunun müsebbiplerine de değinmiştir:

...

“Mânevî cebheyi günden güne yıkdıkça batı,
Her temiz çevreye hükmetdi küfür saltanatı!..

Gençliğin rûhunu mahveyleyen îmansız aş,ı,
Gangren şeklini almış yaranın patlayışı!..”²¹⁵

...

²¹⁴ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 17.

²¹⁵ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 49.

Şair bu şiirde; insanların dinden uzaklaşmasına, maneviyatlarının yıkılmasına sebep olan Batı yüzünden, bütün temiz çevrelerde küfür saltanatının hükmetmeye başladığını ifade etmektedir. O, imansızlığı gençliğe yapılmış bir aşı olarak görmektedir. Bu aşı yüzünden de gençliğin ruhu mahvolmuştur. Aşının sebep olduğu yarayı gangrene benzeten Ali Ulvi Kurucu, durumun ciddiyetine dikkat çekmektedir.

3.2.1.3.2. Komünizm

Ali Ulvi Kurucu bir takım şiirlerinde komünizmi ve sonuçlarını konu edinmiştir. Yalanlarla aldatılan insanlara ve bu insanların sömürülen inançlarına değinmiştir.

“Kızıl İmparatorluk” adlı şiirinde komünizmi ve bu uğurda aldatılan insanları ele almıştır:

“Vaktiyle (Kızıl İmparatorluk) kurulurken,
Her yerde bir alkışlayacak zümre bulunurken,
Saf dilleri hep (Sosyal adâlet) le avutdu,
Yoksulları iğfâl edecek yolları tutdu!..”²¹⁶

Ali Ulvi Kurucu, komünizm akımının oluştuğu zamanlarda, hemen hemen her yerde kendine destekçi bulduğunu ifade etmektedir. Bunda da etkili olan sözde sosyal adâlet vaatlerinde bulunmalarıdır. Komünistler özellikle yoksulları kendi taraflarına çekmeye çalışmış ve bu amaçla yoksulları kandırma yolları aramışlardır.

Ali Ulvi Kurucu “Çin Ülkesi” adlı şiirinde komünizmi konu edinmiş ve Çin’in de bu akımdan etkilendiğine değinmiştir:

“Hani târihde, büyük bir medenî millet olan,
Şanlı mâzîsi, hukuk, felsefe, hikmetle dolan,
Koca (ÇİN ÜLKESİ), çalkanmada hep kanlarla,
Şu kızıl fırtınanın saçtığı buhranlarla!..

²¹⁶ Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s.52.

Bu sapık zihniyet insanlığa kan kusturuyor,
Bir serâb uğruna öz kardeşi, kardeş vuruyor!..”²¹⁷

...

Tarihte şanlı mazisiyle yer alan; medeniyeti, hukuku ve felsefesiyle kendinden söz ettiren Çin’in kanlarla çalkalanmakta olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, bunun müsebbibi olarak komünizm anlayışını görmektedir. “... kızıl fırtına”dan kastı da komünist zihniyete sahiplerin kızıl ordularıdır. Ali Ulvi Kurucu, bu zihniyetten dolayı insanların kan kustuğunu, boş bir hayal uğruna kardeşin kardeşi vurduğunu ifade etmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “Türk Dünyâsı” adlı şiirinde komünizmin Türk ülkelerindeki etkilerini konu edinmiştir:

...

“Zulüm altında yaşarken, koca TÜRK DÜNYÂSI,
Komünizmin, bu büyük ülkeyi istîlâsı,
Müslümanlarda (CİHAD RÛHU)nu, coşturmalıdır;
Solcu zihniyete son darbeyi, Türk vurmalıdır!..”²¹⁸

Türk dünyasının zulüm ile cebelleştiği dönemlerde komünizmin istilasıyla karşı karşıya kalmış olması Ali Ulvi Kurucu’yu üzmüş ve bu durumun Müslümanlarda cihad aşkını körüklemesinin gerektiğini ifade etmiştir. Bu aşk ile bu zihniyetin sonunu Türk’ün getirmesi istemektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “Bir Mayıs” adlı şiirinde komünizmi ve bu anlayışı destekleyenleri konu edinmiş, insanları nasıl aldattıklarına yer vermiştir:

...

“Bu kızıl doktrinin, (Sosyal adâlet), süsüdür;
İhtilâl devrine, kallesçe geçiş köprüsüdür!..

Hep bu sosyal sözü, saf dilleri aldatmakda,

²¹⁷ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 54.

²¹⁸ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 57.

Gençliğin rûhuna binlerle zehir katmakda!..”²¹⁹

Şair, komünizmin, sosyal adaleti vaat ederek kendini süslediğini, cazip hale getirdiğini söylemektedir. Komünistlerin asıl amaçları olan ihtilaller için bu vaat sadece bir köprüden ibarettir. Hep bu “sosyal adalet” sözü ile temiz gönülleri kandırmış ve gençliğin ruhunu sürekli zehirlemişlerdir.

Ali Ulvi Kurucu, “Kan Sultanı” adlı şiirinde komünizmi ve bu anlayışın insanları soktuğu durumları ele almıştır:

“Kan sultanının hadleri aşdıkça günâhı,
Artdıkça bütün ülkede mazlumların âhı,
Zulmün, kurulan tahtını ALLAH, yıkacaktır;
Yırtılsa (Demir perde), ne sırlar çıkacaktır!..”²²⁰

...

Kan otoritesinin yani komünistlerin işledikleri günahlar sınırları aştıkça, onlar yüzünden mazlumların ahı çoğaldıkça Ali Ulvi Kurucu, zulmün bu tahtını Allah’ın yıkacağına inanmaktadır. Gerçekleri süslü yalanlarla örten komünizmin demir perdesi yırtıldığı zaman büyük sırların gün yüzüne çıkacağını ifade etmektedir.

Ali Ulvi Kurucu, “Komünizmin Kabri” adlı şiirinde komünizm anlayışının yok oluşunu konu edinmiştir:

...
“Komünizmin, yıkılışlarla nihâyet buluşu;
Şimdi mahkûm yaşayan kitlelerin kurtuluşu,
Bütün insanlık için, en yüce bayram olacak,
Bin zulümden boşalan yurda, adâlet dolacak!..”²²¹

...

²¹⁹ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 58.

²²⁰ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 59.

²²¹ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 60.

Şair, komünizmin aldığı yenilgilerle yok olması sonucu, mahkûm olarak yaşayan toplulukların kurtuluşa erdiğini dile getirmektedir. Komünizmin sona ermesi, insanlık için en yüce bayram olacaktır. Yurdu terk etmesiyle bütün zulümler de onunla beraber son bulmuştur. Artık gerçek adalet yurttan yerini alacaktır.

Ali Ulvi Kurucu, “ Son Kurtuluş” adlı şiirinde komünizmi ele almış ve ancak din aracılığı ile ondan kurtulunabileceğini ifade etmiştir:

“Komünist çirkefi günden güne tûhaflıyor,
Tertemiz ülkeyi kirletmek için uğraşiyor!..

Bu kızıl tehlike, insanlığa dehşet veriyor,
Ne karanlık uçurumdur ki, hayâl ürperiyor!..”²²²

Şair, ikiyüzlü komünistlerin günden güne daha bir tuhaflaşıklarını, tertemiz ülkeyi kirletmek için çabaladıklarını ifade etmektedir. Bu komünizm tehlikesinin insanlara dehşet vereceği boyutlarda olduğunu dile getiren Ali Ulvi Kurucu, onu hayalleri ürperten karanlık bir uçuruma benzetmektedir.

3.2.1.3.3. Siyasî ve Tarihî Konular

Ali Ulvi Kurucu, bir takım şiirlerinde tarih bilgisini yansıtmış ve geçmişini yaşadığı dönemle kıyaslayarak yapılan yanlışları dile getirmiştir. Bu yanlışlardan dönülmesi için de Türk milletine özellikle de Türk gençliğine şiirleri aracılığı ile seslenmiştir.

Ali Ulvi Kurucu, “Mücâhid” adlı şiirinde Türk milletinin din için var gücüyle çalışması gerektiğini, tarihinden örnekler vererek dile getirmektedir. Çünkü dönemin siyasi durumu, Batı’nın din üzerine yaptığı oyunlar ve insanların içinde bulunduğu manevi çöküş onu telaşlandırmaktadır:

...

“En kahbe çukurlar doludur, bil ki, yolunda,
Düşman pusu kurmuş yatıyor sağ ve solunda!..

...

²²² Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 109.

Yutturduğu haplar: kumar, içkile fuhuştur,
Nâmûsa musallât olan en yırtıcı kuştur.

...

İNCİTME BÜYÜK CEDDİNİ ALLAH'I SEVERSEN,
MİLYARLA ŞEHİDİN EBEDÎ VÂRİSİN SEN!..”²²³

...

Düşmanların ülkeyi sağlı sollu sardığını ifade eden Ali Ulvi Kurucu, Türk milletinin yoluna en kötü çukurları açarak ilermesini engellediklerini dile getirmektedir. Batı dünyasının sürekli milletimizle uğraştığını ve bu millete kumarı, içkiyi, fuhuşu haplar gibi yutturarak benliklerini kaybetmeleri için elinden geleni yapmakta olduğunu ifade etmektedir. O, düşmanları Türk milletinin namusuna musallat olmuş yırtıcı bir kuşa benzetmiştir. Türk milletinin yurduna ve değerlerine sahip çıkmasını, yurdunu düşmanların etkisinden kurtulmasını istemektedir. Bunu dilerken Ali Ulvi Kurucu, Türk milletinin şanlı tarihine değinmiş ve milyarlarca şehit olan cedlerini incitmemelerinin gerektiğini söylemiştir. Çünkü Türk milleti onların ebedi varisidir ve Türk milletinin bundan dolayı vatani korumak gibi bir sorumlulukları vardır.

Ali Ulvi Kurucu, “Müslüman-Türk Kahramanı” adlı şiirde düşmanların yaptıklarını ifade ederek Türk milletinin geçmişte olduğu gibi şimdi de dine kast etmiş düşmanları hüsrana uğratabileceğini öğütlemektedir:

...

“Yıldırımlar gibi destânımı dehşetle oku!..
Coşarak saplayacağım bağrına şimşekden oku..

Sûi kasdın benim iymânıma, vicdânımadır,
Sanki hançer vurarak kalbimi her an kanatır!..”²²⁴

...

²²³ Ali Ulvi Kurucu, “Mücâhid”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 4, Ağustos 1951, s. 6.

²²⁴ Ali Ulvi Kurucu, “Müslüman-Türk Kahramanı”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 5, Eylül 1951, s. 6.

Şair, düşmanlardan şanlı tarihimizi okumalarını istemektedir. Tarihimizi, yıldırımlar gibi bir destana benzeterek düşmanın böyle bir tarihe sahip milletten korkması gerektiğini ima etmiştir. Düşman tarihimizi okudukça Ali Ulvi Kurucu, coşacağını söyleyerek düşmanın kalbine şimşekten bir ok saplayacağını dile getirmektedir. Düşmanın amacı Müslüman Türk'ün imanını, vicdanını köreltmektir. Bu kötü niyet; milletimizin kalbine saplanan bir hançer gibidir ve kalbin her an kanamasına sebep olmaktadır.

Şair, “Fatih’in Türbesinde” adlı şiirinde türbenin kapatılmasından dolayı duyduğu hüznü ele almış ve Müslüman Türk'ün geçmişle bugününü kıyaslamıştır.

Ali Ulvi Kurucu, 1939 yılında Medine'ye hicret etmek için gerekli olan vize işlemlerini gerçekleştirmek amacıyla, babası ile İstanbul'a gitmiştir. İşlemler bittikten sonra Fatih'in türbesini ziyaret etmişler. Ancak tozlu, bakımsız, kapısına zincir vurulmuş olarak gördükleri türbe onları çok üzmüş ve babasını ağlatmıştır. Zincirin suçlulara vurulduğunu ifade eden babası, Fatih'in suçunun ne olduğunu düşünmeye başlamıştır. İstanbul gibi bir şehri alıp gelecek nesle hediye etmiş olması mıydı suç, diye üzülmüştür. Ayasofya'yı ziyaretlerinde de benzer manzarayı görmeleri onları olumsuz etkilemiştir. Ayasofya artık cami olarak değil bir müze olarak hizmet vermeye başlamıştır. Ali Ulvi Kurucu'nun “Fatih'in Türbesinde” ve “Ayasofya'yı Ziyaret” adlı şiirlerini yazma sebebi duydukları bu hüzünden kaynaklanmaktadır.²²⁵

“MÂ'BED gibi, hürmetle ziyâret edilirken,
Mahpeslere dönmüş, kapatılmış idi Türben!..

...

Baş eğdi huzûrunda ve diz çöktü kırallar,
Üç kıt'ada ölmez, ebedî hâtıralar var!..”²²⁶

...

Mabede verilen önem ve hürmetin aynısı Fatih'in türbesine de veriliyorken Ali Ulvi Kurucu, türbenin hapisaneler gibi berbat bir halde oluşuna ve kapatılmasına hayret etmiştir. O ki nice krallara diz çöktürmüş, dünyanın her yerinde

²²⁵ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-I*, s. 247-249.

²²⁶ Ali Ulvi Kurucu, “Fatih'in Türbesinde”, *İslâmın Nûru Mecmuası*, S. 7, Kasım 1951, s. 7.

unutulmayan hatıralar bırakmıştır. O, Fatih'in değerinin bilinmemesinden yakınmıştır.

Ali Ulvi Kurucu "Ayasofya'yı Ziyaret" adlı şiirinde, Ayasofya'nın eski ve yeni hâlini kıyaslayarak tarihi ve dönemin siyasetini konu edinmiştir:

...

"Sen ne âlemleri gördün, ne ömürler sürdün!..

Batı Dünyâsına dehşet veriyorken daha dün..

Hangi kurşunla habersizce vuruldun da bugün?!

Misyoner dans ederek yapmada karşında düğün.."²²⁷

...

Şair, yukarıda bahsettiğimiz gibi bu şiiri Ayasofya'yı ziyaret ettiğinde cami olarak değil de artık müze olarak hizmet ettiğini görmesi üzerine bu şiiri yazmıştır. Ayasofya'nın onca yaşadığı tarihe rağmen, Batı dünyası ondan korkuyorken nasıl olur da bu duruma geldiğini anlayamamıştır. Misyonerler yani Hristiyanlığı yaymak isteyenler artık Ayasofya'nın önünde dans ederek düğün yapmakta ve bu sonuçtan duydukları mutluluğu ifade etmektedirler.

Ali Ulvi Kurucu, "Sakın Ye'se Kapılma" adlı şiirinde tarihten örnekler vererek Türk gençliğinin ümitlerini kaybetmemelerini ve düşmanla savaşmalarını dile getirmiştir:

...

"(FÂTİH) coşarak geçti geniş saltanatiyle,

Tekbîr alarak geçti (YAVUZ) (Saf kan) atıyla..

Artık uyan, ey kardeşim, âlem, seni bekler,

Târîhe devirler açacak hamleni bekler..."²²⁸

²²⁷ Ali Ulvi Kurucu, "Ayasofyayı Ziyaret (devamı)", **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 14, Haziran 1952, s.18.

²²⁸ Ali Ulvi Kurucu, "Sakın Ye'se Kapılma", **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 23, Mart 1953, s. 11.

...

Şair, Fatih Sultan Mehmet'in geniş saltanatından, Yavuz Sultan Selim'in tekbirlerle yaptığı savaşlardan bahsederek Türk gençliğinden artık uyanmasını, kendine gelmesini istemektedir. İnsanlar, onlardan tarihte yer alacak yeni devirler için hamleler beklemektedir.

Ali Ulvi Kurucu "İstanbul" adlı şiirinde İstanbul'u anlatırken tarihini konu edinmiştir:

...

"Canlanmada hâlâ, o cihanlar dolu ünler,
Bir bayrağın üç kıt'aya, hükmetdiği günler!..

Yalçın kayalardan duyulan aks-i sadâlar,
Beş yüz senelik bestenin âhengini çağlar!.."229

Şair, bu şiirde Osmanlının ününden, üç kıtaya hükmedişinden bahsetmektedir. Dik ve sarp kayalardan akseden seslerin, beş yüz yıllık saltanatın ahengi olduğunu dile getirmektedir. İstanbul, Ali Ulvi Kurucu'ya tarihimizi hatırlatmaktadır.

Ali Ulvi Kurucu "Ecdâdımız" adlı şiirinde tarimizi konu edinmiştir:

...

"Târîhe devirler açan ecdâdımız ölmez,
Toprakların eb'âdına rûhiyle gömülmez!.."230

...

Şair, tarihte açtığı devirlerle yer alan ecdadının hiç ölmediğini dile getirmektedir. Böyle bir ecdadın toprakların en uzağına ruhlarıyla gömülemediklerini ifade ederek yüceliklerini ve var oluşlarını belirtmiştir.

3.2.1.3.4. Sosyal Duyarsızlık

²²⁹ Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s. 88.

²³⁰ Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s. 36.

Ali Ulvi Kurucu birtakım şiirlerinde; değerlerin yok olmasına, Batı'nın etkisinin her geçen gün artmasına rağmen insanların bunu sadece izlemesini, hiçbir girişimde bulunmamasını konu edinmiştir.

“Kitlenin Gafleti” adlı şiirinde sosyal çözülmeye karşı insanların duyarsız kalışını ele almıştır:

...

“Aldatılmış, avutulmuş, uyutulmuş gençlik;
Hem de kalkan gibi ellerde tutulmuş gençlik,

Hep o kışkırtıcı takdiklere kurban gidiyor!.
Bunu millet; eli böğründe nasıl seyrediyor?..”²³¹

Ali Ulvi Kurucu aldatılan, uyutulan gençliğin kendi emelleri için bir kalkan gibi kullanılmasına müdahale edilmemesini kınamaktadır. Batı'nın kışkırtma taktiklerine, gençlerin her seferinde kanmaları onu üzmektedir. Oynanan bunca oyunlara, gençlerin elden gitmesine rağmen, millet duyarsız bir şekilde sadece izlemektedir.

“Ağla Ey Gamlı Gönül” adlı şiirinde dinin elden gidiyor olmasına rağmen insanların bu durum karşısındaki duyarsızlığını konu edinmiştir:

...

“Ağla ey gamlı gönül, ağlamanın tam yeridir;
Müslüman kitle, bütün hak savaşından geridir!..”²³²

...

Şair, şiirde ümitsizliğini ve hüznünü dile getirmiştir. Gamlı gönlün artık ağlayabileceğini ifade etmiştir. Çünkü Müslümanlar, Allah için savaşmayı bırakmış ve başlarına gelenlere seyirci kalmıştır.

“Milletim” adlı şiirinde milletin tüm olumsuzluklara rağmen seyirci olmasını konu edinerek, bu durumdan kurtulmasının gerekliliğini ifade etmiştir:

²³¹ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 20.

²³² Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 25.

“Milletim, gafletin artık yetişir, kendine gel...
Şu geçen lâhzaların kıymeti dünyâya bedel!..

Meskenet devrini, bir sis gibi mâzîde bırak;
Nice bin tehlikeden yurdunu kurtarmağa bak!..”²³³

...

Şair, millete seslenerek gafletlerine artık bir son verip kendilerine gelmelerini söylemektedir. Her geçen anın dünyalara bedel olduğunu söyleyerek yurdun kurtarılması için vaktin önemine dikkat çekmiştir. Miskinlik hallerini bir sis gibi geride bırakıp yurtlarını tehlikelerden kurtarmalarının gerekliliğini ifade etmiştir.

Ali Ulvi Kurucu “Müslümanlar Uyanın” adlı şiirinde, dinin tahrip edilmesine duyarsız kalan insanları konu edinmiştir:

...

“Nasıl en kanlı tecâvüzlere mâruzken sen,
Hiç habersiz yaşıyorsun, o büyük tehlikden!..”²³⁴

...

Şair, tüm değerleri, hakları taciz ediliyorken, daha büyük felaketlerin meydana gelebileceğinden habersiz, kaderine mahkûm bir şekilde durumu sindiren milletin duyarsızlığına bir anlam verememektedir.

Ali Ulvi Kurucu “Beklenen Kahraman” adlı şiirinde değerlerine karşı duyarsızlaşan milleti konu edinmiş ve bu durumdan onları kurtaracak bir kahramanın gelmesini istemiştir:

...

“Varoluş gâyelerinden nice yıllardır uzak;
Sahte kıymetlere alkış dağıtan kitleye bak!..

Ruh kökünden bu kadar ayrı kalan bir neslin,
Şuur altındaki hicrânlı temâşâsına in...”²³⁵

²³³ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 29.

²³⁴ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 34.

...

Var olma sebeplerini yıllardır unutan, gerçek olmayan değerleri alkışlar duruma gelen bir neslin meydana gelmiş olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, bu duruma üzülmemektedir. Ruh köklerinden bu denli uzak kalan neslin bilinçaltı dünyasına bakıldığında, aslında görüldüğü gibi bu durumdan memnun olmadığı fark edilir. Bu nesil, orada ayrılığın acısını çekmektedir.

3.2.1.3.5. Tabiat

Ali Ulvi Kurucu, bazı şiirlerinde tabiatın güzelliklerini konu edinmiştir. Doğanın görünen, görünmeyen bütün güzelliklerini şiirlerinde yansıtmaya çalışmıştır. Ali Ulvi Kurucu şiirlerinde tabiata, tefekkür amaçlı da yer vermiştir.

“Boğaziçi” adlı şiirinde İstanbul’un tabiat güzelliklerini konu edinmiştir:

...

“Boydan boya sâhilleri, tâvüs tüyü rengi,
Örmekte bütün tâze baharlar, bu çelengi!..

Güller uyanır, tâze bahârın nefesiyle,
Gülşenleri, bülbül yakar âteşli sesiyle!..”²³⁶

...

Sahillerin rengini tavus kuşu tüyünün rengine benziten Ali Ulvi Kurucu, bu benzetme ile sahillerin güzelliğine ve parlaklığına dikkat çekmektedir. Taze baharlar sayesinde sahillerin renklendiğini dile getirmektedir. Gelen baharla güllerin uyandığını ve bülbüllerin, ateşli sesleriyle gül bahçelerini yaktıklarını ifade etmektedir.

“Çamlıca” adlı şiirinde tabiatı konu edinmiştir. Şiirin ilhamını İstanbul’daki Çamlıca Tepesi’nden almıştır:

“Sen de meftunsan eğer, ben gibi bülbül sesine,
Güllerin rengine, hem tatlı gönül neş’esine;

²³⁵ Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s. 44.

²³⁶ Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s. 85-86.

Bir gurub vakti, süz etrâfı, şu (Zümrüt tepe) den,
Hislerin, rengi temizlendiği an, her lekeden!..”²³⁷

...

Ali Ulvi Kurucu, tabiatın güzelliklerini anlatırken, tabiata olan tutkunluğunu, hayranlığını da dile getirmektedir. Kendisi gibi bülbülün sesine, gülün rengine tutkun olan insanlara “zümrüt tepe” diye adlandırdığı Çamlıca Tepesi’nden güneşin batışını izlemelerini önermektedir. Bu seyir sayesinde hislerdeki lekelerin temizlenip berraklaştığını ifade etmektedir.

“ İlham Saatleri” adlı şiirinde tabiatın güzelliklerini konu edinmiş ve bu güzellikler karşısında insanları tefekküre davet etmiştir:

...

“Zerrelerden, kürelerden, büyük ecrâma kadar,
Kehkeşanlarla şu boşlukda yüzen milyarlar,

...

Muhteşem kâfileden azm-ü emel dersini al!
Fikri yorgun bırakan manzaranın seyrine dal!..”²³⁸

Şair; en küçük tanecikten kürelere, kocaman gök cisimlerinin, samanyolunun ve daha sayamadığı milyarlarca cismin boşlukta yani gökyüzünde duruşunu anlatmaktadır. Bu muhteşem kâfileden ders alınması gerektiğin söyleyen Ali Ulvi Kurucu, fikri yorgun bırakan manzaranın seyredilmesini önermektedir.

3.2.1.3.6. Mehmed Akif

Mehmed Akif Ersoy, Ali Ulvi Kurucu’nun hayatında önemli bir yere sahiptir. Akif gibi şair olma isteğinin Ali Ulvi Kurucu’nun dualarında yer aldığını tezimizin “Edebi Kişiliği” başlı altında da belirtmiştik. Onun Akif hayranlığı şiirlerine de yansımış, Akif’e hitaben bazı şiirler yazmıştır.

“Mehmed Âkif” adlı şiirinde onu ve şiirlerini övmüştür:

²³⁷ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 87.

²³⁸ Kurucu, “İlham Saatleri”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 29.

...

“(Türk)’ün unutulmaz, ebedî şâirisin sen,
Yâdınla gönüller, coşarak vecde gelirken,

En içli tehassüsle anar ismini, diller,
Rehber bilecektir, seni âtîde nesiller!..²³⁹

...

Ali Ulvi Kurucu, Mehmed Akif’in Türk milleti için unutulmayan bir şair olduğunu dile getirmektedir. Mehmed Akif’in anılması bile gönülleri coşturup aşka getirmektedir. İnsanlar onun adını içli bir şekilde anmaktadır. Ali Ulvi Kurucu, gelecek nesillerin Akif’i bir rehber olarak göreceğini ifade etmektedir.

“Âkif (İstiklâl Marşı Şâirimiz)” adlı şiirinde Mehmed Akif’in yazmış olduğu marşın, insanlar üzerindeki etkisini konu edinmiştir:

...

“Mehmedciğin ulvî yükü dağlardan ağırken,
Rûhunda, denizler köpürüp çalkalanırken,

Heybetli sesin, cephede şimşek gibi çakdı;
(Marşı)’ındaki âteş, bütün insanları yakdı!..²⁴⁰

Şair, Mehmetçiğin dağlardan da ağır olan yüce yükü yani vatani kurtarma, koruma sorumluluğu varken, bunun telaşından dolayı da ruhen huzurlu değilken marşın onlara iyi geldiğini ifade etmektedir. Ali Ulvi Kurucu, marşın cephelerde şimşekler gibi çıktığını ve ateşiyle tüm insanları yakıldığını dile getirmektedir.

“Âkif (Ebedî Şâirimiz)” adlı şiirinde Mehmed Akif’i ve şiirlerini konu edinmiş, şiirlerinin insanlar üzerindeki etkisine değinmiştir:

“(Türk) nazmına, bambaşka ufuklar açan insan,
Şehnâme yazanlar, senin iclâline hayran!..

...

²³⁹ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 116.

²⁴⁰ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 117.

Milyonların îmânını kurtarmada şi’rin,
Bin feyzile vicdanları hep sarmada şi’rin!..”²⁴¹

Ali Ulvi Kurucu, Akif’in Türk şiirine yeni bir soluk getirdiğini söyleyerek, hükümdarları anlatan şiirleri yazanlar bile Akif’in büyüklüğüne, kudret ve kuvvetine hayran olduğunu dile getirmektedir. Akif’in şiiri ile birçok insanın imanı, dini kurtulmuş ve vicdanlar feyz ile tekrar iman aşkı ile coşmaya başlamıştır.

“Âkif (İslâm Şâirimiz)” adlı şiirinde, Akif’in şiirleriyle İslamiyetten uzaklaşmakta olan insanları engellediğini, şiirlerini; insanlık için, İslam için yazdığını ifade etmiştir:

...
“İslâmı uyandırmak için, çırpınan (Üstâd),
Her zerresi yurdun, seni minnetle eder yâd!..
...
Üç kıt’ada, seller gibi kan, çalkalanırken,
Beş yüz senelik devletimiz, parçalanırken,
Hâşâ, başıboş san’ata, âlet olamazdın,
Bin parça olan memleketin derdini yazdın!..”²⁴²
...

Şair, İnsanların yeniden İslam’a gereken değeri vermeleri ve İslam’ı tekrar yaşayabilmeleri için Akif’in çabaladığını dile getirmektedir. Bundan dolayı yurdun her parçası Akif’i mahcubiyetle anmaktadır. Üç kıtada savaşlar olup seller gibi kan akıtılırken ve bunun sonucunda beş yüz senelik devletimiz parçalanıyorken Akif’ten sırf sanat için şiir yazmasının beklenemeyeceğini söyleyen Ali Ulvi Kurucu, Akif’in şiirlerinde param parça olmuş memleketin derdini yazdığını dile getirmiştir.

3.2.1.3.7. Muhammed İkbâl

Ali Ulvi Kurucu, Mehmet Akif’in şiirlerini beğendiği gibi Muhammed İkbâl’in de şiirlerini beğenmektedir. Ali Ulvi Kurucu, Ebu’l Hasen El Nedevi’nin

²⁴¹ Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s. 118.

²⁴² Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s. 120, 121.

“Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbâl” adlı kitabını tercüme ederken, Muhammed İkbâl için yazmış olduğu şiiri çevirinin sonuna eklemiştir. Şiirin orijinal hâli bu kitapta “Büyük İkbâl’in Aziz Ruhuna”²⁴³ başlığı ile yer almaktadır.²⁴⁴

“Büyük İkbâl’in Aziz Ruhuna” adlı şiirinde Muhammed İkbâl’i ve şiirlerini övmüştür:

...

“Bütün ömrün, boğulmak bilmeyen bir sesle haykırdın,
Emeller söndüren, ,(zillet) denen zincîri, sen kırdın!..

...

Duâ hâlinde her bir mısraın, dillerdedir, destân,
Karanlıklar içinden, nur olup fişkırdı: (PAKİSTÂN)...

...

Evet, en hisli, en irfanlı, İSLÂM şâiriydin sen,
Mukaddes, şanlı dâvânın hakîkî vasfıdır (GÂYEN)!..”²⁴⁵

...

İkbâl’in hayatı boyunca; emelleri söndürülen, hor görülen insanları bu durumdan kurtardığını dile getiren Ali Ulvi Kurucu, şiirlerinin her mısrasının bir dua gibi dillerde olduğunu ifade etmektedir. İkbâl’in şiirleriyle karanlıklar içindeki Pakistan’ın nura dönüştüğünü dile getirmektedir. Ali Ulvi Kurucu, İkbâl’i İslam şairlerinin en duygulusu ve en irfanlısı olarak görmektedir. Değerli, şanlı dâvâ olan İslamiyet ve cihad anlayışı İkbâl’in amacıdır.

3.2.1.3.8. Sanat

Ali Ulvi Kurucu’nun tezhip, hat ve müzik gibi güzel sanatlara olan ilgisinden tezimizin “Sanat Anlayışı” adlı başlığında bahsetmiştik. Bu ilgisini bazı şiirlerine yansıtmıştır.

²⁴³ Şiir, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 22, Şubat 1953, s. 11, 12’ de ve Ali Ulvi Kurucu’nun **Nurdan Sesler** adlı kitabında “Büyük İslâm Şâiri Muhammed İkbâl” başlığıyla yer alırken, **Gümüş Tül** ve **Gümüş Tül ve Alevler**’de ise “Muhammed İkbâl” olarak yer almaktadır. Aynı şiir bir beyit eksik olarak ve her kaynakta beyitlerin yeri değişmiş hâlde yer almaktadır.

²⁴⁴ Ebu’l Hasan El-Nedevi, **Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbâl**, Ali Ulvi Kurucu (çev.), Hilâl Yayınları, Ankara 1957, s. 79, 80.

²⁴⁵ Ebu’l Hasan El-Nedevi, **Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbâl**, s. 79, 80.

“Güzel Sanatlar” adlı şiirinde sanatın dini yansıtmayı ve yaşatmayı gerektiğini konu edinmiştir:

“İnsanla doğup, ruhla berâber yaşayan aşk,
Nûr ülkelerinden nice sırlar taşıyan aşk,

İlhamların esrarlı tecellisini sağlar.
San’at, bunun âhengini yıllar yılı çağlar!..

San’at; o derin neş’eyi ruhlarda yaşatsa,
Binbir emelin zevkini rû’yâlara katsa,

Âvizeleşir ufku kesâfet dolu hisler,
Artık silinir gönlü saran puslu yeisler!..”²⁴⁶

...

Ali Ulvi Kurucu’nun şiirde bahsettiği aşk, ilahî aşktır. İnsan, doğduğu andan itibaren bu aşkı içinde barındırır. Bu aşk nurlu ülkelerden birçok sır taşımakta ve sanatçıya ilham kaynağı olmaktadır. Sanat, yıllardır bu ilahî aşkın ahengini insanlara yansıtmaktadır.

Ona göre sanat; dinin ve ilahî aşkın hissettirdiği mutluluğu ruhlarda ve rüyalarda sağlayabilirse, ufuklardaki yoğun hisler aydınlanır. Ali Ulvi Kurucu, gönlü kaplayan sisli umutsuzlukların, karamsarlıkların bu sayede silinebileceğini dile getirmektedir.

“Mûsikî Üstâdını Dinlerken”²⁴⁷ adlı şiirinde hafızın okuyuşunu beğenerek, hissettiklerini dile getirmiştir:

“Bu müstesnâ dehâdır, mûsikî ikliminin şâhı,
İbâdethâneler, ilhâmının haşmetli dergâhı!..

Nasıl san’at!.. ne lâhûtî tecellîdir bu Yârabbî!..
Alev hâlinde çağlarken, yanar âşıkların kalbi!..

²⁴⁶ Kurucu, **Gümüş Tül ve Alevler**, s. 83.

²⁴⁷ Aynı şiir Ali Ulvi Kurucu’nun **Gümüş Tül** adlı şiir kitabında “Hâfız Kâni’yi Dinlerken” başlığı ile yer almaktadır.

...

Bu ses; vicdâna, çağlarken, tefekkür hissi vermekde,
İlâhî bin hakikat ihtivâ etmekde her beste!..”²⁴⁸

...

Şair, Hâfız Kâni’yi eşi bulunmayan bir deha, musikin de şahı olarak görmektedir. İbadethaneleri de ona ilham veren dergâh olarak ifade etmiştir. Ali Ulvi Kurucu, Hâfız Kâni’nin sanatını çok beğenerek ruhanî âlemden beliren bu sanatın alevler halinde çağlayıp âşıkların kalbini yaktığını dile getirmektedir. Dinimizle ilgili birçok gerçeği barındıran her beste, bu ses ile okununca vicdanlara tefekkür etme hissi verdiğini söylemektedir.

3.2.1.4. Şiirlerindeki Yayın Problemleri

Ali Ulvi Kurucu’nun 1951-1953 yıllarında çıkmış, toplam 24 sayıdan oluşan “İslâmın Nûru Mecmuası”na yolladığı şiirleri, daha sonra yayımlanan kitaplarında orijinal halleriyle yer almamıştır. Bazı şiirlerin beyit sayısı azaltılmış, şiirdeki beyitlerin yerleri değiştirilmiş. Ayrıca ayrı ayrı şiirlerden seçilen beyitlerle yeni şiirler oluşturulmuş, bazı şiirlerin başlıkları değiştirilmiştir. Bu konuda Mehmed Ertuğrul Düzdağ’ın da tespitleri bulunmaktadır.²⁴⁹

Ona ait; “Nurdan Sesler”, “Gümüş Tül”, “Gümüş Tül ve Alevler” adlı şiir kitaplarının arasında şiirlerinin farklı şekillerde yer aldığı göze çarpmaktadır. “Gümüş Tül”; “Nurdan Sesler” kitabını ve o zamana kadar yazılmış şiirlerini kapsadığı halde “Nurdan Sesler”deki şiirler “Gümüş Tül”e aktarılırken bazı değişikliklere uğramıştır. Aynı durum “Gümüş Tül ve Alevler” adlı şiir kitabı için de geçerlidir. “Gümüş Tül”ü ve o zamana kadar yazmış olduğu şiirleri ihtiva eden “Gümüş Tül ve Alevler”, “Gümüş Tül”deki şiirlerin bazıları değiştirilmiş hâlde kitaba aktarılmıştır. Sonuç olarak dergiden farklı alınan şiirler kitaptan kitaba da değişiklik göstermiştir.

Şiirlerine müdahaleleri; “İslâmın Nûru Mecmuası”nı ve Ali Ulvi Kurucu’nun şiir kitaplarını neşreden, Dr. Ali Kemal Belviranlı yapmıştır. Ali Ulvi Kurucu, Dr.

²⁴⁸ Kurucu, *Gümüş Tül ve Alevler*, s. 131.

²⁴⁹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-IV*, s. 363.

Ali Kemal Belviranlı'nın onun şiirlerini dizgiye vermek için daktiloda yazarken şiire yaptığı müdahaleleri görmüş olsa da hoşuna gitmemesine rağmen samimiyetlerinden dolayı ona bir şey dememiştir. Ancak o, Mehmed Ertuğrul Düzdağ'dan hatıraları yayınlanırsa, şiirlerinin ilk halini de hatıralarının sonuna eklemesini istemiştir.²⁵⁰ Ali Ulvi Kurucu'nun hatıralarını dört cilt hâlinde "Üstad Ali Ulvi Kurucu" adıyla yayımlayan Mehmed Ertuğrul Düzdağ, onun bu isteğini beşinci ciltte yerine getireceğini ifade etmiştir.²⁵¹ Beşinci cilt henüz yayımlanmadığından dolayı Ali Ulvi Kurucu'nun "İslâmın Nûru Mecmuası"nda çıkmış on yedi²⁵² şiiri, bir çevirisi ve bir de nesir yazısına tezimizin "Ekler" kısmında yer verdik.

3.2.2. Nâsirliği

3.2.2.1. Ali Ulvi Kurucu'ya Göre Nesir

Ali Ulvi Kurucu, şiir gibi nesrin de bazı kuralları olduğunu ifade etmektedir. Öncelikle bir yazıda edebî bir havanın olması gerektiğinin kanısındadır. Bu yazı tercüme dahi olsa edebî olmalıdır. Ona göre ancak edebli olan yazılar, edebî olur. Yazılan yazı; insanı insan yapan yüce hisleri yansıtmalıdır. Yazıyı bir besteye benzeten Ali Ulvi Kurucu, büründüğü güfteye layık olması gerektiğini söylemektedir. Aksi takdirde beste; şeref ve haysiyetini kaybederek değerinden düşer. Ona göre üslûp ve ifade; şahsiyettir.

Ali Ulvi Kurucu'nun nesirlerini okuduğu kişileri şöyle sıralamak mümkündür: Ali Fuad Başgil, Peyami Safa, Ali Nihad Tarlan, Osman Turan, Nureddin Topçu, Mehmed Kaplan, Nihad Sami Banarlı, Orhan Seyfi Orhon, Burhan Felek, Mümtaz Turhan, Ekrem Hakkı Ayverdi, Erol Güngör, Mâhir İz, Cemil Meriç, Necip Fazıl Kısakürek, Sâmiha Ayverdi, Münevver Ayaşlı, Ahmed Kabaklı, M. Şevket Eygil, Dr. A. Kemal Belviranlı, Ergun Göze, Sezai Karakoç, Taha Akyol, Mustafa Kutlu, Tarık Buğra, Necmeddin Turinay, Beşir Ayvazoğlu, M. Ertuğrul Düzdağ, Mustafa

²⁵⁰ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-IV*, s. 364.

²⁵¹ Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-IV*, s. 28.

²⁵² Düzdağ, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-IV*, s. 363'te şiir sayısı 15 verilmiştir. Ancak *İslâmın Nûru Mecmuası*'nın Nisan 1953, S.24 s. 39'daki "Zafer" ile s. 47'deki "Uyan" adlı şiirler, dergide isimsiz olarak yayımlanmış olsa da araştırmalarımız sonucu Ali Ulvi Kurucu'ya ait olduğunu fark ettik. *Nurdan Sesler* adlı şiir kitabında "Zafer", "Ey Zafer Kartalı!" ; "Uyan" ise "Uyanmak Çağıdır" başlığıyla ve bazı farklılıklarla yer almaktadır.

Miyasoğlu, Fehmi Kuru, Ahmed Taşgetiren, Ferruh Müftüoğlu, Niyâzi Özdemir, Ahmed Selim, Mehmed Taçdiken ve Mehmed Doğan.²⁵³

3.2.2.2. Kitap Hâline Getirilmiş Nesirleri

Ali Ulvi Kurucu'nun 1987-1990 tarihleri arasında gazetede çıkmış nesirleri, "Gecelerin Gündüzü" adı ile Mehmed Ertuğrul Düzdağ tarafından kitap olarak neşredilmiştir. Bu kitapta elli yedi nesri bulunmaktadır.

Nesirlerinin konusu genel itibariyle dinî ve ahlakîdir. Siyasî, tarihî ve edebî konulara da yer vermiştir. Ali Ulvi Kurucu'nun nesirleri kitapta konularına göre bölümlere ayrılmıştır. Birinci bölümde sohbetin amacını, sohbetlerindeki manevi hâli, ifâde gücünün önemini ele aldığı nesirleri yer almaktadır. İkinci bölüm insanların iman ve inkâr durumlarını konu edindiği nesirlerinden oluşmaktadır. Bu nesirlerinde insanların inançlarının nasıl söndürüldüğüne, inkâra ve küfre itildiğine değinmiştir. Bu imansızlığa sebep olarak gördüğü tarihî ve siyasî konulara da nesirlerinde yer vermiştir. Üçüncü bölümde yer alan nesirleri İslamiyet ve Müslümanlıkla ilgilidir. Bir müslümanın sahip olması gereken özellikler, peygamber sevgisi, mir'ac, ezanın insanlar üzerinde etkisi ve Ramazan ayı gibi konulara yer vermiştir. Dördüncü bölümde yer alan iki nesri de Fatih Sultan Mehmed ve İstanbul'un fethi ile ilgilidir. Bu nesirleri, tarihî ve siyasîdir. Dördüncü bölümdeki nesirleri ise Mehmed Akif ve Safahat adlı eseri, Türk Dili'nin yaşadığı sıkıntılar, büyük bir insanın yetişmesi için gerekenler, yakın tarhimiz gibi hususları içermektedir. Ayrıca bu bölümde Ali Ulvi Kurucu'nun, Said Nursi'nin "Tarihçe-i Hayat"ına yazdığı ön söz de yer almaktadır.

O, nesirlerinde edebî bir üslup kullanmıştır. Yazdığı nesirlerin konusu ne olursa olsun kullandığı dil her zaman edebîdir. Bahsettiği konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini, okuyucuya daha iyi aktaramada şiirlerini kullanmıştır. Birkaç beyit de olsa, nesirlerinde şiirlerine rastlamak mümkündür.

3.2.2.3. Ön Sözleri

²⁵³ Kurucu, *Gecelerin Gündüzü*, s. 347-349.

Ali Ulvi Kurucu'nun dört kitapta ön sözü bulunmaktadır. Biri nesirlerinin kitaplaştırıldığı “Gecelerin Gündüzü”nde, ikisi çeviri kitapları olan “Zulmeti Yıkan Nur” ve “Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbâl”, diğeri ise Said Nursî'nin “Tarihçe-i Hayatı”nda yer almaktadır.

Ali Ulvi Kurucu “Gecelerin Gündüzü” adlı kitabının ön sözünde gazetede neşredilen nesirlerinin kitap hâline getirilmesinden duyduğu mutluluğu dile getirmiştir. Bunun öncesinde nesirlerinin bir günlük ömre sahip olması onu üzmüştür. Bu hüznü, “birer gözyaşı bestesi”²⁵⁴ olarak nitelendirdiği nesirlerinin kitap hâline gelmesiyle son bulmuştur. Nesirlerinin kitaplaştırılmasıyla daha fazla kişiye hitap edebilir hâle gelen Ali Ulvi Kurucu, bu durumdan fazlasıyla memnun olmuştur.

O, ön sözünde “İslâmın Nuru Mecmuası”ndaki şiirlerini okuyan hocası Yozgatlı Mehmed İhsan Efendi'nin şiirleri için yaptığı iltifatlara yer vermiştir. Yazmış olduğu şiirlerinin konusuna değinmiş ve şiirlerinin okunup hatta ezberlenmesinden dolayı duyduğu mutluluğu ifade etmiştir. Ayrıca, Ali Ulvi Kurucu kendisini etkileyen ve kitapta “Solmayan Güller” başlığıyla yer alan Mustafa Sâdık er-Râfî'nin “Fi'l leheb velâ yahterik” (Alevler İçinde fakat Yanmıyor) adlı nesri ile ilgili düşüncelerine de yer vermiş ve bu nesirden yola çıkarak gençlerden beklentisini dile getirmiştir. Ali Ulvi Kurucu, “Gecelerin Gündüzü” adlı kitabının ön sözünü, şiirlerinin ve nesirlerinin kitap hâline getirilmesinde katkısı olan kişilere ismen teşekkür ederek sonlandırmıştır.²⁵⁵

Ali Ulvi Kurucu'nun Ebu'l Hasan El-Nedevi'den tercüme ettiği “Zulmeti Yıkan Nur” adlı kitabında, “Mütercimin Birkaç Sözü” adı altında bir ön söz mahiyetinde yazısı bulunmaktadır.

O, ön sözde inanma ihtiyacının doğuştan geldiğini ve bu ihtiyacın insanla birlikte yaşadığını ifade etmiştir. Ali Ulvi Kurucu'ya göre din insanlar için bir rehberdir. Hukuk, siyaset, ahlak ve sanat doğuşunu ve ilerleyişini dine borçludur. Dini kabul etmeyenler, dini yok etmeye çalışanlar bunu başaramamıştır. Ona göre dinle savaşıyan komünizm, toplumlarda açtığı yaralara rağmen emeline ulaşamamıştır.

²⁵⁴ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 10.

²⁵⁵ Kurucu, **Gecelerin Gündüzü**, s. 11-17.

Dini reddeden insanlar, inanma ihtiyaalarını karşılamak için maddecilie yönelmiş olsalar da tam anlamıyla tatmin olamamışlardır. Dinin huzur ve saadetine dönmeye başlamışlardır.

Gün geçtikçe dinî kitapların arttığını söyleyen Ali Ulvi Kurucu, bu sayede insanların hakikate ulaştığının kanaatindedir. Tercümesini yaptığı eserde de inancın, dinin önemi konu edinilmiştir. İslamiyet ncesi ve sonrası anlatılarak insanlardaki değişimler ele alınmıştır. Ali Ulvi Kurucu, n sözde az da olsa bu hususlara değinmiştir.²⁵⁶

Ali Ulvi Kurucu'nun Ebu'l Hasan El-Nedevi'den çevirdiği “Büyük İslâm şairi Dr. Muhammed İkbâl” adlı kitabında “Mütercimin nsz” başlığıyla bir yazısı bulunmaktadır.

n sözde Muhammed İkbâl'i ve şiirlerini övmüştür. Asırlar boyunca nadir yetişen şairlerden olduğunu dile getirmektedir. Ali Ulvi Kurucu'ya göre İkbâl, şiirleriyle bir ordunun, büyük bir kumandanın kazanamayacağı zaferler kazanmıştır. şiirlerin kalıcılığı için sağlam bir kültüre sahip olunması gerektiğine inanan Ali Ulvi Kurucu, İkbâl'in de derin kültürü sayesinde şiirlerinin ebedliği yakaladığını ifade etmektedir. İkbâl'in hukuk, siyasî, iktisad, itima, ahlakî, bed millî, dinî, tasavvuf ve felsefî konularda şiir yazdığını dile getirmektedir. Bu konularda şiir yazmanın zor olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, bu hususta İkbâl ve Akif'in benzerliğine değinerek şiirlerine iltifatlarda bulunmuştur. Derin hisli şairlerin şiirleri sayesinde insanlardaki imanın arttığını ifade etmektedir.

Batı'nın din üzerine yaptığı oyunlardan bahseden Ali Ulvi Kurucu, insanlara aşılanmaya çalışan şahsiyetsizlik ve aşağılık duygularına İkbâl'in, eserleriyle karş geldiğini dile getirmektedir. İkbâl'in öncelikle şahsiyet meselesine önem verdiğini söylemektedir. Her millette olması gerektiği gibi İslam camiasında da bir şahsiyetin lzumluluğundan bahsetmiştir.

İkbâl hakkında birçok kitap yazıldığını söyleyen Ali Ulvi Kurucu, onun hakkında yazılmış eserlerden birini tercüme ettiği için mutlu olduğunu ifade etmiştir.

²⁵⁶ Ebu'l Hasan El-Nedevi, **Zulmeti Ykan Nur**, Ali Ulvi Kurucu (ev.), Hilâl Yayınları, Ankara 1958, s. 3-11.

Tercüme sırasında İkbâl'in hislerini yaşadığına değinmiştir. İç huzur ve yüce heyecanların başkaları tarafından da yaşanması için, bu kitabın çevirisini yapmaya karar verdiğini dile getirmekte ve bir şiiriyle ön sözü sonlandırmaktadır.²⁵⁷

Ali Ulvi Kurucu, Said Nursi'nin "Tarihçe-i Hayatı"na ön söz yazmayı Atıf Ural'ın isteği üzerine gerçekleştirmiştir. Atıf Ural, o zamanlar Ankara Hukuk Fakültesi'nde okumakta ve aynı zamanda Said Nursi'nin talebesidir. Atıf Ural, arkadaşlarıyla hazırlamış olduğu Said Nursi'nin şahsiyeti, davası ve eserleri hakkındaki "Tarihçe-i Hayat"a Ali Ulvi Kurucu'nun bir ön söz yazmasını istemiştir. Ali Ulvi Kurucu, Said Nursi'nin külliyyatını okuyamadığı için öyle bir ön söz yazamayacağını bildirmiş olsa da Atıf Ural, Ali Ulvi Kurucu'ya bütün külliyyatı yollayarak bu konudaki ısrarını belli etmiştir. Bunun üzerine Ali Ulvi Kurucu, külliyyatı okumuş ve nihayetinde ön sözü bir günde yazmıştır. Çok geç ve zor yazdığını, daha iyi olması için yazdığını sürekli değiştirdiğini söyleyen Ali Ulvi Kurucu, ön sözü bir günde yazmış olabilmesinde Allah'ın yardım ettiğini, kolaylık sağladığını söylemektedir.²⁵⁸

Ali Ulvi Kurucu, ön söze "Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbâl" adlı çevirisindeki ön sözünün benzeriyle başlamıştır. Büyük insanların hayatları, hatıraları okunup dinlenildiğinde, onların kişi üzerinde bıraktığı izlere değinmiştir. Said Nursî gibi büyük bir kişiyi konu edinen, derin ve geniş kitabın ön sözünü birkaç sayfa ile bitirmenin mümkün olamayacağını ifade etmiştir.

O, kitabı okuyanların Said Nursi'nin çocukluğundan itibaren müstesna bir şekilde büyüdüğünü, yaşamı boyunca ilâhî tecellilere mazhar olmuş önemli bir âlim olduğunu fark edeceklerini dile getirmiştir. Ali Ulvi Kurucu, Said Nursi'nin hayatı boyunca bütün engellere rağmen, yılmadan İslamiyet için verdiği cihad sayesinde peygamberin varisi olduğunu kanıtladığını söylemektedir. Said Nursî için zindanların gülistan, idam sehpasının vaaz kürsüsü, hapishanelerin ise Medrese-i Yusuffiyye olduğunu söyleyen Ali Ulvi Kurucu, bu şekilde Said Nursi'nin imanına olan hayranlığını ifade etmiştir.

²⁵⁷ Ebu'l Hasan El-Nedevi, **Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbâl**, s. 7-14.

²⁵⁸ Düzdağ, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-III**, s. 266-269.

Ali Ulvi Kurucu, Said Nursi'nin imanını anlatarak başladığı ön sözü, şahsiyeti ile devam ettirmiştir. Said Nursî'nin şahsiyetini ele alırken onu anlatan özellikleri başlıklar oluşturarak kaleme almıştır. Bu başlıklar şöyledir: “Feragati”, “Şefkat ve Merhameti”, “İstiğnası”, “İktisatçılığı”, “Tevazuu ve Mahviyetkârlığı”, “Üstadın İlmî Cephesi”, “Üstadın Fikrî Cephesi”, “Tasavvuf Cephesi” ve “Edebî Cephesi”.²⁵⁹

Ali Ulvi Kurucu diğer ön sözlerinde olduğu gibi bu ön sözünde de edebî bir dil kullanmıştır. Duygularını daha iyi ifade edebilmek için bahsettiği konularla alakalı şiirlerine yer vermiştir. Ön sözleri yazarken hissettiği duyguları; nesirleriyle, şiirleriyle okuyucuya da hissettirmeye çalışmıştır.

²⁵⁹ **Risale-i Nur Müellifi Bediüzzaman Said Nursî Tarihçe-i Hayatı**, Envar Neşriyat, İstanbul 2006, s. 5-20.

SONUÇ

Ali Ulvi Kurucu, 1950’li yıllarda “İslâmın Nuru Mecmuası”na yolladığı şiirleri ile tanınmış ve daha sonra çevirileriyle, düzyazılarıyla, sohbetleriyle ve hatıralarıyla ön plana çıkmayı başarmıştır.

Hayatı; yaşadığı dönemin siyasî ve sosyal durumlarını, yetiştirilme tarzını, büyüdüğü muhiti, aldığı eğitimi ve çevresini kapsadığı için önem arz etmektedir. Konya, Kahire ve Medine diye başlıklara ayırdığımız hayatı; yakın tarihimiz, edebiyatımız, kültürümüz, dilimiz, sosyal yaşantımız açısından birçok önemli bilgiler içermektedir. Ali Ulvi Kurucu’nun hafızlık geleneğini sürdüren bir ailede yetişmesi ve o kültürle büyümesi; gerek hayatına gerekse de sanatına yön vermiştir. Eğitim yıllarında özellikle dinî eğitimle ilgili yaşadığı zorluklar, imam olan babasının Kur’an-ı Kerim-i okutamaz hâle gelişi, dönemin siyasetinden dolayı dinlerini yaşayamaz olmaları, onların hicretine sebep olmuştur. Kendisi eğitimi için Kahire’ye, ailesi de Medine’ye yerleşmiştir.

Kahire’de önemli hocalardan ders almış, birçok değerli şahsiyetle tanışmış ve onlardan ilim, irfan, sanat ve edebiyat hususunda yararlanmıştır. Ali Ulvi Kurucu’nun şiire ve Mehmed Akif’e olan ilgisi Kahire’deyken oluşmuştur. Özellikle sanat ve edebiyat konusunda kendisini geliştirmiştir. Ancak Kahire’deki eğitimi beş yıl sürmüştür. Babasının vefatından dolayı eğitimini yarım bırakıp Medine’ye, ailesinin yanına dönmek zorunda kalmıştır. Medine’nin o yıllardaki zorlu yaşam şartlarına rağmen ailesinin geçimini sağlamıştır. Dinî, ilmî, edebî sohbetlere katılmaya gayret sarf etmiş, birçok değerli şahsiyetlerle tanışıp bilgilerinden ve hatıralarından istifade etmiştir. Bütün bunlar Ali Ulvi Kurucu’nun duygu ve düşüncelerinin şekillenmesinde rol oynamıştır. Kaleme aldığı eserlerinde de yaşamış olduğu hayat ve bu hayatın getirmiş olduğu sevinç ve hüznler yer almaktadır.

Sanatın, insanların işine yaraması için yapılması gerektiğini savunmuş ve hiçbir zaman onu keyfî bir uğraş olarak görmemiştir. Yazdığı her şiir, her nesir ruhunda kopan fırtınaların terennümüdür. Eserlerinde dönemin siyasî ve sosyal durumlarını ve bunların doğurduğu sonuçları okuyucuya büyük bir ustalıkla sunmaktadır. Kötü gidişattan kurtulmanın yollarını edebî bir şekilde dile getirmiştir. Gerek şiirlerinde gerek nesirlerinde gerekse de sohbetlerinde özellikle; cihad, ümmet ve inancın önemi üzerinde durmuştur. Bu mefhumların gönüllerde tekrardan yer etmesi gerektiğini içtenlikle dile getirmiştir. Aksi takdirde meydana gelen ve gelebilecek durumlara eserlerinde yer vermiştir. Bunları genellikle gençlere hitaben ifade etmiştir. Çünkü gençlik imanlı olursa, geleceğin aydınlık olacağına inanmaktadır. İmanlı gençleri, her zaman kabul olan duaları olarak görmektedir. Ali Ulvi Kurucu'nun hayatında ve eserlerinde güttüğü asıl amaç; insanlığa faydalı olmaktır. Ve bunu; hayatıyla, hatıralarıyla, şiirleriyle, nesirleriyle, çevirileriyle ve sohbetleriyle başarmıştır. Onun her bir ifadesi insanlığın yararına olmuştur.

Ali Ulvi Kurucu; Allah sevgisi, peygamber sevgisi, cihad anlayışı, dinden uzaklaşma gibi din ile ilgili konular hakkında şiirler yazmıştır. Bunların yanı sıra siyasî ve tarihî konular, komünizm, sosyal duyarsızlık, tabiat ve sanat şiirlerine konu olmuştur. Eserlerini beğendiği kişiler için de şiirler yazmıştır. Mehmet Akif ve İkbâl gibi.

Şiirlerinde kullandığı üslup; okuyucuyu coşturmasının yanında, düşünmesini de sağlamaktadır. Din, inanç, iman, millet, ümmet, vatan, tarih, cihad kavramları şiirlerinin manevî boyutunu oluşturmaktadır. Ali Ulvi Kurucu hayatı boyunca, sıraladığımız bu mefhumlar için yaşamış, sohbetler yapmış ve onların varlığı için şiirler, nesirler yazmış, çeviriler yapmıştır.

Ali Ulvi Kurucu'nun nesirlerindeki anlayışı, şiirlerindeki ile aynıdır. Eserleri aynı amaca hizmet etmiştir. Nesirlerindeki edebî, akıcı ve samimî üslubu; okuyucu üzerinde güzel bir etki bırakmaktadır. Nesirlerini okurken ara ara şiirlerine de denk gelmek, yazıya ayrı bir hava katmasıyla beraber, Ali Ulvi Kurucu'nun özgünlüğünü de göstermektedir.

Hayatı, eserleri, fikirleri ve sanat anlayışı ile geçmişe olduğu gibi günümüze ve geleceğe de ışık tutan Ali Ulvi Kurucu; herkes tarafından bilinmesi gereken kıymetli şairlerimizden ve nasirlerimizden biridir. Hayatını, sanatını ve eserlerini ortaya koyduğumuz bu çalışmanın; Ali Ulvi Kurucu'nun daha iyi anlaşılmasına ve tanınmasına vesile olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- Abbas Mahmud el-Akkâd, **Yirminci Asır Mütefekkirlerinin Hakkı Arayışı**, (çev.) Ali Ulvi Kurucu (basımı yok)
- AKGÜL, Döndü, “**Ali Ulvi Kurucu’nun Hayatı, Eserleri, Kişiliği ve Görüşleri**”, (Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi), Ankara 2011.
- ARIKAN, Ali Ulvi, **Ali Ulvi Kurucu’nun Ardından**, Marifet Yayınları, İstanbul 2002.
- Bediüzzaman Said Nursî, **Risale-i Nur Külliyyatından-Mektubat**, Envâr Neşriyat, İstanbul 2005.
- BULUT, Hayrettin, **Medine Notları**, Marifet Yayınları, İstanbul 1999.
- ÇETİN, Nurullah, **Şiir Çözümleme Yöntemi**, Öncü Kitap, Ankara 2013.
- ÇETİŞLİ, İsmail, **Metin Tahlillerine Giriş/1 Şiir**, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.
- DEVELLIOĞLU, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2013.
- DÜZDAĞ, M. Ertuğrul, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar I**, Kaynak Yayınları, İzmir 2016.
- DÜZDAĞ, M. Ertuğrul, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar II**, Kaynak Yayınları, İzmir 2016.
- DÜZDAĞ, M. Ertuğrul, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar III**, Kaynak Yayınları, İzmir 2016.
- DÜZDAĞ, M. Ertuğrul, **Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar IV**, Kaynak Yayınları, İzmir 2016.
- Ebu’l Hasan El-Nedevi, **Büyük İslâm Şairi Dr. Muhammed İkbâl**, (çev.), Ali Ulvi KURUCU, Hilâl Yayınları, Ankara 1957.
- Ebu’l Hasan El-Nedevi, **Zulmeti Yıkan Nur**, (çev.), Ali Ulvi KURUCU, Hilâl Yayınları, Ankara 1958.

(Ed.) ÇAKKAL, Ömer, **Bir Peygamber Aşığı Ali Ulvi Kurucu**, Selçuklu Belediyesi, Konya 2013.

KURUCU, Ali Ulvi, “Hâşâ!”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 24, Nisan 1953, s. 34.

KURUCU, Ali Ulvi, “Mefkûremiz”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 24, Nisan 1953, s. 15.

KAHRAMAN, Âlim, “KURUCU, Ali Ulvi (1922-2002)”, **İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, C. 26.

KURUCU, Ali Ulvi , “Türk Gençliğine”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 1, Nisan 1951, s. 36.

KURUCU, Ali Ulvi, “Fatih’in Türbesinde”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 7, Kasım 1951, s. 7, 8.

KURUCU, Ali Ulvi, “Mücâhid”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 4, Ağustos 1951, s. 6.

KURUCU, Ali Ulvi, “Müslüman-Türk Kahramanı”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 5, Eylül 1951, s. 6.

KURUCU, Ali Ulvi, “Ayasofyayı Ziyaret”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 13, Mayıs 1952, s. 11.

KURUCU, Ali Ulvi, “Ayasofyayı Ziyaret (devamı)”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 14, Haziran 1952, s.18.

KURUCU, Ali Ulvi, “Biri Birine Rekâbet Eden İki Dâvâ”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 6, Ekim 1951, s. 32-34.

KURUCU, Ali Ulvi, “Biri Birine Rekâbet Eden İki Dâvâ (devamı)”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 12, Nisan 1952, s. 27, 28.

KURUCU, Ali Ulvi, “Büyük İslâm Şâiri Muhammed İkbâl”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 22, Şubat 1953, s. 11, 12.

KURUCU, Ali Ulvi, “İlham Saatleri”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 12, Nisan 1952, s. 29, 30.

KURUCU, Ali Ulvi, “İslâmın Nurunu Tebrik”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 2, Haziran 1951, s. 46.

KURUCU, Ali Ulvi, “Levlâke Yâ Muhammed”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 8, Aralık 1951, s. 12.

KURUCU, Ali Ulvi, “Medîne-i Münevvere’de Bir Sabah Ezânı”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 11, Mart 1952, s. 19, 20.

KURUCU, Ali Ulvi, “Medîne-i Münevvere’de Bir Sabah Ezânı (devamı)”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 13, Mayıs 1952, s. 38.

KURUCU, Ali Ulvi, “Müstesna Bir Rü’yâ”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 9, Ocak 1952, s. 14.

KURUCU, Ali Ulvi, “Sakın Ye’se Kapılma”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 23, Mart 1953, s. 11.

KURUCU, Ali Ulvi, “Seherler”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 17, Eylül 1952, s. 17.

KURUCU, Ali Ulvi, “Zulmetten Nûra”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 18, Ekim 1952, s. 16.

KURUCU, Ali Ulvi, **Gecelerin Gündüzü**, Marifet Yayınları, İstanbul 1990.

KURUCU, Ali Ulvi, **Gümüş Tül ve Alevler**, Nedve Yayınları, İstanbul 1973.

KURUCU, Ali Ulvi, **Gümüş Tül**, İstanbul 1962.

KURUCU, Ali Ulvi, **Nurdan Sesler**, Hilâl Yayınları, Ankara 1957.

KURUCU, Sare, **Bir Ömürden Sayfalar**, Ali Ulvi Kurucu'dan Hatıralar, Marifet Yayınları, İstanbul 2010.

Risale-i Nur Müellifi Bediüzzaman Said Nursî Tarihçe-i Hayatı, Envar Neşriyat, İstanbul 2006.

SARIÇAM, Elif, “**Ali Ulvi Kurucu: Hayatı, Kişiliği, Eserleri, Din Eğitime Katkıları**”, (Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi) Rize 2014.

Şeyh İbrahim bin İdrîs es-Sünûsî, **en-Nûru'l-Lâmi' (Asırlar Boyunca Parlayan Nur)**, Ali Ulvi KURUCU, Marifet Yayınları, İstanbul 2014.

UZ, Mehmet Ali, “11. Yıldönümünde Ali Ulvi Kurucu Özel Sayısı”, **Merhaba Akademik Sayfalar**, Şubat 2013, C. 13, S. 2.

VURAL, Emine, “**Ali Ulvi Kurucu’nun Hayatı ve Eserleri**”, (Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi), Ankara 2005.

YÜTER, Ahmet, **Ali Ulvi Kurucu- Medine İkliminden Esintiler**, Nesil Yayınları, İstanbul 2008.

— “Zafer”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 24, Nisan 1953, s. 39.

— “Uyan”, **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 24, Nisan 1953, s. 47.

EKLER

Ek.1: ŞİİRLER

Türk Gençliğine

Hız alan duyguların bak: ne ilâhî, ne derin!
O, mukaddes heyecanlarla coşan hamlelerin

Yıkacak burcunu dinsizliğin artık yıkacak!..
Fışkırıp ünlü yiğitler mezarından çıkacak!..

Mâneviyyatına, vicdanına, îmânına denk,
Arkadaş bulmalısın; çünkü temiz bir örnek,

Hem de rehber olacaksın doğacak nesle yarın!..
Hakkı ilân edeceksin daha gür sesle yarın!..

Helecanlarla geçen dünkü hayat safhasını,
İnceden inceye tetkîk ederek, orda seni

His, fikir, an'ane, tarih, mukaddes, ahlâk
Gibi mefhumlara hissiz ve kayıtsız bulmak:

Zağlı hançerler açılmış kanayan bir yaradır.
Uçurumlar gibi korkunç, ne fecî manzaradır!..

Ne amansız acı Yârab, nasıl âteşten elem.
Sanki, tasvir ediyorken yanıyor elde kalem!..

Fuhşu bir gem yaparak ağzına vurmuş “siyonist”
Pusu kurmuş yolunun üstüne hain “komünist”

Bir asîl (at) gibi şahlan, vurulan gemleri kır!..
(NERDE HAKKIM?) diye bir kerecik olsun haykır!..

Sinsi düşmanları pençende tutup ezmelisin!
Ülkenin sâhibi sensin, UYANIK GEZMELİSİN!..

Çiğnenirken ayakaltında kûfür saltanatı.
Kahrolur sinsi kızıklar, yıkılır köhne çatı.

Yedi kat göklere aksetmeli tılsımlı sesin!
Kıpkızıl yangını söndürmeli tek bir nefesin!..

(MUHAÇ) ufkunda, zaferlerle esen BAYRAĞI çek!..
SANCAĞINDAN EBEDÎ FECRİ ŞAFAKLAR SÖKECEK!..

Sen, bu kalkınmanın aşkîle, kanatlanmalısın!
Gözdeler, DEVRİMİ gördükçe şaşırırsın kalsın!..

Çünkü sen vârisisin (FATİH) in, arslan (YAVUZ) un!
Sayamam şân-ü şeref faslını zira pek uzun!..

Çünkü sen, tâze emeller doğuran hâtırasın!..
Yirmi beş yıl, seni iğfâl eden, en kanlı yasın!..

Sürüler, çamlar, ağaçlardaki her bir yaprak
Bu Nisan fethini temsîl eden Atlas bayrak!..

Güzel İstanbul'u fethettin o gün sen yeniden,
(FATİH) in rûhudur, elbet, sana rehberlik eden!..

Nûrdan menkibler ördü mukaddes savaşın;
Şimdi tâ arşe değer yükselerek belki başın,

Gençliğin Hakka emânet; ne celâdet öyle;
Can atar şanlı zaferler sana bundan böyle...

Âkif olsaydı da görseydi bu parlak günü

Ebediyyetlere yaymıştı emînim ününü...

şanlı genç! Her ne kadar cismen uzaksam senden,
şâir oldum, ebedî rûhumu yaktım sana ben.

Mâvi, mor, pembe ufuklarda hayâlin görünür,
Dalgalar sâhili okşar gibi örter sürünür.
Bak: dûâlar nasıl Allah’a kadar yükseliyor;
Her gönülden sana sevgiyle, selâmlar geliyor.

Bak: Ezan sesleri yer yer yayılırken denize:
Doğuyor tâze güneşler, kararan gönlümüze.

Bak: o durgun suların kalbine inmiş esrar,
Yüce târihine âit, nice destanlar arar,

Hep sevinç gözyaşı hâlinde akar bak dereler;
şiirin âhengini ilhâm ediyor meşcereler.

Bak: Seherlerde münâcat okunurken: rüzgâr,
O şehid Orduların marşını söyler, ağlar...

Goncalar, güller açarken, ötüşürken kuşlar,
Kalelerden, kulelerden kopuyor alkışlar!..

Koca bir sel gibi coştukça, kabardıkça KANIN,
Canlanır tâze baharlar gibi, yorgun VATANIN.

Çağlayan Ravzâda gel bak, yine hep aynı akis,
Coşturan kalbini, zâten bu derin, dalgalı his.

Gel bu, eşsiz güzelliğın zevkine er, aşkına yan!
Bu büyük gâyenin uğrunda şehîd oldu baban.

Sana, senden daha şefkatli: BÜYÜK PEYGAMBER
(ÜMMETİMSİN) diyerek tertemiz alnından öper.

Gayri bundan daha üstün şeref olmaz sanırım;
Tapılan putları çiğner, YALNIZ HAK TANIRIM.

Sana ilk şiirimi yazdım bu mübârek gecede,
Sanki Cennetlere uçmuş gibi geldim vecde!..²⁶⁰

İslâmın Nurunu Tebrik

Sıyrıldı gözümden o cehennem gibi perde,
Kalbim kanar ağlardı, o zindan gecelerde.

Hisler, solucanlar gibi toprakta yaşardı,
Sisler, güzelim ülkeyi baştanbaşa sardı...

Çıldırıldı beşer: Döndü de fânilere taptı,
Dinsizliği alkışlayarak (ÂBİDE) yaptı..

Menfur idi-mücrim gibi..- dindar olan insan..
Dipçikle ezilmişti göğüslerdeki îman!..

Serbestti bütün çevrede sarhoş ve kumarbaz.
Manzûmeye sığmaz kara günler, ne desem az!..

Fuhşun edebiyatı da bir parça sıkılsın,
Tevile ne hâcet bugün: AHLÂKA BAKILSIN

Rûhumla uçup NÛR'unu ben görmeğe geldim,
Güller gibi şiirimle çelenk örmeğe geldim.

İnsandaki iç âlemi nûrlandıracaksın,
Ejder gibi zincirleri birden kıracaksın

Bir tâze bahar ömrünü sürmekte bu güller
Bin bülbül bir lâhzada gaşyetmede güller

Târihimi canlandıran üslûbunu gezdim.

²⁶⁰ Kurucu, "Türk Gençliğine", **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 36.

Mâbetleri mesteyleyen ulviyeti sezdim.

Uçtum bana şiir öğreten âlemlere doğru,
Gördüm o yeşil kuş gibi îmandaki Nûru.

Bilsen ne tahassüsle açar orda çiçekler,
Hayran sana rûhum gibi, göklerde melekler.

Eşsiz güzelin nûruna pervane kesilsem,
Yükselmeme engel olacak izleri silsem.

Baştanbaşa yandıkça tecellîlere dalsam.
“ÖMRÜM SANA KURBAN” diyerek bir “nefes”alsam!.

Ey ünlü kılıçtan daha kıymetli daha haşmetli kalemler!..
Ey şanlı muharrirler, evet MÜSLÜMAN ERLER,

Hep FEYZ AKAKTIR SİZE PEYGAMBERİMİZDEN
Artık yürüyün siz o: güneşler gibi izden.

Feryâdınız inletmeli kürsîleri, arşı,
İnsan olan öğrenmeli âlemde o marşı.

İnsanlığı kurtarmaya candan çalışanlar:
RABBİM TAKAKTIR SİZE CENNETTE NİŞANLAR..

Dînin o semalarda uçan nûruna ma’kes,
Dâvada gönül, belki de can vermeli herkes.

Can vermeli: Zira odur ALLAH’A GİDEN YOL,
TÜRK GENÇİ UYAN: SEN DE ONUN NÛRUNA GARKOL.

DÜŞMANLARI KAHREYLEYECEK ŞİİRİ DE SEN YAZ,
KÜFRÜN O KIZIL KABRİNİ LÂNETLEYEREK KAZ.

HER MISRAI BİRDENBİRE ŞİMŞEK GİBİ ÇAKSIN,
BİR YILDIRIM OLSUN DA MÜNÂFIKLARI YAKSIN..

YILDIRMALI ZÂLİMLERİ DEHŞETLİ HÜCÛMUN,
SALDIRMALI BİR HAMLEDE KÂŞÂNESİ ZULMÜN.

DİNSİZ KOMÜNİSTLER GİBİ GEZMEK SANA ZÜLDÜR,
AĞLATTIĞIN ARTIK YETER, ECDÂDINI GÜLDÜR.

GÜNDEN GÜNE VİCDANLARA FEYZİN SİNECEKTİR,
“ARTIK BİZE NÂR İNMEYECEK NÛR İNECEKTİR.”

VÂROL, EBEDİYYETLE BERABER YAŞA NÛR OL!..
AŞKIN EZELÎ BAHÇELERİNDEN GEÇECEK YOL..²⁶¹

Mücâhid

Bir azm eğer îman dolu bir kalbe girerse,
İnsan da o îmandaki son sırra ererse,

En azgın ölümler ona zincir vuramazlar,
Volkan gibi coşkun akıyor, durduramazlar,

Kartal aşacaktır uçurumlar dolu yârdan,
Yalçın kayalardan örülen şâhikalarından...

Rabbimden iner azmine kuvvet veren ilhâm,
Peygamberi rû'yada görür belki her akşam...

Hep NÛR, onun îman dolu kalbindeki mihrâb,
Kandil olamaz ufkuna Dünyâdaki mehtab...

Mânâlı tebessüm kesilir geçtiği yerler:
Gül yüzlü melekler gibi rikkatle gülümser...

Alkışlar onun ömrünü rüzgârlar, ağaçlar,
Şebnemli çiçekler sunar âsûde yamaçlar...

²⁶¹ Kurucu, “İslâmın Nurunu Tebrik”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 46.

Cennetteki âlemleri dünyâda görür de,
Mahvolma eğilmez sıra dağlar gibi derde...

Kar, kış demez, irkilmez, üzülmez, acı duymaz,
Mevsim bütün ömrünce ılık gölgeli bir yaz...

Cismindeki her bir yara vuslat dolu bûse,
Artık ne saâdet o nişanlarla ölürse!..

En sarp uçurumlar gelip, etrafını sarsa,
Ay batsa, güneş sönse, ufuklarda kararsa,

Gökler yıkılıb çökse yolundan yine dönmez,
Rûhundaki îmanla yanan meş'ale sönmez...

Kalbinde yanar dağ gibi îman, ne mukaddes!
Vicdânına her an, şunu haykırmada bir ses:

Ey yolcu! Şafaklar sökecek, durma ilerle!..
Zulmetlere kan ağlatacak meş'alelerle...

Yıldızlara bas, çık yüce âlemlere yüksel!..
İnsanlığı kurtarmağa cennetden inen el!..

Bir NÛR gibi fışkır da, güneşler gibi parla!
Târih öğrenür böyle büyük hâtıralarla...

Kudsî heyecanlarla doğan şanlı zaferler,
Şâirlere ilhâm eder en ölmez eserler...

Tam çeyrek asırdır uyuyan nesli uyandır!..
Dünyâ sana hasret çekiyor bunca zamandır...

Zâlimlere lâayık olan işkenceyi çektir!..
Mazlûmu da kurtar ki: ADÂLET bu demektir...

Küfrün o kızıl bağına hançer gibi saplan!
“Fatih” çıkararak alını öpsün mezarından...

En kahbe çukurlar doludur, bil ki, yolunda,
Düşman pusu kurmuş yatıyor sağ ve solunda!..

Saldırmada, bak, Dînine üç başlı ejder,
Ezmezsın o mel’un başı, Dünyâyı zehirler!..

Yutturduğu haplar: kumar, içkile fuhuştur,
Nâmûsa musallât olan en yırtıcı kuştur.

Baykuşları bülbül diye alkışlayan eller,
Kopsun da, kırılsın o şenî’, kirli kalemler...

Millet bugün “ALLAH!” diye feryâd ediyor bak!
Ey Müslüman oğlu te’yid edecek Hak...

Ölsen de yaşarsın yine ölmez vatanınla,
Yaz, sen, heyecan kaynağı destânı kanınla...

Duydum dedenin yazdığı destânı, ezelden:
“Tekbir alarak geçtim alevler gibi selden!”

İNCİTME BÜYÜK CEDDİNİ ALLAH’I SEVERSEN,
MİLYARLA ŞEHİDİN EBEDÎ VÂRİSİN SEN!..

Geçtikçe hayâlim o şehîd ülkelerinden,
Dalgın düşünen servilerin gölgelerinden...

Bir (ney) gibi rüzgârlar öter, kumrular ağlar,
Geçmişlere bin fatihâ her zerrede çağlar...

Bir bahçedir iç âlemin ey şanlı MÜCÂHİD!
Kalbinde açan gül o güzel bahçeye âit,

Bitmez güzelin vasfı ağaçlar kalem olsa,
Yer gök de bütün şî'r ile baştanbaşa dolsa...

Bir sel gibi her an şunu söyler, taşarım ben;
Azmindeki ULVİYETE hayran yaşarım ben...²⁶²

Müslüman - Türk Kahramanı

Şu homurdanmaya şaştım.. neyi temsil ediyor?!
Kuduran, kanlı deniz göklere bilmem ne diyor?!

Bu kasabhânede filler mi boğazlanmadadır?!
Ne acâib şekil almış, bu, ne korkunç adadır!..

Ne yaman kavga bu devlerle boğuşmuşçasına!
Giceler sanki kefendir onun engin yasına...

Göge baksam ki: bulutlar alev almış, yanıyor..
Kürreler hep yere düşmüş, eriyip, çalkalanıyor..

Kabarıp, yükseliyor pıhtılaştıran bir al kan...
Taşıyor, devriliyor kükreterek bir volkan..

Sanki her dalgada bir gürleyen arslan sesi var,
Kanlı bir pençeye dönmüştü kızardıkça sular..

Acı, ürpertici sesler uluyor her yandan,
Sanki bin kahkaha çılgınca kopar düşmandan...

Buranın ığılığı enginlere dehşet saçıyor,
Belki sâhil de bu tûfânın önünden kaçıyor...

Bir mücâhid yaralanmış bir ümmîd arıyor,
Kanayan kalbini Allâh'a açıp yalvarıyor:

“Bu denizlerde ölürsem, çıkamazsam karaya,”

²⁶² Kurucu, “Mücâhid”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 6.

“Uçarım -kuş gibi- cennetteki zümrüt saraya..”

“Bu savaşlarda ölürsem, ne mukaddes şu mezâr.”

“Ulu Tanrım bana gök kubbeyi bir (Türbe) yapar”

“Ruhum oldukça müebbed ebedîdir ömrüm,”

“En büyük vuslata dîdâra varan yoldur ölüm.”

En deniz! Gürleye dursun kuduran dalgaların:

Günüm elbet doğacaktır, bugün olmazsa yarın...

Çiğneyüb sedleri, aşmazsa, bugün, feryâdım,

Şu çetin dağları yırtıp, atamazsam bir adım,

Yıldırımlarla kesilmiş, kuşatılmışsa yolum,

Kalsın, ejder gibi zincirle de bağlıysa kolum,

Gemimin yelkeni uçmuşsa da me'yûs olamam...

Kime mâtem tutuyor sâhili örten akşam?!.

Bana, zindanları aydınlatan iymânım var;

Ebediyetle berâber yanacaktır, par par...

Benim iymânımı zulmetle bulutlar saramaz,

Zâlimin zulmü o yıldızlara aslâ varamaz...

Rûhumun ufkuna en parlak emeller doğuyor,

Şu karanlıkları birdenbire yırtıp, boğuyor..

Sarıyor gönlümü bir sevgi derinden, derine,

Uçuyor sanki hayâlim, Melekût âlemine...

Bana dînim bu savaşlarda sebat emrediyor,

Müslüman'san, siper et rûhunu, sarsılma! diyor..

Zulme kurban edemem dînimi, haysiyetimi,

Veririm cânımı, vermem yine hürriyetimi...

Heyecânım, şu esen fırtınalardan hız alır,
Benim iymânıma düşman bile hayretde kalır...

Dedemin saf kanıdır hep bu damarlardaki kan,
Şühedâ rûhudur üstümdeki rüzgârıla uçan..

Rûhu göklerde sevinsin, gülerek şâd olsun:
Kahraman ırkımın evlâdı: büyük Barbarosun..

Silinir Rabbimi andıkça gözümde dünyâ,
Dar gelir gönlüme artık şu ufuklar bu, semâ...

Başka bir varlığı hayretle temâşâ ederim,
Ebediyetlere daldıkça erir hep kederim...

Ey deniz!. kükreye dursun köpüren dalgaların!..
Bora elbet dinecektir, bugün olmazsa, yarın..

Yakacak burcunu, bir lâv gibi keskin âhım!
Zulme kahriyle tecellî edecek Allâhım!..

Dalgalar, dağ deviren hamlelerinden yılacak,
Göreceksin ki: demir perdelerin yırtılacak...

Sıyırıp maskeni, teşhîr edeceğim ben yüzünü!..
(Gecelerden daha korkunç o fecî' gündüzünü..)

Yıldırımlar gibi destânımı dehşetle oku!..
Coşarak saplayacağım bağrına şimşekden oku..

Sûi kasdın benim iymânıma, vicdânımadır,
Sanki hançer vurarak kalbimi her an kanatır!..

Sen ne mâbedleri yıkdın, nice canlar yakdın,
Kanlı mâtemlere güldün, gerilerden bakdın:

Canavarlar gibi dağdan dağa kaçsan da yine,
Hakkın elbet geçeceksin o bükülmez eline...

Seni zindanda gebertip, boğacak gözdelerin,
O cehennem gibi kabrin uçurumdan da derin...

Silindir gölgen ufuklardan, anılmaz da adın,
Ter temiz sâhili telvîs eden ey kirli kadın...

Mâvi göklerdeki âvizeler elbet yanacak..
Her taraf nûr oluyorken sökecek pembe şafak..

Yağacak tâze baharlar, bu kızıl renge bedel,
Akacak sırma saçaklar gibi altın bir sel..

Her seher bir yeni neş'eyle açarken güller,
Çağlayanlar gibi coşkunca şakır bülbüller...

Gice baştanbaşa hilkat ulu bir (mâ'bed) olur.
Rûha mi'râc olan en tatlı sadâlar duyulur..

Yüce âlemler iner Nûrdan akislerle yere,
Kâinat ürperir inler, kapanır secdelere...

Yayılr her yere iffet ve nezâhat güneşi,
Yurdum artık o zaman gökteki lâhûtuneşi..

(Fâtih) in bayrağı her yerde coşar dalgalanır
Müslüman Türk o zaman kendini cennette sanır..²⁶³

Fatih'in Türbesinde

“MÂ'BED” gibi, hürmetle ziyâret edilirken,
Mahpeslere dönmüş, kapatılmış idi Türben!..

²⁶³ Kurucu, “ Müslüman-Türk Kahramanı”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 6.

Cennetleri imrendiren ulviyeti vardı,
Herkes ona yüz sürmenin aşkıyle yaşardı...

Tekbîr ve ezanlardaki parlak, yüce sesler,
Beş yüz sene coştukça tutulmuştu nefesler..

Yurdun ezelî Fâtihisin EY KOCA SULTAN!
Yükseltti senin nâmını: PEYGAMBER-İ ZİYŞAN..

Dehşet salıyor saltanatın devlere hâlâ,
Gösterdi asîl orduna didârını MEVLÂ!..

Baş eğdi huzûrunda ve diz çöktü kırallar,
Üç kıt’ada ölmez, ebedî hâtıralar var!..

Yıldızların ömrüyle boy ölçen ulu ecdâd,
Bin yıl koca bir sel gibi akmış edebiyat:

Târihimin ufkunda öten NÛR gibi kuşdu,
Yıllar geçiyor, gelmedi, bilmem nere uçdu?

Yâdımda kalan hasreti bambaşka sedâdır,
Yandıkça, yakan nağmesi “Uşşak-ı nevâ” dır.

Heyhât... O ilâhî sesi candan işiten yok,
Eflâke çıkan, arşa giden, yolda giden yok...

Elverdi... derin uykularından uyan artık,
Türbendeki zincirleri bin parça edip çık!..

Toprakları terk eyleyüp, uçdunsa semâyâ,
FERYÂD- Ü MÜNÂCÂTIMI ARZEYLE HUDÂYA

Gençlik senin ilhâmına, irşâdına muhtaç,
Gençlik: bütün ummîd-ü emelden örülen taç..

Bîcârenin iç âlemi rikkatlere şâyân,
Geçmiş günü yangın gibi baştan başa hüsrân..

Zulmette kalan rûhumu (TEK NÛR)a kavuştur!
Senden doğacak yurduma (rehber) olacak NÛR.

Yurdun acıym hâline ALLAH İÇİN olsun,
Bin yıl derd ile yandıkça tüten ah.. için olsun..

DÎNin koşun imdâdına, erlerle berâber,
CENNETdeki RUHLAR ve MELEKLERle berâber.

Elbet şu yanan kor dahi kül bağlar içimde,
Hicranla gönül bülbülü hep ağlar içimde..

- Sehpâda ölen kurtulur... ölmezse o mâ'sûm?!..
- Zindanda, hâpishânede kahr olmağa mahkûm...

Şâyed meded olmazsa, benim derdime senden,
Bilmem kime feryâd ederek, yalvarırım ben?!.

Sarıyor ufkumu sisler, bora, kar, kış, uçurum,
Koşarak türbene geldim, kapanıp, ağlıyorum..

Bu ne çılgınca hakâret!.. Kapatılmış türben!..
Siliyorlar o büyük nâmını târihlerden...

Şahlanıp göklere, hiç kişnemez olmuş kır atın..
Nerdedir: şöhreti dünyâyı tutan saltanatın?!.

Nerde: bin atlı akınlardaki üstün bayrak?!.
Hani: beyninde öten çanlara râzolmayarak

Yıldırımlar gibi feth ettiğin İSTANBUL'u gör!..
Beni ağlattı bu manzûme, gel artık, sen ör!.

Neye dönmüş Ayasofyan, o mukaddes mâ'bed!
Bana ürperme veren hâlini var, git, seyret!..

Baltalanmış da, hakâretle, bütün, ah, o senin...
Hani: uğrunda fedâ olduğun ulvî DÎNİN...

Bak: ilim menbaı binlerle kütübhânelere:
Benziyor çevresi mâtem dolu vîrânelere...

Okuyan kalmadı, yok belki ziyâret de eden;
Bir yığın türbeye dönmüş: ne gelen var ne giden..

Yıkılan medreseler, makbereler, mâ'bedler,
Ne şenî' darbeler altında perişân, inler.

- Ne ilim kaldı, ne dîn... hak ve adâlet nerede?!
- Sanki bir tozdur uçar, savrulur enginlerde..

Mâ'neviyyâtı boğan: kanlı, amansız kâbûs,
Fuhşa kurban olan ahlâk, fazîlet, nâmûs..

Kahbe düşmanlara bir kerre kılıcınla görün!..
Kılıcından doğacak şanlı zaferlerle öğün!..

Vatanındır şu açılmış yarasından kan akan!
Ey bütün devleri bir hamlede yenmiş arslan!..

İnin etrâfını sarmakda bugün: tilki, çakal!
Fırla bir ok gibi, düşmanları tut, altına al!

Haydi!.. tekbîr alarak çek ki: zafer bayrağını,
Yıldırımlar gibi sökdükçe MÜCÂHİD akını,

"ALLAH! ALLAH!" diye haykırdı mı; millet de coşar;
Ay, güneş, bayrak açar, asker olur yıldızlar..

Şimdi milletdeki: DURGUN GÖLE DÖNMÜŞ İYMÂN:
Dalgalandıkça denizler gibi, KÜKRER O ZAMAN...

NÛRdan yepyeni bir devr açacaksın yarına,
O savaşlarda melekler koşacak yardımına...

Ayasofyanda da coştukça ezanlar, gökler,
Arş-ı âlâ, yedi cennet seni tebrîk eyler..

Geçiyor şî'rim, evet, şimdi kederden kedere,
Bürünür artık o gün: tatlı, güzel nağmelere..

Hani: sâhilde sabâlar gibi dilşâd ederim,
Başka bir zevk ile tâ'kîb edilir her eserim...

MÜSLÜMAN GENÇLİĞİ, silkinmiş, uyanmış görürüm,
Esef etmem, o gün ölsem bile mes'ud ölürüm...²⁶⁴

Levlâke Yâ Muhammed

Aşkınla bir bahârı temsil eder hayâlim,
Korkunç olurdu hülyâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Tılsımlı gölgelerden, bin bir çeşit ziyâdan
Mahrûm olurdu sahrâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Çağlardı yeryüzünden mâtemli, gamlı renkler,
Kaplardı ufku zîrâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Şefkatli annesinden öksüz kalan yetîme
Benzerdi sanki eşyâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Her yer tutuşdu, yandı, dağlar bütün kül oldu,

²⁶⁴ Kurucu, “Fatih’in Türbesinde”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 7, 8.

Hep gözyaşıydı deryâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Batmışdı hep güneşler, sönmüşdü Kehkeşanlar,
Doğmazdı hiç Süreyyâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Kervan geçer mi çölden menzil bilinmeyince?!
Mecnun olurdu Leylâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

İnler, dururdu sesler, her nefha hıçkırıkdı,
Çıkmışdı Arşa şekvâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Mâtem tutardı gökler, gülmezdi hiç melekler,
Mahzundu (Arş-ı Â'lâ) **Levlâke yâ Muhammed!**

Feyzinle güldü âlem, ğufrâna erdi âdem,
Ağlardı belki hâlâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Dünyâda tek hakîkat uğrunda can verenler;
Bulmazdı derde kimyâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Vicdânı titretirken makberlerin sükûtu
Âkil olurdu şeydâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Bir lâhzacık tefekkür ürpermeler verirdi,
Bâtıldı çünkü dâvâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Gün görmeden baharlar, sislerle örtülürdü,
Zindan olurdu Dünyâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Al kan, figan içinde te'yîd ederdi zulmü,
Binlerle kanlı sehpâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Toprakda mahvolurken rûhun bütün kemâli,
Mâ'dûm olurdu takvâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Sâyende erdi insan tevhîde, yoksa putlar,

Mâ'bûd olurdu hâşâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Sâyende lûtfâ erdik, kahriyle hep tecellî
Eylerdi halka Mevlâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Doğmazdı kalbe iyman, inmezdi Arza Kur'an,
Meçhûl olurdu esmâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Dîdâra yol bulunmaz, vuslat nedir bilinmez,
Hicran olurdu sevdâ, **Levlâke yâ Muhammed!**

Görmezdi gözler aslâ, mev'ûd olan cemâli,
Gizlerdi Hak Teâlâ, **Levlâke yâ Muhammed!**²⁶⁵

Müstesnâ Bir Rü'yâ

Gönlümdeki tılsımlı akisler şakıyorken
Topraklar uzaklaştı ve kayboldu gözümünden...

Hicran dolu kalbimde emel kaynağı coşdu;
Vuslatdı o dem, göklere bir anda uçuşdu...

Bir bahçeye girdim ki: Bâharında hazan yok,
Aşkında zehirler gibi hicran, helecan yok..

Şebnemli çiçeklerle bezenmişdi çemenler,
Her şey o kadar hoşdu ki: bilmem neye benzer?

Hayran geçiyorken ben o zümrüt ovalardan,
Kuşlar beni teşyî' ediyorken yuvalardan,

Serpildi güzel, tatlı ve en neş'eli renkler...
Can vermeğe unvân olan altın kelebekler.

Sevdâlı gönüller gibi bin bir konmaz;

²⁶⁵ Kurucu, "Levlâke Yâ Muhammed", **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 12.

Kalbinde alevler yanan elbetde avunmaz..

Mes'ûd akan ırmakların âhengine daldım,
Şâhâne emellerle o dem baş başa kaldım,

Hayret veren en hisli şiirler duyulurdu...
Ben orda küçük bir çiçek olsam ne olurdu!..

Hicranla sönen demleri yâd etdiren âhın
Nûrunda uçar hasreti: “Hüzzâm-ü” “Segâh” ın...

Mest oldu bütün ömrümü aydınlatan iymân,
Bir yaz gicesinden daha baygın kokulardan...

Sonsuz, ezelf neş'esi vardır heyecânın;
Sâhillere destan okuyan bâd-i sabânın.

Hülyâsı nihâyetsiz ufuklarda esermiş..
Rûhumdaki yıldız o güneşlerden esermiş..

Boydan boya sâhillere hûrîler inerdi,
Açdım ben o hûrîlere gönlümdeki derdi..

(Mâ'bedler) in âsâyîşi canlandı gözümde,
Şimşek gibi bir sevgi alevlendi özümde..

Ölsem de unutmam ne İlâhîydi o hâlim!..
Mâ'beddeki âvîzeye dönmüşdü hayâlim...

Nûr ülkesinin belki ibâdet yeridir bu,
Allâh'ıma bin dille ibâdetleridir bu..

Dîdâra çıkan yollara düşmüş gidiyorlar,
Her an yeni bir sahne temâşâ ediyorlar..

Rûhun ezelf âlemi bambaşka cihandır,

Bir ömre bedel hâtıranın doğduğu andır...

Mes'ûd ebediyet uzun ömrünce bahardır,
Tâvûs tüyü renginde yeşermiş adalardır..

Manzûmenin âhengi o gülşenden alınmış
Bir bestenin ilhâmı ki; Cennetde çalınmış...²⁶⁶

Gök ehline dersihâne mi sonsuz, ulu (mâ'bed)?!
Her zerresi bir ders veriyor aklıma, hayret!.

Atlas gibi çepçevre, yeşil perdeler indi,
Fânîliği temsil eden âlem de silindi..

Bilmem o derin perdenin altında neler var?!
Bülbül bile benden bütün esrârını saklar...

Bülbül ki onun zevkine ermek hevesiyle,
Çağlar gibi coşkun akan âteşli sesiyle,

Binlerce yıl âşıkları sevdâlara yakdı
Devler gibi şâirleri hayretde bıraktı...

Her şey, yine hep aynı tehassüsle yeşermiş...
Rabbim yere gökler gibi seccâdeyi sermiş..

Tenzîh ediyor Zâtini milyarlar melekler,
Elmas gibi gözyaşları dökmekde çiçekler...

Gök ehline mahsûs ibâdetleri varmış,
Yıldızlar erir, gözyaşı hâlinde yağarmış...

Bin berk-i tecellî o semâlarda çakarmış,
Her lem'ası, fânîleri bir anda yakarmış...

Her nefhası, bin hârîka, baştanbaşa billûr,

²⁶⁶ Kurucu, "Müstesna Bir Rü'yâ", **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 14.

Sînâ'ya inen, Sidre'yi örten bürüyen nûr...

Mümkün mü onun vasfı şu birkaç hecelerle?!

Şen günleri ürpermeden örten gecelerle?!

Gönlümde yanan hasreti tasvîr ediyorken

Yaşlar sızıyor bak, benim âciz kalemimden..

İnsan o derin kubbede bir lâhza yanarsa,

Uğrunda harâb olduğu Leylâ'ya kanarsa,

Kalbindeki şen bahçede hicran ışıdılmaz

(Gül solmayı, mehtâb azalıp, bitmeyi bilmez...)

Ben, ah! o cemâlin ezeli feyzine ersem,

Has bahçelerinden ebedî gülleri dersem...

Derken yine tûtmekte buhurdan gibi kalbim...

Çok görme yıkık türbeye, bir kandili RABBİM!..

Birdenbire -hâtif gibi- bir sesle uyandım,

Şeffaf denizler gibi nûrunda yıkandım:

“Sivâdan kalbini pâk et! Gönül mir'ât-ı Rahmandır”

“Safâdan sîneni çâk et! Gönül mir'ât-ı Rahmandır.”

“Bu âlem nüshâ-i Suğra, nedir bil nüsha-i kübrâ”

“Çekilmiş turra-i ğarrâ, gönül mir'ât-ı Rahmandır”

“Sürersen mâsivallâhı, bulursun Hakkı billâhi”

“Taleb kıl, vechi lillâhi, gönül mir'ât-ı Rahmandır”

“Gel ey Himmet, şikâr eyle; gönülden özge kâr eyle”

“Bu sırrı âşikâr eyle, gönül mir’ât-ı Rahmandır.”²⁶⁷

İlham Saatleri

Nasıl âyin yapar engin geceler fecre yakın!
Yayılır tatlı, geniş bir koku baygın, baygın...

Andırır (mâbed) i bambaşka huşûiyle cihân,
Gark olur çünkü tecellîlere âlem o zaman...

Mesnevîsindeki esrârı açıklardı bana:
Aşk-u vecd öğreten üstad, o, büyük (MEVLÂNÂ)

Lahn-i Dâvûd ile coşmuş da münâcât okuyor,
Ne buhurdanlar öd acile tüterken kokuyor:

Zerrelerden, kürelerden, büyük ecrâma kadar,
Kehkeşanlarla şu boşlukda yüzen milyarlar,

Ulu bir kâfile hâlinde yürür çöllerde
Akşam oldukça, karardıkça sular göllerde...

Muhteşem kâfileden azm-ü emel dersini al!
Fikri yorgun bırakan manzaranın seyrine dal!.

Vecde gel, sen de, o âlemlerin âhengine uy!
Zerrenin Arşa çıkan zikrini, tesbîhini duy!.

Yed-i kudret nasıl esrâra bürünmüş, işler;
Dile gelmiş gibi zikretmede her şey, her yer...

Hâkim olmakda bu sonsuzluğa hep: Aynı şuûr..
Bir tefekkür veriyor kalbe safâ, akla huzûr...

Bunu sezmekle tefâhur edecektir şerefîn

²⁶⁷ Kurucu, “Müstesna Bir Rü’yâ”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s.21.

O kemâl olmalı gâyendeki ulvî hedefin.

Yenerek nefsinin kurtul şu behîmîlikden,
Çünkü cisminle değil, rûh ile insansın sen!.

Uyanırsan küçücük katreler ummân olacak,
Şu harâb ülkeler artık bütün ümrân olacak...

Uyanırsan bu sütunlardaki her bir kelime,
Erdirir rûhunu mutlak ve hakîkî ilime.

Sarıyorken seni feyziyle derin istiğrak!
Hislerin rengi o esnâda sulardan berrak...

Çağlayanlar dökülür rûhuna yükseklerden,
Mü'minin kalbi geniştir yedi kat göklerden!..

Bunu sezmek sana Dünyâda gerektir; zîrâ
Perdeler sıyrılıyor, bilki ölümden sonra.

Uyan ey gâfil! O, gafletten uyanmakla olur,
(Ölmeden ölmek) “O” nun aşkına yanmakla olur.

Yakan uşşâkı ezelden beri (Vuslat) şevki,
Ne derin sır: Ebediyyetlere sığmaz zevki..

Parçalar akli, tasavvurlara sığmaz o deniz,
Ona nisbetle küçük katre sayılmaz küremiz...

Akıl idrâk edemez nâmütenâhî nûru;
Beşerin kurduğu en ince ilim düstûru..

Ona nisbetle küçüklükten ibâret sayılır...
Bu çetin noktaya vicdan sarılırken ayılır...

Hikmetin, felsefenin çıktığı son zirve budur;

Yıldırımından daha sür'atli (zekâ) burada durur..

Canlı, cansız bütün eşyânın içinden duyulan:
Bu karanlıkları aydınlatacaktır: (Îman).

Gönül iklimine doğdukça hidâyet Güneşi,
Geceler gündüz olur; işte bu imânın işi...

Rûha bir pencere açmazsa eğer ulviyyât
Hani, billâh, ölümden de beterdir bu hayat!..

Rûhu topraklara defnetmesi maddiyyûnun,
İntihârlar gibi korkunç, o ne sersemce oyun!..

Bu hazin levhayı dehşetle süzerken rûhum,
Sanki mah'pesdeki bülbül gibi bedbaht olurum...

Bu tefekkürlerin irfânına ermişsen eğer,
Gizli bir el, seni gönlündeki mihrâba çeker..

Ve o mihrâb açılır mâ'rifetin kıblesine
Bulsa mâ'sukunu âşık, bütün âlem nesine...

Sezilir zevk ile ancak bu letâif bahsi;
Kalemin aczidir elbet kırılıp, inlemesi...

Bil ki, RABBÎN sana senden de yakın her yerde,
Bû'd-i Sûrî'dir evet, kalbe gerilmiş perde..

Şî'rin oldukça tecellîlere mâ'kes ayna,
Okunur orda hakîkatdeki aydın mânâ.

Heyecanlar verir ilhâmına şimşekli hızı,
Neydi, Dünyâlara hâkim kılan ecdâdımız?!.

SANA HİMMETLER EDER MÜRŞİDİMİZ: (FAHR-İ CİHÂN)

BEŞERİN DİRDİNE DİRMÂN OLUR ANCAK: (KUR'ÂN)

HAK SEVEN, HAK GÖZETEN ŞÂİRİ TAKDİR EDERİM,
BÖYLE TÂRİF EDİYOR ŞÂİRİ, KUR'ÂN-I KERÎM...²⁶⁸

Ayasofyayı Ziyaret

Ürperdi hayâlim! Bu nasıl korkulu rü'yâ!
Şaşdım, neyi temsil ediyorsun Ayasofya?

Çöller gibi ıssız ne garib ülke muhîtin!..
Yâd el gibi yurdunda garîb olmalı mıydın?
Beş yüz senelik bezmine ermekdi ümîdin...
Lâkin seni ben böyle hazin... görmeli miydim?
Bayram, Ramazan, Cum'a, mübârek gicelerde,
Âvize değil, mum bile yanmaz mı içerde?

Coşmaz mı, denizler gibi, yâdındaki âlem?
Hükmetmede her zerreye bir kapkara mâtem..

Yâdında bin üç yüz senelik menkıbeler var,
Her menkıbe hicrânına mâtem tutar, ağlar..

Gaşıymuş ibâdetlere hayrandı felekler,
Beş yüz sene tekbirine ses verdi melekler..

Beş yüz sene âlem seni tehdid ediyorken
Divler gibi düşmanlara meydân okudun sen!.

Târîhimin ömründe gönüller dolu geldin,
Zâlimce esen bir acı rüzgârla döküldün!..

Çapkınların eğlencesi, karşıdaki dansı,

²⁶⁸ Kurucu, "İlham Saatleri", **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 29, 30.

Kostantini ağlatdı ve ağlatdı Bizansı..

Düşmüş yere altun yazılar... âh! O eserler!
Billah kan ağlar bunu gördükçe kadasker..

Gamlı renklerle örölmüş, ne hazîn çerçevesin!..
Bir yıkık türbe mi, virâne misin, yoksa nesin?

Bak hayâlimdeki yâdın geliyor vecde yine:
Gözlerim daldı sûtûnlarla Fetih âyetine...

Muhteşem âbidesin, dînimin ulviyetine..
Remz idin, beş asır, ol milletimin şevketine.

Aldı senden beş asır, azmine kuvvet kal'alar,
Yine hep aynı hamâsetle yücelmiş kulaler..

Nice bir hâtıra gönlümde coşup canlanıyor!..
O ne parlak görünüş, sanki hayâlim yanıyor...

Hutbeler çağlamaz olmuş şu yeşil minberden..
Gamlı bir gölge yayılmakda bugün her yerden..

Nerde: Yandıkça Süreyyâlara hayret vererek,
Coşan âvîzelerinden yayılan bin bir renk?!

Çan sesinden seni kurtarmış ezanlar nerde?!
Hani bülböl gibi Kur'an okuyanlar nerde?!

O ezanlar bütün islâma şerefler verdi..
Sanki her pencere Lâhûta bakan gözlerdi..

O ilâhî yüce sesler yine gelmez mi dile?!
Şimdi artık işitilmez mi sönük nâmı bile?!

Şimdi Cennet sana sermez mi yeşil gölgesini?!

Şimdi Hûrîler işitmez mi o billûr sesini?!

Gizli bir âh ile artık yanar ağlar mı için?!

Nice bin derd ile kalbin doludur çünkü senin..

Cem'iyetlerden uzak, çölde mezâr olsa idin;

Orda billâh mezarlar bile senden aydın..

Çöllerin, Ay, Güneş en hisli ziyâretçisidir,

Hilkatin zikrini tesbîhini her an işidir.

Fâtihin gâyei âmâlini örtmek ârken;

En dirâyetli, firâsetli zimamdar varken;

Hangi eller sana akşamları zincir vuruyor?!

Yüce feryâdını kimler boğarak susturuyor?!²⁶⁹

Sen ne âlemleri gördün, ne ömürler sürdün!..

Batı Dünyâsına dehşet veriyorken daha dün..

Hangi kurşunla habersizce vuruldun da bugün?!

Misyoner dans ederek yapmada karşında düğün..

Dehre meydân okuyan koskoca târih nerde?!

Ülkeler fetheden erler, yüce Fâtih nerde?!

Bu hayâsızca hakâretlere Fâtih ne diyor?

Bu yürekler koparan hâle nasıl sabrediyor?!..

Seni Tevhîd'e kavuşturmanın aşkıyle yanan,

Kahraman orduların dökdüğü seller gibi kan!..

Heder olmuş mu desem! Âh! Dilim varmaz ki..

Bugün onlar bile mâtem tutuyorlar belki!..

²⁶⁹ Ali Ulvi Kurucu, "Ayasofyayı Ziyaret", **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 13, Mayıs 1952, s. 11.

Bugün ağlatdın eminîm ölüler âlemini;
(Kerbelâ) tutsa gerekdir yeniden mâtemini..

Tek ziyâretcin olan gün de yol almış, gidiyor...
Muhteşem kubbeni zulmetde nasıl terk ediyor?!

Şu perîşan denizin inlemesinden duyulan:
Hıçkırıklarla boğulmuş tutuşan bir hicrân...

Nasıl iğfâl edivermişler, evet devletimi?
Sonra sindirmiş, evet, HAKKA tapan milletimi..

Nereden, hangi küfür fikri, gelüp Başbuğunu,
Avladı... Sonra da FÂTİH gib hakân tuğunu.

Kubbeden tâ yere atdırdı... Fetih âyetini,
Okuyan nesli mücâhid, ne diyor? Dinle beni!:

“Dostumun düşmanı örten bu siyah perdeleri,
Düşmanın dostu ve cânîlerin iğrenç eseri...

İndiren darbeyi en sinsice misyon elidir.
Enbiyâ öldüren alçak, o siyon kâtilidir..”

Şaşarım ben ki, nasıl kıydı mübârek canına?!
Nasıl ürpermiyerek girdi mukaddes kanına?!

Çağıdır ağlamanın, ey ulu Mâbed, ağla!
İntikâm aldı, küfür hep, seni ağlatmakla...

Bu günün cevheri îmânını îlâ yerine,
Beş yarık, kulpu kırık küp konuyor minberine!..

Köhne mâbedleri ihyâ etdi, bak, Avrupaya!
Nerde? Göster! Depo olmuş yâhut Müze olmuş bir aya

Dostum ağlarken o bir yandan da düşman gülsün,

Kanamıştır yeniden kalbi hazîn Endülüsün...

Âdet-ü an'ane, târih yürekler acısı..

Müslüman Türkün, evet, şimdi bu en kanlı yası.

Hani beş vaktîle, her gün sana Millet yarken,

En liyâkatli, firâsetli zimamdar varken

“Sultan Ahmed” gibi sen de açık ol! Hep gelene:

Âbide, Zâhide, Seyyâha ve candan bilene...

Bu soğuk manzaradan kurtaramazlarsa seni,

Sonra ben rûhumu örtüp saramazsam yaranı;

Yürü Mâbed! Yürü MÂBÛDUNA var sen, artık,

FÂTİHÎ, Hazreti EYYÛBU alıp RAB'bına çık!..²⁷⁰

Seherler

Seher vaktinde âşık, feyz alır kudsî letâifden,

Seher vaktinde, lâhûtî nidâ gelmekde (Hâtif) den.

Seherler bezm-i irfandır, seherler vakt-ı gufrandır,

Uyan gafletten ey insan: (Gönül mir'ât-ı Rahmandır)

Seherler derler dermandır, seherler lûtf-u rahmetdir,

Seher vaktinde istiğfâr, en makbûl ibâdetdir..

Seherlerdir silinmez gölgeler aksetdiren levha,

Muattar besteler, berrak ışıklar serpilir rûha...

Semâ, yıldız, güneş, mehtâb, esen rüzgâr, yağan yağmur,

İşık serpen fecirler, bahçeler, şelâleler: billûr...

Tecellîyyâta müstağrak, bütün yer, gök ibâdetde,

²⁷⁰ Kurucu, “Ayasofyayı Ziyaret (devamı)”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s.18.

Uzaklıklar, birer nâçiz cemâatdır bu (MÂBET) de..

O fânî saltanatlar şimdi varlıktan silinmiştir,
Vefâsız mâsivâdan yükselen çığlık da dinmiştir...

Tecellîlerle mest olmuş, seher vaktinde ârifler,
Semâdan, Arş-ı â'lâdan inen envârı seyreyler..

Düâ makbûl olan zîrâ, çıkar bir anda (ALLÂH) a,
Melekler imrenir: Yandıkça âteşler saçan (ÂH) a..

İbâdetden huzûr almak, ne kudsî bahtiyarlıktır,
İlâhî zümrenin vicdânı bir bambaşka varlıktır...

Melekler âleminde (RUH) ufuksuz bir fezâ ister,
(İLÂHÎ ente Maksûdî) diyen âşık (RIZA) ister...

(Cemâlullâh) a âitdir yanan sevdâsı kalbinde,
Ne sırlar var: (Sabâ) nın sızlayan mahrem enîninde...

Güneşler hiç gurûb etmez; günahsızlar diyârında,
O zümrüt ülkenin, aslâ hazân olmaz bahârında...

Nasıl tehlîle dalmışlar melekler (Arş-ı â'lâ) da?
Neler sezmişti (MÛSÂ) gaşyolurken (Tûr-i Sînâ) da!

Neden dağ hurdahâş olmuş? Neden MÛSÂ bayılmışdı?
(Habib-i Kibriyâ) sarsılmadan seyrâna dalmışdı...

Serâpâ nûr olur gönlüm anarken ben o Mi'râcî,
Beyân etmek değil, hattâ tasavvurlar kimin harcı?

Zikirden feyziyâb olmuş ve yükselmişse irfânın,
Ne sırlar keşfeder rûhum, yeter vuslatla her ânın..

Dolar kalbin tefekkürden doğan mânâlı hislerle,

Hayâlin bir yeşil kuştur, uçar şeffaf akislerle...

Seher vaktinde istiğfâr edip (ALLÂH) ı zikret de
Yücel fânî alâyıkdan, eğil (DERGÂH-I İZZET) de...

Velî kullar, erenler, erdiler kalben uyanmakla,
Teheccütler kılıp, yaşlar döküp (MEVLÂ) yı anmakla...

Sönük birkaç nefescikden ibâret bir hakir cânı,
Fedâ etmezse bir âşık nasıl bulsun ki CÂNÂNI?

Bu gafletten uyanmak halleder en güç muammâyı,
Nasıl her zerre ezberden okur (ESMÂ-I HÜSNÂ) yı...

Süzerken Hakkı tesbîh eyleyen eşyâyı fikrinle,
Atomlardan taşıp (ALLAH!) diyen feryâdı bir dinle...

Atomlar, hücreler dünyâsı bir bambaşka hayretidir,
Yeşil bir yaprağın teşrîhi müdhiş (DERS-İ İBRET) dir...

Ezanlar yükselib yerden, tutuşturdukça eflâki,
İner lâhût göklerden, derinden ses verir sanki...

Sular, kuşlar, ağaçlar, canlı, cansızlar bütün dağ, taş,
Çiçekler, lâleler, gülşende bülbüller dökerken yaş.

Nasıl dinsiz yaşar insan; Meleklerden muazzezken?
Ne hüsrandır bu (YÂ RABBÎ?) hayâlim ürperir cidden...

(ZİKİR) den feyizyâb olmazsa bir vicdân: Perîşandır,
Tükenmez yas taşır, zîrâ, geçen her ânı (HİCRAN) dır... ²⁷¹

Zulmetten Nûra

“Allah, iman edenlerin velîsidir. Onları, zulumâttan nûra çıkarır.”

(âyet-i kerîme meâli)

²⁷¹ Kurucu, “Seherler”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 17.

Mü'minlerin iç âlemi bir taze bahardır,
En gerçek emel menbaî müstakbeli vardır..

Ermek, ne saâdetdir, o, imândaki nûra,
Vicdânî sefâlar veren âsûde huzûra...

(TEK NÛR) a kavuşmak, ne mukaddes “ideal” dir!
Cennetde mükâfâtı bütün: seyri CEMALdir...

(Tevhîd) e kavuşmak, ne cihanlar dolu hazdır!
Mü'min kula dünyâdaki mî'râcî (Namaz) dır...

Dünyâda da cennetde yaşarmış gibi mes'ûd,
Mâşûkuna âğûş açıyor “Âlem-i lâhût”!..

Yükselmededir mârifet iklimine her ân,
Bambaşka ufuklar açıyor rûhuna: KUR'ÂN!..

(KUR'ÂN) ona yâd ettiriyor: “BEZM-İ ELEST” i...
Âşık, o tecellînin ezelden beri mesti!..

(ALLAH) dır onun yârı, mürebbî'si velîsi,
Andıkça bütün nûr oluyor duygusu, hissi...

Engel olamaz aşkına binlerle alâyık,
Kalbinde tebellür ediyor çünkü hakâyık...

Îmanla geçen her gece gündüz gibi aydın,
Bir tâze bahar âlemi her ânı hayâtın...

Vicdan bulur âsûde tesellîsini DİNDE,
Mes'ûd ebediyyet: bu hayâtın ötesinde...

Mü'minlerin evsâfı anıldıkça, melekler;
Rabbim! “ne şereftir bu!” deyip, gıpta ederler...

Bir kalbe ki doğmazsa hidâyet denilen NÛR,
Âfâkı bir engin gece, korkunç, uçurumdur...

Bir mülhidin iç âlemi çöller kadar ıssız,
Ufkunda belirmez ne güneş, ay, ne de yıldız...

Âşkın ezeli zevkini tatmazsa bir insan,
Her ânı zehirler gibi: hicrân... yine hicrân,

Yoklukdaki endişenin engin acısıyla,
Teşyî' ediyor ömrünü en ğamlı yasıyla..

Çırpınmadadır en acı buhranlar içinde,
Girdâbı cehennem kusan al kanlar içinde...

Îmansızın insanlığa düşmanlığı vardır,
Yamyamlara rahmet okutan bir canavardır...

Bir ot gibi insan çürüyüp mahvolacaksa,
Taşlar gibi hissiz şu mezarlar dolacaksa,

-Hâşâ- bir adâlet günü olmazsa ilerde,
İnsan, neye katlanmalıdır bir sürü derde?!

Rûhun bütün arzûsu heder öyle mi?! Hâşâ!
Tiksindirir insânı bu çılgınca temâşâ...

Dîn uğruna candan ve cihandan geçen erler,
Dîdârını HAKkın o gün elbet görecekler...

Dindarları şâd eyleyecek nûrlu sabâhı,
Kahreyleyecek zâlimi, mazlûmların âhı...

Ey bunca letâyifle müşerref olan İNSAN!
Gafletten uyan, RABBİNİ yaşlar dökerek an!

Hep şân ve şerefler dolu tarîhi süzerken,
Bir sel gibi mâzî kayarak aktı gözümden...

(ALLAH!) diyerek geçdi o târîhi aşanlar,
Îmanlı gönüllerde muazzez yaşayanlar...

Yârab! Ne ilâhîdi geçen ASR-I SÂÂDET!
Dünyaları cennet yapan: İslâmdaki (VAHDET)..

Din uğruna candan geçebilmek ne sââdet!
Yârab! O şehitlerle berâber bizi haşret!..

Serden geçen âşıkların, ancak seni ister!..
Lûtfunla nazar kıl, bize dîdârını göster!..²⁷²

Büyük İslâm Şâiri Muhammed İkbâl

Süzülmüş sanki her şiirin, o, lâhûtî seherlerden,
Henüz çiğler yeşil yaprakların göğsünde titrerken...

(Hidâyet) kaynağından aldığın ilhâmı besbelli,
Serâpâ nûr olur gönlüm okurken “(BÂL-I CİBRİL)”²⁷³ i

Gönüller, duygular, hisler nasıl birden alevlendi!
Uyuşmuş rûha can vermek, müşahhas bir ifâdendi...

Nasıl yanmaz gönüler?! Meş’alen nûr aldı (KUR’AN) dan,
Dalâletden onun feyziyle ancak kurtulur insân...

O lâhûtî beyânından kopan tılsımlı feryâda,
Kulak verdikçe ben, haşmetli mâzîler gelir yâda:

Seher tekbîri inler sanki hep ufkunda Dünyânın,

²⁷² Kurucu, “Zulmetten Nûra”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 16.

²⁷³ Muhammed İkbâl’in ordu diliyle yazılmış manzum bir eseridir. (Not: Şiirin kendisinde bulunan dipnottur.)

SALÂHADDÎN-İ EYYÛBÎ, YAVUZ SULTAN SELÎM Hânın...

Hayâlim, fecr-i sâdıkdan örülmüş bir zafer tâkı,
Güzel, ruh okşayan renkler, sarar bir anda âfâkı...

Şiir inşâd ederken sen, ufuklar sanki inlerdi,
Bulutlar çarpışır, şimşekler çakar, gökler de gürlerdi...

Hitâb eylerdi şiirin: Tertemiz his, üstün idrâke,
Îlâhî nisbetin, KÂLÛ BELÂdan, (ŞÂH-I LEVLÂK) e...

Sönen yıldız, batan mehtâba, aslâ benzetilmezsin,
(BÂKA BİLLÂH) a ermiş bir (DEHÂ) sın, vasfedilmezsin...

Tefekkürden huzur almak, ne uvlî bahtıyarlıktır;
Büyük dâhîlerin vicdânı, bir, bambaşka varlıktır...

Muazzam âbideydin, hem, dikilmiş, dest-i kudretle,
Büyük devler, durup seyrettiler dehşet ve hayretle...

Hız almış çağlayanlardan, coşar, kükrerdi ilhâmın,
Bütün ömrünce kavruldun, yanık derdiyle İSLÂM'ın...

Dolaşdın, ağladın, gezdin harâb olmuş diyârında
Bütün Dünyâyı ağlatdın (HİCÂZ'ın YÂDİGÂI)²⁷⁴ nda

Bütün ömrün, boğulmak bilmeyen bir sesle haykırdın,
Emeller söndüren, ,(zillet) denen zincîri, sen kırdın!..

Evet, en hisli, en irfanlı, İSLÂM şâiriydin sen,
Mukaddes, şanlı dâvânın hakîkî vasfıdır (GÂYEN)!..

Mukaddesdir, CEMÂLULLÂHA âid, tertemiz aşkın!
Büyük Şâir! Evet, âlemşümûl olmak, senin senin hakkın!..

Düâ hâlinde her bir mısram, dilleredir: destân,

²⁷⁴ Muhammed İkbâl'in Farsça yazılmış manzum bir eseridir. (Not: Şiirin kendisinde bulunan dipnottur.)

Karanlıklar içinde nûr olup, fışkırdı: (PAKİSTÂN)...

Ümîdin, maksadın, gâyen: RIZÂULLÂHa yaklaşmak,
Eğer engelse en azgın ölümler, çiğneyip, aşmak...

O mefkûren, ki, dar bir ırka, bir iklîme sığmazdı,
Nihâyetsiz hudûd ister, bu, fânî ülkeler azdı...

Bütün dünyâyâ haykırdın: (SAÂDET, NÛR olan DÎN'de),
Yaşarsın, ölmedin, her MÜSLÜMAN'ın, hisli kalbinde...

Asırlık derdi teşhîs eyledin, ey, Feylesof İKBÂL!
Muazzam Şâheserlerden doğar ilk önce (İSTİKLÂL)!..

Tefekkürden huzûr almış ve yükselmişse bir VİCDÂN,
Şafaklar fışkırır, günler doğar, bir tek kıvılcımdan...

Bu îmandır: Gönüller, ülkeler, fetheyleyen (VAHDET)!..
Esîr olmaz, (HAYAT ELBETTE HAKKIMDIR) diyen millet..

Cihangirdir, saâdet fecrinin aşkıyla yanmışsa,
Sefâhatden uzaklaşmış ve gafletten uyanmışsa...

Fedâîler, yürür, irkilmeden, yüz vermeden ye'se,
Yanar dağlar homurdansın, zemin devrilsin isterse...

Ne canlar var şehîd olmuş, o, çöllerden tutun, hattâ,
Muhaçlar, Hindi Çinler, Endülüs, tâ Okyanuslarda...

Derin şekvânı şâyet, duymasaydım, şâir olmazdım,
Yanarken hislerim, kalbimde, coştum, ağladım, yazdım...

Diler rûhum, büyük nâmın, anılsın: sermediyetde,
İçin, (Tesnîm) ve (Kevser) den, bizim (ÂKİF) le Cennetde!..²⁷⁵

Sakın Ye'se Kapılma

²⁷⁵ Ali Ulvi Kurucu, "Büyük İslâm Şâiri Muhammed İkbâl", **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 22, Şubat 1953, s. 11, 12.

İmanlı gönül, ye'se kapılmaz ebediyen,
Bir seldir akar nûr olarak sanki ezelden...

Mü'minlerin (ALLÂH) a varan gâyesi varken,
Şelâleler aşkıyle onun çağlar akarken.

Karşındaki düşman, gece gündüz çalışırken,
Kalbinde zehirler gibi bir gâye taşırken.

Mahkûm olacaksın, ebedî, öyle mi, ye'se?!
Katlanmaz emînim, bu kadar zillete, kimse!..

Artık yetişir çektiğimiz bunca sefâlet,
Ümmîd-ü emelsiz yaşamak: ayn-i dalâlet...

Rehber Sana: Peygamberin, ey Müslüman oğlu!
Peygambere tâbî' olan insana ne mutlu!..

Örnek sana, peygamberin ashâb-ı güzîni,
Onlar gibi candan oku: (KUR'AN-I MÜBÎN) i...

(ALLÂH) a dayan, gâylene tevffikini versin,
KUR'ÂNa sarılmazsan eğer, ye'se düşersin...

İnsanlığı mes'ûd edecek hamlene hız ver!
Kudsî heyecanlarla doğar, şanlı zaferler...

Bir hızla, şehîdler, yedi kat gökleri aşdı,
Ecdâdın asırlarca bu îmanla savaştı!..

(FÂTİH) coşarak geçdi geniş saltanatiyle,
Tekbîr alarak geçdi (YAVUZ) (Saf kan) atıyla..

Artık uyan, ey kardeşim, âlem, seni bekler,
Târîhe devirler açacak hamleni bekler...

Haykır! Şu habersiz yaşayan kitle uyansın,
Bin bir güneşin yaktığı (TEK MEŞ'ALE) yansın...

Sıyrılsın ufuklardan o: kasvetli bulutlar,
Düşsün yere, lâ'netlenerek, kapkara putlar...

Zulmün sesi, feryâdını duydukça kısılsın,
Düşman, seni gördükçe esirler gibi yılsın...

Te'yîd edecek el, evet, elbet seni HAKdır,
Bâtıl yıkılıp hâk ile yeksân olacaktır...

İmandaki menbâ', coşacak, fışkıracaktır,
Boynundaki zincirleri (ÂLEM) kıracaktır...

Ey, azmi çelikden daha kuvvetli, temiz genç!
Elbet ereceksin, o büyük gâyeye er geç...

Azgın boralar, gün, gece, çıldırsa, kudursa,
Her dalga, bir âfet kesilüp, kükrese, dursa...

Coşkunsu da deryâ, olamaz azmine hâil,
Bekler seni: tâvüs tüyü rengindeki sâhil...

Sönmüş sanılan rûhu alevlendireceksin,
Azminle, kızıl düşmana dehşet vereceksin...

Târîhe fecirler gibi bir devr açacaksın,
Âfâka, güneşler gibi nurlar saçacaksın...

İslâmdaki sarsılmaz: (İLÂHÎ İDEÂL) le,
Mes'ud olacaktır beşer, erdikçe kemâle...

Vâr ol, ebediyetle berâber yaşa! parla!
Yüksek başı göklerde yüzen şâhikalarla..

Aşkın o fezâlarda yaşar, ölçüye gelmez,

Fânilere, ulvî başın, elbetde eğilmez..

Ölçerdi baban, en geniş ölçüyle hayâtı,
Yalçın kayalardan, daha sağlamdı sebâtı..

Kalbindeki îmân, ne cihanlar dolu (NUR) du,
Bir damla kıvılcım ki: Fecirler doğururdu..

En şanlı vazîfeyle mükellef yaratıldın,
Peygamberin aşkıyle bu meydâna atıldın.

Cennetde melekler sana hayran olacaklar,
Her lâhzası bin ömre bedel hâtıralar var...

Hülyâlara sığmazken o, tasvîr edilir mi?
Körler, Güneşin döktüğü elvânı bilir mi?!

Göğsündeki îmanla, alınmaz kalesin sen,
Artık, ne saâdetdir, o îmanla ölürsen!..

Gök kubbe, bütün yas tutar âvîzeleriyle,
Mâtemli gurubiyle ve baygın seheriyle...

Bizzât, mükâfâtını, RABbım verecektir.
(DÎDÂR) ını lutfeyleyecek gösterecektir!..²⁷⁶

Mefkûremiz

Her kim, büyük hakîkatin uğrunda şan verir,
Hep nûr olur da, âlem lâhûta yükselir...

Hep nûr olan bu sevgiyi, bastıkça bağrına,
Meftûn eder cihanları, eşsiz vekârına...

²⁷⁶ Kurucu, “Sakın Ye’se Kapılma”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 11.

Kurbânıdır (Mücâhid), ilâhî hakîkatin,
Her an dolar taşar heyecânıyla vuslatın...

Coştukça bir deniz gibi, nabzında saf kanı,
Yâd etdirir Mohaç'daki (Sultan SÜLEYMAN) 1..

Îmânı çağıladıkça bu sonsuz sevinç ile,
Binlerle şanlı hâtıra, birden gelir dile...

Kıymetli şâh eserleri, sığmaz ifâdeye,
Volkan olur, erince yenilmez irâdeye...

Târîhe devr açarken o şimşekli hamlesi,
Akseylıyor hayâline: Peygamberin sesi...

Bambaşkadır mücâhidi mes'ûd eden hâyat,
Bin bir çiçekli bahçedir ufkunda kâinat...

(DÎN) dir, hayâta sonsuz ufuklar açan cihân,
İnsanı, bir deniz gibi coşdukça coşduran...

(DÎN) dir, yayan fazîletin âfâkına nûrunu,
Vicdanların bahârı olan: (İÇ HUZÛRU) nu...

Rûhun bu ihtiyâcını söyler akan sular:
(KUR'ÂN'a her zaman beşerin ihtiyâcı var.)

Sevkeyler insanoğlunu: insan hayâtına,
(TEVHÎD) sesiyle dalganan (Sancak) altına:

Telkîn eder şehâmeti, coşkun çalışmayı,
Târîhi yıldırım gibi bir hızla aşmayı...

İrşâd eden MEKÂRİM-İ AHLÂKA, milleti,
İnsanı, bir (MELEK) yapar: İSLÂM FAZÎLETİ...

(DİN) den uzaklaşırsa eğer, alçalır beşer.
Artık, mukaddesâtı bütün pâyimâl eder..

En kanlı ihtiraslara, çılgınca yüklenir,
Mâtemli mâceraya şuursuz sürüklenir...

El verdi gaflet uykusu billâh, Müslüman!
Yangın sarar saçakları; bir lâhzacık uyan!..

Ölmek değil de maksadın ermekse gündüze,
Yangın yanarken, uyku haramdır gören göze..

Târihde, muhteşem (MEDENİYYET) kuranların,
Evlâdı, örnek ol, doğacak nesle, sen, yarın..

Peygamber ümmetim desin, ey kardeşim, uyan!
Cennetde bekliyor seni: Cennet mekân baban..

Erdirmedikçe yavrunu: İMAN ŞUURUNA,
Peygamberin nasıl çıkacaksın hûzuruna?!.

Akmakda, bir lâğım gibi, ilhad zehirleri,
Berbâd eder çocuklardaki MÂSUM FİKİRLERİ...

Telkîn et işde oğluna artık şu gâyeyi:
ALLÂH'A İYSÂL EDEN ULVÎ AKÎDEYİ...

Sarmakda sermediyyeti, feryâdımız bizim,
Arslanca öldüler bütün ecdâdımız bizim..

Akmakda gâyemiz: ebediyyet hudûduna,
Hâla, geçen zaferleri söyler, akar (TUNA)..

Hasretle yâd eder o mukaddes şehîdleri,
(ALLAH) yolunda canını vermiş yiğitleri...

Hethât! Esîr olur mu gönül mâsivâlara?!
Billâh, sığmaz aşkı, şu engin semâlara...

Mevlâ senin cemâline meftûn olan gönül,
Tatmîn eder mi aşkını toprakda (GONCA GÜL)?

HAKkın rızâsıdır bizim âlemde (GAYEMİZ),
(MEFKÛREMİZ) O: (Sâhili dîdar olan deniz)!..²⁷⁷

Hâşâ!

Heyecanlar verir ilhâmıma: bir gizli nefes..
Yıldırımlar gibi, göklerden inen: gür bir ses,
(Uyan ey Müslüman artık!..) diyerek haykırıyor,
Gafletin vurduğu zincirleri birden kırıyor...

Bu semâvî sesi bin vecd ile ben dinlerken,
Çağlayanlar dökülür rûhuma yükseklerden..

Sarıyor gönlümü bir sevgi derinden derine,
Sanki, rûhun, uçarım, nûr olan âlemlerine..

Alev aldıkça yanar dağ kesilir duygularım,
Sanki tâ Bezm-i Elestden ezeli feyz alırım.

Donatır ufkumu; binlerle zafer hâtırası,
Kaybolan ülkelerin tâzelenir ince yası...

Yed-i kudretle yapılmış kaledir îmânım,
Ebedî vuslatın aşkıyla geçer her ânım..

Koca bir sel gibi coştukça bu kudsî heyecan,
Kükreyen hamleme hız vermede, îmânıma can..

²⁷⁷ Kurucu, “Mefkûremiz”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 15’ de yer alan bu şiirin yazarı A. K. olarak verilmiştir. Ali Ulvi Kurucu’ya ait olma ihtimali üzerine Ali Ulvi Kurucu’nun şiir kitaplarını incelediğimizde, aynı şiirin bazı farklılıklarla **Nurdan Sesler** s.59-62’de “Gâyemiz” adıyla yer aldığını gördük.

Şahlanan bir ata benzer, kırarım kanlı gemi,
Sinsi düşmanlara -hâşâ!- satamam benliğimi...

Benliğimden uzak olmaktır: esâret bence,
Böyle bir zillete düşmek ne fecî işkence!..

Bu kadar zillete -hâşâ!- ölürüm, katlanamam,
Çünkü, nâmûsunun uğrunda şehîd oldu babam...

Yaşatan (Hür) beni: şahsiyetim, ahlâkımdır,
Şeref uğrunda şehâdet: ezelî hakkımdır.

Bu mukaddes emelimden, ne kadar dilşâdım!.
Görmek ister beni cennetde, şehîd ecdâdım...

Onların taptığı: HAK, rehberi: Peygamberdi,
Ülkeler fethine çıkdıkça cihan titirirdi...

Gürleyen marşımı tekrar ediyorken gökler,
Çökecektir, ezelî düşmanımın bastığı yer...

Sökecektir: doğu Dünyâsının ufkunda şafak,
Gönüller fethine tekrar çıkacak (AL SANCAK)..

Bana yardımcıdır (ALLAH) bu çetin dâvâda,
Nûrdan ASR-I SAÂDET geliyorken yâda..

Bana yol vermeyen engel sıradağlar kül olur,
Kuşatır rûhumun âfâkını baştanbaşa: (NUR)...

Bana örnek olamaz: (Kozmopolit maymunlar),
(Âlemin sürûru): PEYGAMBER-İ ZİYŞÂN'ım var.

Onların mezhebi: Gömlek gibi her an değişir,
Uçurumlar gibi vicdanlara akmakta zehîr..

-Sözde- aydın geçinirler, (MEDENİYYET) adına
Ne kadar alçalıyorlar: tapıyorlar kadına..

Nasıl aydın o ki: kurban oluyor hep fuhşa?!
Ona aydın değil, insan bile denmez -hâşâ-..

(Alkolik) zümrenin iç âlemi ürperme verir,
Aldatan bir acı neş'eyle zehirlenmededir..

Medeniyet, bu karanlık yola sapmakla mıdır?
HAK Teâlâya değil, putlara tapmakla mıdır?

Hep bu (Taklîd) ile garbın düşerek sultasına,
Ne mefâhirlerimiz gitdi uğursuz akına!.

Böyle çılgın yaşayışdan ne hayır beklenecek?
İntiharlarla ömür lâmbası en son sönecek!..

Bir gören gözle süzen garplının iç âlemini,
Görür içden içe her an kanayan mâtemini...

Izdirâbıyla bu derdin tutuşup kıvranıyor,
Düşünen başlar: içinden alev almış, yanıyor...

Târümâr oldu, perîşân beşerin idrâki,
(DİN) dir iç âlemi aydınlatacak nur çünkü...

Beşeriyet, bütün ibret dolu târîhinde,
Ezelî derdine dermânını bulmuş (DİN) de...

Cem'iyetlerdeki âsâyişi sağlar îmân,
Onsuz artık: canavarlardan da beterdir insan..

Yakar insanlığı artık, kavurur: Haksızlık,
Uçurumlar gibi korkunç olan: AHLAKSIZLIK...

Beşerin rûhunu aydınlatacakmış, heyhât!
Şehvetin zevkini tatmîne koşan: Levsiiyyât!..

Bu fecî mâteme billâh yürekler sızlar,
Bana örnek olamaz: Bir takım ALLÂHSIZLAR...

Olmaz onca mukaddeslerin aslâ değeri,
Nefsin arzûsunu tatmîn, o bütün gâyeleri...

Yiyip içdikçe kudurmak: yaşamakdan maksad,
Bu ne hüsrandır ilâhî!.. eğer onlarca hayat..

Solucanlar gibi: toprakda esîr olmaksa,
Ebediyyetlerin artık, bürünür rengi yasa...

Cevelengâh olamaz rûha: (Beden çerçevesi),
Nûra gark olmuş ufuklar: bu serâbın ötesi..

Böyle dar ölçüye gelmez, o hududsuz sevgi,
Kehkeşanlarla berâber kuşatır eflâki...

Süren, (ALLAH), bu: cihanlar dolu dâvâya bizi,
Ancak insân olan anlar: EBEDÎ GÂYEMİZİ...

Bize gösterme ilâhî, o kızıl, kanlı seli,
(Değmesin ma'bedimin göğsüne nâmahrem eli!)²⁷⁸

Zafer

Ey zafer kartalı! Hep Hakka açılsın kanadın,
Dalgalansın, ebediyyetdeki: (TÜRK YILMAZ) adın

²⁷⁸ Kurucu, “Hâşâ!”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, s. 34’te yer alan bu şiirin yazarı A. K. olarak verilmiştir. Ali Ulvi Kurucu’ya ait olma ihtimali üzerine Ali Ulvi Kurucu’nun şiir kitaplarını incelediğimizde, aynı şiirin eksik ve bazı farklılıklarla **Nurdan Sesler** s. 55, 56’da yer aldığını gördük.

Ebediyyetler işitdikçe: EZAN seslerini,
Görürüz, nûra kavuşmuş, vatanın her yerini...

Ülkeler seyre çıkarken: Doğacak yıldızını,
Çağlayanlar alacak hamlelerinden, hızını...

Bütün âlem görecek, böylece, şahsiyetini,
Heyecan kaynağı rûhunda, (ATOM) kudretini..

Sana meftûn edecksin, en ufak zerreleri,
Mâvi göklerdeki; par par yanan âvîzeleri...

Yazarım ben de, Güneşler gibi gördükçe seni:
Kahraman ırkıma (Destân) olacak menkıbeni..

Nûrdan yepyeni, insanlığa bir devr açılır,
Canlı bir ders olur âlemlere: îmandaki sır..

Yüce tahsiline artık, bu zaferler yakışan,
Bil ki: RABbın takacaktır, sana cennetde nişan!..²⁷⁹

Uyan

Ey cihangirlerin evlâdı! Uyanmak çağıdır,
Yüce dînin, o: Fecirler dolu nur kaynağıdır...

Sen gönüllerde bu gün: tâk-ı zaferler gibisin,
Yurdun: İrfanlı, ağır başlı, temiz sâhibisin...

Bütün îmanlı gönüller: sana hayran oluyor,
Kahramanlar geçiyormuş gibi: gözler doluyor...

(DİN) den almışdı deden, dağ deviren hamlesini,
Süzüyor şimdi de, cennetlerin ufkunda, seni!..

²⁷⁹ – “Zafer”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 24, Nisan 1953, s. 39’da yazarının ismi verilmemiş olarak yer alan bu şiirin üslubu Ali Ulvi Kurucu’nunkini andırdığından, onun şiir kitaplarını inceleme gereği duyduk. Sonuç olarak **Nurdan Sesler**, s. 54’te bu şiirin “ Ey Zafer Kartalı!..” adı ile ve bazı farklılıklarla yer aldığını gördük.

O ne dehşetle ve heybetle coşan volkandı...
O nasıl nâmütenâhîye akan ummandı!..

(FÂTİH) in fethini tebrîk ediyor: PEYGAMBER,
Gül gülistan oluvermişdi: atının basdığı yer!.

Seni coşturmaya artık, bu geniş tablo yeter,
Ey hakikat yolunun yolcusu dindar ferdler!..

Yeter artık, sona ersin, bu: ASIRLIK UYKU!
(ÂKİF) in Marşını: şimşek gibi bir sesle oku!..²⁸⁰

EK. 3: NESİR

Medine-i Mûnevverede Bir Sabah Ezânı

Bizim evin damından (Yeşil kubbe) görünmez; fakat Haremî şerîfin minâreleri gözüktür. Baktım ki: minâreler yanmış. Bu Hilkat mâbedinin sînesinde yanan, parlayan minâreleri buhurdanlara benzetdim. Gâlibâ melekler, hediye olmak üzere cennetlerden ö... ağacı ve daha insanların bilmedikleri binbir çeşit kokular getirmişler, o buhurdanlara atıyorlar, onun için uhrevî, baygın bir koku her tarafa yayılmıştı.

Meğerse o minâreler birer buhurdan da değil, bu nûrdan mâbedin ortasına konmuş yâkutdan birer kürsî inmiş. O kürsîlerde Peygamber efendimize âit menkıbeler okunacak, hakikat-i Muhammediyeye dâir hutbeler, kâside ve ilâhîler söyleyenecekmiş...

Derlerken ilâhî bir ses, alevler gibi bir feryat yükseldi: ALLÂHÜ EKBER... ALLÂHÜ EKBER... Derin bir mürâkabeye dalmış olan kâinâtı, inleterek uyandırdı. Ben de vecd içinde ürpererek kendime geldim. Anladım ki sabah ezânı okunuyor.

²⁸⁰ “Uyan”, **İslâmın Nûru Mecmuası**, S. 24, Nisan 1953, s. 47’de yazarının ismi verilmemiş olarak yer alan bu şiirin üslubu Ali Ulvi Kurucu’nunkini andırıldığından, onun şiir kitaplarını inceleme gereği duyduk. Sonuç olarak **Nurdan Sesler**, s. 52, 53’te bu şiirin “Uyanmak Çağıdır” başlığı ile ve bazı farklılıklarla yer aldığını gördük.

Müstesnâ bir tesâdüf olarak (REÎSÎYE) nöbeti: Mahmud Nûmanda imiş.²⁸¹ Bu tesâdüfe o kadar sevindim ki târif edemem.

Hazret ezana devam ediyor, ezanın arasında konuşmamak için nasıl okuduğunu ezandan sonraya bırakalım.. LÂİLÂHE İLLÂLLAH... Ezan bitdi. Belki musikîye âşinâ olan okuyucularımız: “Mâdem ki her ses, bir mâkâma tâbîdir, binâenaleyh acaba Numanın takib ettiği makam sabah ezanlarında meşhur olan SABÂ mı idi?” diye bir sûâl sorarlar. Evvelâ bunu kısaca arzedeğim:

Ne hikmetse Sabâdan değil, uşşakın ikinci oktavından başladı, sonra uşşak nevâ yaptı. Çıkışlarda tiz nevâdan yükseliyor, derken, bir bayatî ve hüseyinî çeşnisi yapar gibi oluyor, sonra yine uşşakın engin, dolgun ve nâmütenâhî semâlarında uçtuktan sonra, meyan içinde meyan yapmak, zaman ve mekân kâide ve hudutlarını aşmak hârikalarını göstererek yine nevânın o alevler saçan şâhikalarına yükseliyor, yine o aşk kaynağı olan tılsımlı âlemlerde karar kılıyordu.. Evet görünüşde sezilen makamlar bunlardı; fakat nağmeler! Ahh o kıvılcımdan, gülden, çiçekden, renkden, hisden, aşkdan vecidden ve bilmem daha ne gibi bedfâlardan yaratılmış nağmeler, ne ilâhî idi... Âdetâ her nağme bir makam yerini tutuyordu. Her hâlde topyekûn makamların, nağme ve akislerin rûhları, mânâ ve tesirleri, efendimizin huzûrunda bir geçit resmi yapıyorlar, hürmet ve ta’zim ile salât ve selâm vererek şefaât dileyorlardı ve bu mukaddes makamda ezan okumak şerefine nâil olan bahtiyar müezzinin bahtiyar sesine:

“Yürü kim meydan senindir bu gece,”

“Sohbet-i sultan senindir bu gece...”

denmişti...

²⁸¹ REÎSÎYE: Kubbe-i saâdete en yakın olan minârenin adıdır. Medîne-i Münevverede âdet, o minâredeki müezzin ezana ilk önce başlar. Öteki minâreler onu tâkib ederler. Reîsiye denmesine sebep budur.

(Mahmud Nûman) da, Harem-i şerîf müezzinlerinin en meşhûrudur. Nâdiren ve çok nazlı okur. Fakat coştığı zamanlarda, çok yanık, çok ilâhî bir şekilde, insanları değil; bütün bu mübârek çevreyi yakarcasına okur..

Bilhassa bu mübârek gecede okuduğu sabah ezanı bana bu makaleyi ilham etti.. Gönül isrerdi ki: bu ezan büyük şâirimiz Akif beyin Medin-i Münevvere’yi ziyaretlerinde okunsaydı da (**Necid çöllerinde**) ünvanlı ölmez manzûmesinde yaşasaydı. (Not: Yazının kendisinde bulunan dipnottur.)

Ses yükseliyorken, gönlüm, rûhum öyle heyecanlarla doluyordu ki sanki bir melek, o renginde fecirler, mehtaplar görünen kanadına bizleri takıyor; yıldızlar, Güneşler muhîminden, renk ve ziyâ ufuklarından geçirerek lâhut âlemlerine, ruhların, meleklerin karar ve ibâdetgâhı olan cennetlere çıkarıyor... Artık orada onların tesbih ve tehlillerini, Cemâl-i Kibriyâya âit olan güftelerini, ilâhî aşkın mahrem sırlarını ifâde eden en ağır ve en vecdâlûd besteleri dinliyordum.

Artık o zaman maddenin fânî, hayâtın süflî emellerini ihtiyaç ve ihtiraslarını, bedbaht maddîleri aldatıp avutan topraklarda bırakarak o nûrdan mihraplara serilen tavus tüyü rengindeki yeşil çimenlerden örülen kadife seccâdelerin üzerine secdelere kapanıyorum...

Nurdan ses, bu vASFettiğim ilâhî âlemlerden zeminlere akisler hâlinde inerken, hilkatın her zerresini yeniden inletiyor, ağlatıyor, sızlatıyordu. Sanki her şey dile gelmişti: yeryüzündeki bütün bülbüller, Gülşenlerini bırakarak Medîne'nin ufuklarına gelmişler, bu müstesnâ âyîne iştirâk ediyorlar; bir sene zarfında söyleyecekleri kasîdeleri, güfteleri ezberliyorlar!.

Merhum Âkif Bey'in:

“Kantar, yanar gibi binlerce bülbülün kalbi”

“O perde perde tüten nur, ne idi yâ Rabbi!..”

dediği gibi, hep bir ağızdan en yanık besteleri meşkediyorlardı. Ve merhûmun diğer bir beytinde de:

“Kayalardan, kıyılardan bir ateşdir çağlar,”

“Lâhn-ı Dâvûd ile inler, yine gûyâ dağlar..”

dediği gibi, sanki Dâvûd aleyhisselâm da Efdimizin şerefine verilen bu nâdîde ihtifâlde, mezâmirini inşad buyurmağa gelmiş, kemâl-i vecd ile terennüm ve inşad ediyor... Bütün çevreler ve onun bağıri yanık âşıkları olan dağlar, kuşlar, âteşin akislerini tekrar ederek inliyorlardı!..

Nûman'ın, nurdan sesinin billûr semâsında uçan neş'eli nağmeler, gözümde şöyle bir levhayı canlandırıyordu: Sanki Efendimiz (S.A.V.) hazretleri, Mekke-i Mükerrermeden hicretlerinde, Medîne-i Münevvereye teşrîf buyurmuşlar.. Medîneliler kadın, erkek, çoluk çocuk şimdiye kadar eşi görülmemiş bir sevinç içinde bu kıymetli misâfirlerini karşılıyorlar; mâsum kız çocukları o duyulmadık neşîdeleri terennüm ederek, Medîne'nin değil, kâinâtın ömründe bir kere gördüğü "ilk ve son bayramı" kutluyorlardı.

Sanki Efendimiz sefer ve muhârebelerinden muzaffer olarak dönüyorlar; günlerden beri sevgilisinin hicrânı ile yanan Medîne'nin mübârek yüzü gülüyor. Hazreti (Bilâl), Cenâb-ı peygamberimizin vüsûlünü i'lân ediyordu. Sanki yarın, İslâm târihinde fetholunacak bahtiyar ülkelerde milyonlara sığmayan minârelerde okunacak ezanları, bilhassa koca Fâtih'in Ayasofyada okutacağı ilk ezanı... ve cihad meydanlarında o şehit orduların temiz kalbinden asırlarca taşacak olan tekbirleri, süngü hücumlarındaki "ALLAH ALLAH" sadâlarını, tâ o günden i'lân ediyor.

Her şey, her taraf bu muhteşem destânı, sevinç ve heyecanlar içinde dinliyor ve sevgili Peygamber de ümmetinin bu parlak müstakbelini tebessümlerle karşılayıp selâmlıyordu...²⁸²

Bu manzara, neş'eli nağmelerin ilhâmı idi; fakat hazin nağmelerin açtığı safha da şundan ibâretti: on senedir eşsiz bir saâdete, ilâhî bir sevince eren Medîne, ömründe en acıklı saatlerini yaşıyordu. Fahri kâinat, refiki âlâyı arzû ve ihtiyâr buyurdu...

Mübârek hayâtı, rûhânî, hayâta intikal etdi. O lâhutî Güneş, fânî ufuklardan ebedî ülkelere aksetti... Fânî gözlere perdeler indi. Aman Yâ rabbî! Ne büyük felâket!. Herkes müdhiş bir mâtem içinde... Her şeyin rengi yasa bürünmüş: Ağıt, figan, seller gibi gözyaşları... Kalbleri yerinden söken hıçkırıklar... Hattâ hayatda hiçbir şeye üzülmeyen, koskoca dehre meydan (Hazreti Ömer) kendinden geçmiş, kılıcını sıyırmış, **"kim ki peygamber öldü derse kellesini uçururum"** diye haykırıp fırlıyor...

²⁸² Ali Ulvi Kurucu, "Medîne-i Münevver'e de Bir Sabah Ezânı", **İslâmın Nuru Mecmuası**, S. 11, Mart 1952, s. 19, 20.

Fakat bu mâtemli saatler geçerken namaz vakti geliyor, ezan okunacak. Lâkin ezanı kim okuyacak? Bilâl mi? Ah, keşke Bilâl sevgili peygamberine canını fedâ etseydi de bu acıklı günü görmeseydi. Çünkü Bilâl ezana başlayıp da **“Eşhedüenne Muhammederrasûlûllah”** derken, hislerine nasıl mâlik olacaktı? Senelerdir aşk, vecd, sefâ bahçelerinde neş’elerle öten bülbül, bu yaslı günde nasıl ötecekti? Şâyet o ötsen bile, sahâbeler bu feryâdı nasıl dinleyeceklerdi?

Nitekim bundan sonra ne Bilâl ezan okuyabiliyor ve ne de Medîne halkı o hârikulâde sese tahammül edebiliyordu. Bu hâlden sıkılan Bilâl, Hazreti Ebûbekir’den izin alarak Şam’a gitti. Aylar geçtikten sonra yaslı bülbül gülşenine kavuşuyor...

Bilâl, rû’yâsında sevgili peygamberimizi görüyor ve kendisine hüsnü şefkatle çağılayan şu iltifatta bulunuyor: **“Bilâl, bizi ziyâret etmez oldun.”** Artık Bilâl heyecan ve iştiyâkından o geceyi uyanık, hattâ ayakta geçiriyor. Sabah olur olmaz, devesine binip doğru Medîne’ye geliyor. Bilâl’in geldiğini Medîne halkı, hemen başına toplanıyorlar, hepsi birden, belki hâl ve hâtırını sormadan:

“Kuzum Bilâl, ne olur bir ezan okusan da Efendimizle geçirdiğimiz o mes’ud hayat, gözümüzün önünde bir kere daha canlansın” diye ricâda bulundular. Her ne kadar Bilâl **“Okumam, okuyamam, o nurlu hayâtın gözümde tekrar canlanmasına sizden evvel ben dayanamam”** dedi ise de, Peygamberimizin en kıymetli hâtıraları olan Hasan ve Hüseyin efendilerimizin gözyaşları dökerek ısrar etmelerine dayanamayarak **“Pek alâ”** demek zorunda kaldı. Ezan okumağa çıktı, fakat gönüllerdeki heyecan, denizler gibi dalgalanıp, kalbler bir yaralı kuş gibi çırpınıyor, herkes sabırsızlıkla bekliyor.

Yanık Bilâl, ezâna başladı:

ALLÂHÜ EKBER,

ALLÂHÜ EKBER!...

...

Artık Medîne çalkalanıyor... Kalbler, ruhlar, neş'elerle doluyor, mescid-i şerîf bambaşka bir şekil alıyor; fakat bu huzûr ve sükûnet çok sürmüyor... Bilâl;

“EŞHEDÜENNE MUHAMMEDEN RASÛLÜLAH”

derken, sanki PEYGAMBER Efendimiz, böyle ah ve figan içinde çırpınan, pervâneler gibi yanıp tutuşan, seller gibi iştîyak gözyaşları döken ümmetinin acıklı hâline dayanamayarak kendisini gözlerden saklayan perdeleri kaldırarak, bütün nûrâniyet ve ihtişamı ile meydana çıkıyor... Derken, kalbin derinliklerinden lâvlar hâlinde çağlayan heyecanlar, Bilâl'in sesini tıkıyor...

Bu hazin ezanı, sesin değil, ah-ü feryâdın, hıçkırık ve gözyaşlarının bitirmesi mukaddermiş ki: Bilâl ezanı okuyamıyor, yarıda bırakıp bayılıyor.

Bu müdhiş manzarayı temâşâ eden halk bütün bütün kendinden geçiyor. Efendimizin ebedî hayatâ irtihalleri günü gibi acıklı bir gün oldu. Medîne, ömründe en hazin ve en mâtemli gününü yaşadı.

Medine-i Münevvere

27 Rebîülevvel²⁸³

EK.3: ÇEVİRİ

Biri Birine Rekâbet Eden İki Dâvâ (Mütercimin İfâdesi)

Arapçadan tercüme eden: **Ali Ulvi Kurucu**

Bu küçük risâleyi yazan, Hindistan'ın muhlis, mütefekkir ve mücâhit âlimlerinden: **(Esseyidî Eb-ül Hasan Ali el-Nedevi)** dir. Kendisi pek asil bir âileye mensuptur; yâni: Hazreti Hasan efendimizin neslindendir.

Hindistan'da **(Şah veliyüllâhiddehlevî)** Hazretlerinin talebelerinin kurduğu **(Nedvetül- ulemâ)** ismini taşıyan: **“Âlimler birliği”** nin âzâsındandır.

²⁸³Ali Ulvi Kurucu, “Medîne-i Münevvere’de Bir Sabah Ezânı (devamı)”, **İslamın Nuru Mecmuası**, S. 13, Mayıs 1952, s. 38.

“Asrı Seâdet târihini” ikmâl eden **“Süleyman Nedevî”**nin aziz arkadaşlarındandır. Hattâ geçen hac mevsimi, **Süleyman Nedevî Hazretleri**, Medine-i Münevvere’ye geldiklerinde, kendilerini ziyâretim esnasında “Seyyidi Ebül-Hasen” den bahis açıldığında **şöyle buyurmuşlardı: “Ebül-Hasen, gerçi yaşda bizden küçüktür; fakat ilmî, dinî, fikrî sâhalarda hepimizden çalışkandır. Ordu, Arapça, Farsça ve İngilizce lisânlarını edebiyâtıyla bilir. Ordu lisânında parmakla gösterilir. Âlim ve ediblerimizden olduğu gibi, Arapçayı da en büyük Arap edibleri gibi yazar; ana lisânı gibi konuşur; istediği mevzûda irticâlî nutuklar söyler. Bilhassa: ihlâsı ve takvâsı bakımından kendisiyle iftihar ettiğimiz kıymetli bir arkadaşımızdır.”**

Artık (Seyyidi ebül-Hasen) i tanıtmak için, bu büyük adamın, takdîr-kâr sözleri kâfidir sanırım.

Müellifin Arapça, başka risâle ve kitapları da vardır. Bâzılarını bundan üç sene evvel Medine-i Münevvere’ye geldikleri zaman lûtfetmişlerdi. Bâzılarını da bu sene teşriflerinde hediye etdiler.

Eserinin Türkçeye tercüme edilmesin”i fakirden her zaman isterlerdi.

Nihâyet ısrarlarına dayanamayarak “pek âlâ” demek mecbûriyetinde kaldım. İlk önce bu küçük risaleden başladım. İnşâallah, öbürlerini de tercümeyle muvaffak olursam, hem, hazretin emir ve arzûlarını yerine getirmiş ve hem de bu muhterem ilim adamını, bu kıymetli mücâhidi, candan sevdiği necip milletimize tanıtmakla bahtiyar olurum.

Diğer eserleri ise şunlardır: “Müslüman mümessillerine”, “İnsanlığın yegâne sığınağı”, “Câhiliyetten İslâmiyete”, “İnsâniyetle dostları arasında”, “Sûretle hakikat”, “İslâm târihindeki meddücezir.” Bilhassa büyük hacimde olan, 400 sahîfeye varan ve bu günlerde Mısır’da basılmak üzere olan, ilmî, ahlakî, ictimâî, dinî, felsefî pek mühim bahisleri hâvî bulunan: **“ Müslümanların inhibitâtı ile âlem ne kaybetti?!..”** unvanlı eseridir.

Biri Birine Rekâbet Eden İki Dâvâ

Dünyâ kuruldu kurulalı iki davâ, yekdiğerîle rekâbetle gûreşmektedir. Bunlardan **birincisi**: İnsanın, bütün (Mâbâd-üt-tabia) metafizik gâyelerden ve ilâhî kayıdlardan âzâde, mutlak bir hürriyete mâlik olduğuna inanır. Hayatta en büyük gâyeyi, nefsi ve şehvetinin, keyf ve zevkinin isteklerini tatminde görür. Şâyet bu gâyeye ermek: en acıklı sefâletlere, en çirkin ahlâksızlıklara, en şenî zillet ve esâretlere dahi mal olsa çekilmez.

İkincisi ise: İnsanın, bu nihâyetsiz kâinattan, bir haberi olması dolayısıyla, kâinâtı yaratan ve bütün kemâl, cemâl ve celâl sıfatları ile muttasıf olan (**Allâh**) ın kulu olduğuna ve yarın Rabbisinin huzûrunda küçük büyük, gizli, âşikâr bütün amellerinden sorulacağına inanır. Metafizik matlap ve mezheblerin en asîli ve en hakîkîsi bulunan (**Vahyi**) tanır. Peygamberlerin şerâatlarına tâbi' olur.

Birinci dâvâ, İslâmiyetin, geniş istilâhında, “cahiliyet” diye târif olunur.

İkinci dâvâ ise, İslâmiyetin öz dâvâsıdır. Çünkü İslâmiyet tevhid noktasında diğer bütün dinlerle birleşir.

İşte bu iki dâvâ ezelden beri milletleri, nesilleri, ikiye bölmüştür.

Evet, akıl, ahlâk ve dinler târîhi, bu, ardı arası kesilmeden devâm eden gûreşin, hikâye ve ifâdesinden başka bir şey değildir.

Ve işte bu gûreş: Dünyânın uzun ömrü boyunca seyrettiği gûreşlerin en büyüğü ve en müthişidir!..

Cenâb-ı Hak, bundan on üç buçuk asır evvel, ikinci dâvânın mümessilliğine âlemlere rahmet olarak gönderilen Hazreti Muhammed (S.A.V.) in Sahâbelerini intihab etmiş ve bu mukaddes vazîfenin kıyâmete kadar hakîkî başkanı olacaklarını va'd buyurmuştur.

O günden bugüne, öbür câhiliyet dâvâsı da temsil ediliyor ve buna da muhtelif milletler ve medeniyetler başkanlık ediyorlardı.

Zaman geldi ki, bu korkunç vazîfeyi, bundan iki asır evvel, nasrânî Avrupa, üzerine kaldı. Ve bilfiil bayrağını çekti. Gâyesine ermek için o kadar çalıştı ki, bugün, bütün kâinâtın başına püsküllü bir belâ olan; “ezelî ve ilâhî hayat kanûnlarına aykırı rejim ve mefkûreler” bizzat Avrupa’nın göbeğinden fışkırdı. Fecî bir yangın hâlinde cihânı sardı. Şimdi top yekûn Batı dünyâsı, dün kendi -kırılması- eli ile yaktığı yangını, bugün söndürmek için uğraşıyor. Fakat maal’ese ki yüz senedir bütün hızı ile yanmakta olan yangın, kolay kolay sönmüyor. **Ah bu müdhiş yangında neler, neler yanmıştır!. Zavallı beşeriyet, ne kadar kıymetli şeyler ve ne mukaddes cevherler kaybetmiştir!..**

İşte bu mevzûda, yazılan yazıların hepsi, insanı ağlatan hazin bir (tablo), dile gelmiş bir mâtem ve gözyaşı ifâdesidir!..

Evet: mâdemki, âlemde her hâdise bir sebebden doğuyor, binâenaleyh, Avrupa’yı bu bâtil dâvânın, çığıncasına mümessili olmaya sevkeden mühim sebep ve âmiller vardır.

Biz burada bu sebeplerden ancak ikisini zikredebileceğiz.

Birincisi: Aslî ve hakiki menbaından çok uzaklaşan nasrâniyetin, dinî mefhûmunu lâıkiyle temsil edememesi; dîn müntesiblerinin hatâlarını örtmek için, târik-i dünyâ olmaları ve asıl asıl, insanlığı en yakından ilgilendiren: maddî, manevî, cismânî, rûhânî ihtiyaçları tatmin edememesi ve ancak ilmin hassas ve mâhir eli ile çözülebilecek kör düğümleri çözmekten âciz kalmasıdır.

İkincisi: İdâre ve din adamlarının bizzat nasrâniyeti dahî, bihakkın temsil edememeleri, üsul ve mebâdisini keyflerine göre değiştire değiştire, nihâyet akıl ile taban tabana zıt bir hâle getirmeleri; milletlerini ilim ve fen vâdîsinde terakkîden men’ etmeleri, mühim keşfiyatda bulunan kıymetli ilim adamlarını; tüyleri ürperten, sinirleri yakan, kalblri sızlatan azâb ve işkenceler altında inleterek mahv etmeleridir.

Bütün bu şiddet ve vahşete karşı taarruza geçen muhâlif zümrenin heyecan isyânı netîcesinde: artık, tecrübe ilminde geniş adımları atmak isti’dâdına mâlik olan ve bir maddî terakkîye susamış bulunan Avrupa, mutlak “Din” mefhumuna karşı isyan etmeğe, top yekûn, eski sistemleri istememeye; dinî, ahlâkî dâvâlara âdetâ

düşman gözü ile bakarak, beşerî kalkınmanın yegâne düşmanı telâkkî etmeye başladı. Derken, bütün Avrupa milletleri aynı akıntıya uyarak, mukaddesatdan uzaklaşıp büsbütün maddileşti!..

İşte bu sağdan sola dönüş, târihinde vâkî’ olan hâdiselerin en feci’ en korkuncu olmuştur.

Artık, bütün Dünyâ ile savaşmak azminde bulunan “Genç Avrupa” ilerlemeye başladı. Tabîîdir ki, savaşmak yolunda karşılaşacağı ilk mânia dindarlar ve eski idâreciler olacaktı. Çünkü bunlar, Dünyânın en medenî mâmur ülkelerine sâhib oluyorlar; siyâsî ve coğrafi bakımdan da stratejik merkezlere, iktisâdî bakımdan da en zengin ve en hayâtî noktalara mâlik bulunuyorlardı.

İlk güreşin, bu iki tâife arasında vuku’ bulacağı besbelli idi.

Bu kanlı güreş, bütün şiddeti ile devâm ediyorken, Müslümanlar -çoktan beri- Peygamberlerinin ve Eshâbının kendilerine en mukaddes mîrası ve emâneti olan “Cihad, tebliğ ve irşâd” rûhunu kaybetmişlerdi.

Halbuki; târihlerinde güneşler gibi parlayan zaferler, ancak bu rûh sâyesinde kazanılmıştır!..

Evet Müslümanlardan beklenen şey: ufuklarda bu tehlikeyi gördükleri zaman maddeten: zâten kendilerinin öz malı olan ve Avrupalılara kendilerinden geçen, bugün müsbet ilimler ismini taşıyan tecrübe ilminde ilerleyip, düşmanın demirine, çelikle karşı karşı koyup, o kudurmuş sırtlanı ininde boğmak idi.

Mânen de: O ilâhî rûhu, tekrar uyandırarak, cihâna hârikalar saçmak ve yeniden îman aşkıyle kalbleri, akılları ve rûhları, âdetâ yanar dağlar gibi, alevlendirmek idi.

Eğer böyle yapsalardı, tekrar milletler, memleketler kendiliğinden feth olunurdu. İslâm târihi gözler önündedir. İnanmayanlar mürâcaat etsinler!..²⁸⁴

Ah! Ne yazık ki, Müslümanlar, bu mühim vazîfeyi başaramadıkları gibi bil'âkis, târihte acz ve meskenetin kurbanı olan diğer nesiller gibi, bu elim fâciaya seyirci kaldılar. Bu tehlikenin, bir gün gelip, kendi varlıklarını tehdit edeceğini düşünmediler. Maal'esef Müslümanlar, îmanın aşkını, dinin hamâset ve heyecânını da kaybettiler. Kuvvet ve adet itibârle, kendilerine fâik olan düşmanlarını yendikleri, şecâat ve mâneviyatdan uzaklaştılar. Ve nihâyet Cenâb-ı Hakkın yardımından da mahrum kaldılar. Çünkü **Kur'an-ı Kerîm de: "Ey mü'minler! Eğer siz, Allâh'ın emrini tutar, dînine yardım eder, Peygamberine tâbi' olursanız; Allah da düşmanlarınıza karşı size yardım eder ve muhârebede sizi sâbit kadem kılar"** buyurmuştur.

İşte bu teessüf ve gözyaşları ile saydığım âmiller, Avrupalıların maddeten terakkîlerini te'mîn etmiş ve onlara Müslümanları bu günkü hâle getirmek fırsatını vermiştir.

Ah! Bugün hamiyetli bir Müslümanı değil, belki: dağları, taşları ve göklerde melekleri dahi ağlatan bu mağlûbiyetden sonra; İslâm Dünyâsının her köşesini hazin bir durgunluk, acıklı bir gayret ve himmetsizlik istilâ etmiştir. Hakîketen, Müslümanların bu mağlûbiyetdeki zâyîâtı pek çok, felâketleri çok büyüktür!.. Çünkü: sînesinden servet ve cevherler fışkıran zengin ülkelerini, takrîben bütün devletlerini bu bozgunlukta kaybettiler. **En nihâyet iki türlü esârete düştüler: siyâsî esâret, fikrî esâret!..**²⁸⁵

Gaddâr ve hilekâr düşman, kendilerini öyle amansız ve dolaşık zincirlerle bağlamış ki, siyâsî ve maddî esâretten kurtulsalar bile, ilmî, ahlâkî ve fikrî kölelikten kurtulmayacaklar!.

²⁸⁴ Bu hakîkati, (İntişarı İslâm Târihi) ni okuyanlar pek kolaylıkla anlarlar. Tebliğ, va'z ve ırşâdın ne hârikalar doğurduğunu, gönülleri nasıl feth ettiğini âşikâr bir sûrette görürler. (Not: Yazının kendisinde bulunan dipnottur.)

²⁸⁵ Ali Ulvi Kurucu, "Biri Birine Rekâbet Eden İki Dâvâ", **İslamın Nuru Mecmuası**, S. 6, Ekim 1951, s. 32-34.

Eğer bugün Avrupa'yı söyletseniz: “Evet benim ezeli rakîbim olan İslâmiyetten intikâmımı aldım. Şimdi İslâm memleketlerinde benim bayrağım dalgalanıyor” diye iftihar eder.

Evet, şimdi meydanı boş bulduğu için, her şeyi söyler. Zîra Müslümanlar, ilâhî bir hidâyet güneşi olan şerîatlarına, sımsıkı sarıldıkları zamanlarda: Fazîlet ve ahlâkın, hamiyet ve alîcenablığın şâhikalarına yükseldikleri, geçtikleri yerleri hak ve adâlet nûruna gark ettikleri gibi, fi’len de o câhiliyet selinin önüne müdhîş bir set oluyorlardı.

Yedi kudretle yapılan bu muazzam seddi yıkmak için, asırlarca saldıran câhiliyet dalgaları kırılıp parça parça oluyordu!..

Biraz evvel, bu mağlûbiyetde Müslümanlar maddî, mânevî pek çok zâyiat vermiştir, demiştik ya!. Evet: verdikleri zâyiatın başında gelen: mânevî meziyetlerin bâzılarını saymadan geçemeyeceğim, meselâ: İnsanlığın göğsüne yedi kudretle takılmış ezeli bir (madalya) ve insanı hayvanlardan ayıran mukaddes bir alâmeti fârika olan: **(sadâkat, emânet, seşâat, vefakârlık, iffet, nezâhet, sehâvet, tevâzu’,** ve hepsinin başında gelen **Allah korkusu** ilâh..) **gibi hasletlere nasıl kıyılır?!.** Lâkin gâfil Müslümanlar, bunları attılar da yerlerine, Avrupa’nın eski putperest Bizans ve Yunan medeniyetlerinden ve o karanlık asırlardan tevârüs ettiği: (münâfıklık, riyâkârlık, vefâsızlık, dun bir menfaatin karşısında sözünden dönmek, sâde kuvvete dayanmak, yalnız âlâyîş ve servete hürmet etmek, hülâsa: maddî ve şehvânî ihtirasların uğrunda, bütün ahlâk ve fazîlet umdelerini -canavarcasına- çiğneyip geçmek) gibi ahlâksızlıkları aldılar!..

Avrupa’da meydana gelen bu inkılâp yüzünden, bütün beşeriyetin başına gelen musîbet kolay bir şey değildir.

Zira bakınız: her tarafta ahlâk temelleri yıkılmış, eski nesillere karşı bir isyan ve tahkir ruhu uyanmış; evlerde, âilelerde, dâirelerde, müesseselerde ve bütün insan kitleleri arasında korkunç bir huzursuzluk hüküm sürmektedir.

Görüyorsunuz ki: evlâd babasını saymıyor; kadın kocasını tanımıyor; âile ve akrabalık bağları çözülmüş, küçükler büyüklere hürmet, büyükler de küçüklere şefkat

etmez olmuş; derken: kalblerde yıkılan (ülfet ve muhabbet) kâşânesinin harâbeleri üzerine (hiyânet ve nefret) heykelleri dikilmiştir!...

Bu iğrenç hâlden, bugün, her din ve her medeniyet müztarip ve müştekîdir!...

Câhiliyet dâvâsının mümessili olan bu milletler, git gide o hale geldiler ki: herkesin malına, canına, vicdânına, kazancına musallât olmaya başladılar. Âlemde cereyan eden savaş ve barış, bunların emri ile oluyor. Bütün Dünyâ, sanki yetim bir çocuk gibi bunların eline bakıyor ve gûya bir köle gibi, bunların emri altında yaşıyor.

Bu umumî mağlûbiyet, Müslümanların ve bütün insanların kalbinde acaba nasıl bir tesir bırakmıştır?!

Bu sülal her ferde sorulacak, lâkin ilk önce Müslümanlara sorulmalı!.. Sebebi ise: bu geniş saltanat, Avrupalıların eline Müslümanlardan geçmiştir. Bunların dini, diğer bütün dinlerden üstündür. Kıyâmete kadar insanlığa temiz bir örnek olmak, bunların dinî vazîfeleridir.

Tabîî, kalbi ölmeyen her Müslüman, bu sülale şu şekilde cevap verecek: Evet, Müslümanların mallarına ve bilhassa mukaddes dinlerine kıyan bu mezâlîm karşısında, her müslümanın bağı kan olup, kalbi heyecan ve intikam darbelerile çarpışması ve zâlimlere, kim olursa olsun, amansız bir düşman gözüyle bakmaları lâzımdır.

Zira Müslümanların dini, İslâmiyetten sonra, artık böyle, ilâhî esaslara dayanmayan câhiliyet davâlarının, âlem çapında bir rol oynayarak hisler, fikirler ve cihanlar üzerinde tesir yapmasını aslâ kabul etmez. Ve bu gibi bâtıl dâvâlara Kur'ânı Kerîm'de (fitne) tâbir olunur.

Binâenaleyh, hakîkat güneşi doğduktan sonra, herhangi bir bâtıl karanlığın - ebediyyen- ufuklardan silinmesini emreder. Yeryüzünde küfür, şirk ve dinin saffet ve mâhiyetini ihlâl eden, bir takım muzır tefrikalara sebebiyet veren fitne kalmayınca ve din, tamâmen **Allah** için oluncaya kadar onlarla kıtâlde bulunun der.

Demek ki, bu fitne ortadan kalkıncaya kadar, Müslümanlar seferber hâlinedirler. Dinlerin bu emirini yerine getirmediğe, mes'ûliyetten kurtulamazlar.

Bugün kalb gözü değil, sâdece gözü açık olan her ferd biliyor ki, garblıların maddî ve siyasî üstünlükleri: kendi dinleri, medeniyetleri, karakterleri, zihniyetleri ve ahlâkları lehinde, âfât bir propaganda vazîfesi görüyor.

Şaşılır ki; bu sahtekâr, yaldızlı propaganda: ne mantık, ne istidlâl, ne bürhan, ne felsefe ve ne de ahlâk silâhları, bir kerecik olsun mukâvemet hamlesi gösteremiyor. Top yekûn dinlerinin tebliğ ve irşad şûbeleri, bu müdhiş akına karşı ciddî bir müdâfaa ve taarruz hareketine geçemiyor.

O ise bu uyuşukluktan faydalanarak: yüzüne her gün yeni bir maske geçirerek, sanki mıknatısın demiri çektiği gibi, sihir-kâr bir şekilde kalbleri kendisine çekiyor..

Bu hakikat, tıpkı Mûsâ Aleyhisselâmın Firavn zamanında, Mısır'da ettiği düâsında söylediği hakîkatin aynıdır ve bunu da Kur'ânı Kerîm Mûsâ Aleyhisselâm'ın dilinden şöyle hikâye eder: **(Mûsâ dedi ki: Yârab! Sen Firavna ve cem'iyetine Dünyâ hayâtında zînet, kısmet ve nice nice mallar verdin. -onlar o zînet ve mallara başkalarını- yolundan saptırsınlar diye mi? Yârab! Onların mallarını sil süpür ve kalblerini şiddetle sık ki -artık anlaşıldı onlar- o elim azâbı görmedikçe îman etmiyecekler!.)**²⁸⁶

²⁸⁶ Ali Ulvi Kurucu, "Biri Birine Rekâbet Eden İki Dâvâ (devamı)", **İslâmın nuru Mecmuası**, S. 12, Nisan 1952, s. 27, 28.